

mi mladi

List III. gimnazije

Zagreb I veljača 2024.
godina LXVI. I broj 115

Tema broja

21
kaleido
skopu

Sadržaj

Uvodnik		Kamera, ton, akcija!	48
U kaleidoskopu	3	Školskim hodnicima odzvanjaju <i>riffovi</i> gitare	49
Događajnica		Skitnje	
Naši nagrađeni biseri	4	Provod na živim ulicama Barcelone	50
Zaljubljenica u francuski novi val	5	Un viaggio in Italia	52
Dojmovi mlade putopiskinje	6	Padovanske crkve	52
Dan škole – završna svečanost	7	Drugaši u pohodu na Čatež	53
Svojim radom „pomela“ je konkurenciju	8	Slavonski Brod pokazao se kao zanimljivo odredište	54
Haljine i smokinzi naših maturanata ispunili su Westin	9	Rosulje, kraj Kostajnice	55
Prevođenje nije tek prepisivanje	10	Salsa je puni pozitivnom energijom	56
Izazovi znanstvenog prevođenja	11		
Bužanova kao Rodeo Drive	12	Erasmus spaja	
Druženje s vršnjacima sličnih interesa	13	Putovanje u znaku djeteline s četiri lista	58
Treća je dobila svoje pregovarače	13	Proputovanje zemljom bicikala	59
Razgovor uz kavu ili čaj	14	Radionica o klimatskim promjenama u Maksimiru	60
Lopatama i kistovima mijenjamo svijet na bolje	15	Iskustvo boravka u vojnoj školi	60
Aktivnosti koje su sat učinile zanimljivim	16	Radionica o umjetnoj inteligenciji	62
Pita od jabuka označila kraj besprijekorne suradnje	17	Turneja češkim planinama	62
Zašto išta postoji?	17	Učenje kroz igru uloga	63
Njima invaliditet ne predstavlja granicu	18		
<i>Comeback</i> školskih jablana	18	Posjetili smo	
Kušlanovci dobra srca	19	<i>Studentica</i> u režiji bivšeg kušlanovca	64
Pametnom (nije) dosta	19	Pandemija i potres u kontekstu uskraćene radosti	65
		Ikona hrvatskog novinarstva	66
		<i>Euforija</i> , ali ne ona američka	67
		Toalet kao prva biblioteka	68
		Karikatura na dar	70
		O prevoditeljstvu s Andom Bukvić Pažin	71
Tema broja			
Što sve mijenja našu svakodnevicu?	20	Sport	
Jesmo li otišli predaleko?	22	Zlatna sezona naših sportaša	73
Umjetna inteligencija – jučer, danas, sutra	24	U plesu od malih nogu	74
<i>Lockdown</i> – mjera promjene nabolje ili nagore?	28	Plivaju prsno, plivaju leđno, plivaju <i>butterfly</i>	75
Negativna strana latinoameričke Snjeguljice ili nove Barbie	30	Kamenjem do centra	76
Umjetnice, a tako neprimjetne	32	<i>Razvaljuju</i> na plesnim podijima	77
Različiti svjetovi tolerancije	34	Drugoplasirane bez ijednog poraza	77
Miješanje različitih kultura – recept za napredak ili krizu?	36		
<i>Mi</i> umjesto <i>ja</i>	38	Preporučujemo	
		Knjige	78
		Film	78
U povodu			
Još jedna u nizu legendi treće	40	Poetski kutak	81
Sa školskih hodnika		Razbibriga	
Ljubavni podvizi u Trećoj	42	Horoskop	82
Tko je zdipio maškare?	42	Školski biseri	84
Treća odašilje jasnu poruku	42	Dopunjaljka	85
Tradicija koja nažalost propada	43	Jezikolomci	85
Naša škola u božićnom ruhu	44	Križaljka i osmosmjerka	85
Oaza na kraju hodnika	45	Strip	86
Trećom se širi miris pečenke i sira	45		
Brojili smo korake čak i na tjelesnom	46		
Dvojezična Antigona	46		
Treća je sreća, vjerujte mi!	47		

List III. gimnazije

Zagreb
veljača 2024.
godina LXVI.
broj 115

Nakladnik:
III. gimnazija, Kušlanova 52

Web:
www.gimnazija-treca-zg.skole.hr

E-mail škole:
treca.zg@3gimnazija.hr

E-mail novinarske skupine:
novinarska.treca@gmail.com

Za nakladnika:
Darka Sudarević, dipl. ing.

Odgovorna urednica i lektorica
(mentorica novinarske skupine):
Maja Ilić Makar, prof.

Glavni urednik:
Dario Samardžija

Novinari:
**Fran Bolf, Karlo Časni, Ema Fruk,
Jana Janković, Lana Jelovac,
Nera Kozumplik, Maja Kožić, Katja
Ljubičić, Karla Meaški, Marija Miloš,
Sofija Penezić, Marta Plavčić, Paola
Prša, Patrik Raguž, Matea Repek**

Fotografije:
**Ante Lasan i ostali članovi
novinarske skupine**

Ilustracije:
Ema Fruk

Dizajn naslovnice:
Ema Fruk

Grafičko oblikovanje i priprema za
tisak:
O,ne radiona

Tisak:
Printera grupa, Sveta Nedjelja

Naklada:
1000 primjeraka

ISSN 1331-8357

Uvodnik

U kaleidoskopu

Dario Samardžija, II. b

Naši se životi neprekidno mijenjaju baš kao i pogled u naizgled primitivnu dječju igračku – kaleidoskop. Naime, iz dana u dan mijenjaju se naši interesi, pogledi na svijet i ono što nam je danas prihvatljivo već sutra može postati konačistem novih neslaganja i nesuglasica. Svakim pokretom uranjamo u oblike novih simetrija i boja, naš se vidik širi, a ponekad i sužava. No,

jesmo li sigurni da je put kojim idemo ispravan? Ili, s druge strane, kako smo sigurni da je neispravan i da sa sobom može nositi posljedice koje će se odraziti na opstanak čovječanstva? O promjenama u našoj svakodnevici razgovarali smo s brojnim istaknutim ljudima u najrazličitijim područjima, od politologije preko psihologije pa sve do umjetne inteligencije i klimatologije. S profesoricom Natašom Jokić-Begić razgovarali smo o virtualnom okruženju koje i nakon pandemije koronavirusa i dalje smatramo dragim utočištem. O nastavku iseljavanja mladih iz Hrvatske te doseljavanju novih, stranih radnika govorio nam je poznati politolog i sociolog, Anđelko Milardović, a intervjuirali smo i voditeljica Centra za umjetnu inteligenciju na FER-u, velikog hrvatskog znanstvenika uvrštenog u *Top 1 % world's scientist*, akademika Svena Lončarića. Na posljednjem, temu smo broja zaokružili anketom o odnosu mladih prema promjenama u društvu koja je provedena među čak 305 učenika naše škole.

Osim toga, marljivo smo pratili i bilježili sva događanja u Trećoj od kojih se možda najviše ističu gostovanje prevoditeljice Ane Badurine, osnivačke škole *podcasta*, akcija sadnje jablana u školskom dvorištu kao i predavanje filozofa Gorana Lojkića o smislu života. Kao pravi novinari, kri-

tizirali smo slab odziv učenika na već tradicionalne maškare i projekt zamjene učenika i profesora. Pisali smo o relaksacijskom kutku, novoj kantini, Valentinovu i svemu što je obuzelo školske hodnike, a imali smo jedinstvenu priliku razgovarati s redateljicom i scenaristicom Snježanom Tribuson, koja je drugu sezonu serije „Oblak u službi zakona“ nastavila snimati, ma gdje drugdje nego u Kušlanovoj.

Dok smo lice profesorice Ive Starčević pokušali „raskrinkati“, ono nasmiješeno profesorice Katicice Kosić ispratili smo u mirovinu – razdoblje bez učeničkih ispita, ocjena i drugih dilema. Sva smo putovanja s lakoćom bilježili, bilo da je riječ o onim Erasmus putovanjima ili maturalcima, proljetnim i jesenskim izletima. Češka, Irska, Portugal i Nizozemska neke su od destinacija koje su naši erasmusovci posjetili, a svaka od njih će im ostati u lijepom sjećanju baš kao i maturanata put u Španjolsku. Nadalje, pratili smo posjete naših učenika raznim kulturnim događanjima i razgovarali s uspješnim sportašima-kušlanovcima. Uz bogatu *Razbibrigu* i *Preporučujemo* htjeli smo završiti list, no iznimni pjesnički talenti naše škole potaknuli su nas da pokrenemo *Poetski kutak*. Stoga, ako se bavite poezijom, šalžite nam svoje radove jer ćemo ih sa zadovoljstvom objaviti. Uživajte u čitanju!

Učenci i mentori na okupu

Treća je sreća, ali i pamet!

Naši nagrađeni biseri

S državnih i međunarodnih natjecanja ravno na pozornicu Kušlanove

Katja Ljubičić, III. f

Već tradicionalno naši su učenici sudjelovali na državnim i međunarodnim natjecanjima iz različitih predmeta ili sportova, a možemo reći i da su vrlo uspješno prošli na njima. Nagrade za svoje uspjehe i marljivost dobili su na svečanosti povodom Dana škole. Neki su učenici čak uspjeli pokupiti i više od jedne nagrade što je vrlo fascinantan rezultat. No, nećemo samo stati na popisu uspjeha naših učenika, već ćemo ih i imenovati i temeljito pohvaliti.

Cijela vojska nagrađenih sportaša

Kao što vjerojatno znate, sportovi su u Trećoj vrlo popularni pa smo gotovo iz svakog sporta došli do državnog natjecanja. Sportaši imaju dosta dobre uvjete za rad i profesori pokazuju puno razumijevanja kako bi svima bilo lakše. Sport u kojem se

Treća najviše proslavila ove godine definitivno je atletika. Naš vrijedni tim muških atletičara uspio je osvojiti državno prvenstvo u Poreču, a pobjedi su pridonijeli Ivan Kovačević, Filip Grgić, Anton Čančarević, Sven Franjković, Ivo Vernik, Dominik Halapija, Alan Varović, Luka Fabijanić, Vilim Jančijev i Bruno Hupec te njihov mentor, prof. Zoran Galić. Osim muških, na državnim su se natjecanjima ove godine proslavili i ženski timovi. Plivačice Glorija Galić, Lea Sremac, Dora Geršak, Vanja Vrbanc i Ana Paić osvojile su visoko treće mjesto na državnim prvenstvu u Rijeci također uz prof. Zorana Galića. Košarkašice Kristina Jurić, Katja Hunjadi, Hana Budimir, Antonija Alilović, Jana Matić, Anabel Prskalo, Ivan Galić, Lucija Grubišić, Ivana Banković, Tihana Pavičić i Franka Mamić osigurali su državno prvenstvo sa samo jednim porazom uz pomoć mentora prof. Luke Kumbrije. Pored ovih fizički zahtjevnih sportova učenicama Treće idu i oni intelektualni. Tako su Dora Arnold, Lana Vukoja, Lucija Čurić, Gabrijele Habulin i Mia Lončar uspjele doći do srebrne medalje na Državnom natjecanju u šahu uz mentorstvo profesora Zorana Galića. Već nekoliko godina i plesom stižemo do zvijezda. Tako su se naše plesačice Dunja Gomerčić, Patricija Kršić, Leona i Ena Bukal, Marija Milić i Karla Tome, uz mentorstvo profesorice Ozane Radovniković, na državnim natjecanjima ostvarile maksimalan broj bodova (same desetke, kao i na gradskoj razini) i vinule se u visine. Ako vas zanima nešto više o sportu, uvijek možete prijeći preko sljedećih stranica do sportske rubrike.

Već nekoliko godina i plesom stižemo do zvijezda. Tako su se naše plesačice Dunja Gomerčić, Patricija Kršić, Leona i Ena Bukal, Marija Milić i Karla Tome, uz mentorstvo profesorice Ozane Radovniković, na državnim natjecanjima ostvarile maksimalan broj bodova (same desetke, kao i na gradskoj razini) i vinule se u visine. Ako vas zanima nešto više o sportu, uvijek možete prijeći preko sljedećih stranica do sportske rubrike.

Jaki smo jezičari, pisci i novinari

Prelazimo na ona natjecanja za koja moramo zagrijati stolac, a ne ohladiti ga. Za početak, kao i svake godine Treća je imala više od jednog kandidata za HIPPO natjecanje iz engleskog jezika. Na europsko finale prošao je Nino Tomić uz pomoć svoje mentorice, prof. Ive Bajić. Natjecanje se održalo u Italiji i bilo je to vrlo zanimljivo iskustvo. Sljedeći je uspješni kandidat HIPPO natjecanja Stjepan Timotej Šostik koji je došao do svjetske razine dvije godine zaredom. On je s profesoricom Marijom Maričić putovao u Rim i tamo su na natjecanju proveli tri zanimljiva dana. Best in English također je popularno natjecanje među kušlanovcima, a ove se godine na njega prijavilo čak 35 učenika koji su Treću predstavili u najboljem svjetlu. Treća gimnazija je od 702 škole osvojila 55. mjesto na svijetu, a 3. mjesto u Hrvatskoj. Najbolji rezultat u našoj školi ostvarila je Ana Babić. Nastavimo u duhu jezika i spomenimo Saru Blažević koja se predstavila na Državnom natjecanju iz hrvatskog jezika u Crikvenici. Njoj je također druga godina zaredom na državnim natjecanjima, a ove je godine osvojila deseto mjesto uz mentoricu prof. Maju Ilić Makar. Na državnim natjecanjima iz francuskog jezika pred-

stavila se Maja Skorić s mentoricom prof. Majom Špoljarić. Ona je osvojila pohvalno drugo mjesto te ćete o njoj više pročitati u nekom od sljedećih članaka. Antonio Valek proslavio se na natjecanju iz engleskog jezika s trećim mjestom na državnim, a mentorica mu je bila prof. Marija Maričić. Osim jezika, Treća ima predstavnike u još nekoliko vrsta natjecanja. Na državnoj smotri Lidrano predstavila se Maja Kožić svojim novinarskim radom uz mentoricu, prof. Maju Ilić Makar, a predložen je i naš školski list Mi mladi koji uređuje novinarska skupina (ali, nažalost, iz nepoznatih razloga nije dan tiskani školski list iz Zagreba nije pozvan na državnu smotru). Trebali bismo svakako spomenuti i Elizabetu

Abramović i njezina mentora, prof. Iliju Barišića, jer je osvojila prvo mjesto na državnim natjecanjima u pisanju putopisa. Njezine sabrane dojmove i putopis moći ćete pročitati u nastavku lista. Smotra na kojoj se Treća već tradicionalno predstavlja Državna je smotra iz građanskog odgoja i obrazovanja gdje su učenice Ana Orešković, Ivana Zdilar, Lana Žiger i Petra Krajinović predstavile svoj projekt TikTokracija uz mentorstvo profesorice Vlatke Tomić. Također, uz mentorstvo prof. Natalije Živković Treća je ostvarila dobre rezultate u projektu Lektira na mreži. Među najboljih 12 uradaka, čak četiri su iz Treće gimnazije. Stela Purkert i Juraj Pardon dijele prvo mjesto, a dva tima iz 2. b razreda dijele treće mjesto (Mark Dech, Jakov Zorić, Maksimilijan Radica i Norbert Gedike u prvom timu te Elizabeta Abramović, Gabrijel Ivančić, Mirko Jakovljević i David Štorga u drugom timu). Sva četiri uratka pozvana su na finalni krug projekta. Za kraj, u polupromijenjenom su se sastavu predstavili učenici na državnim natjecanjima iz vjeronauka. Visoko treće mjesto osvojili su Vito Vučemilović-Šimunović, Luka Zadrić, Tin Karlović i David Kvesić te kao nagradu dobili put u Poljsku sa svojim mentorom, prof. Stjepanom Pavekom.

Beskrajno zadovoljna

Maja Skorić na Državnom natjecanju iz francuskog jezika

Zaljubljenica u francuski novi val

Predan rad i posvećenost urodili su plodom

Sofija Penezić, II. a

Rezultati su bili odlični! Jesi li se tomu nadala?

Da, završila sam na drugom mjestu, ali moram reći da uopće nisam mislila da ću proći na državno. Negdje sam pročitala da na državno natjecanje pozivaju samo one koji su osvojili prvo mjesto na županijskom, a ja sam bila druga.

Kako si se uopće pripremala za državnu razinu natjecanja?

Popis pozvanih na državno objavili su tek negdje u travnju kada smo se profesorica Špoljarić i ja počele pripremati. Profesorica mi je donosila materijale

s prijašnjih natjecanja pa sam to rješavala.

Zašto baš francuski?

Francuski sam zavoljela ponajprije zbog filmova jer jako volim francuski novi val, a zatim sam počela ići u školu stranih jezika.

Imaš li dobar recept za pozitivnu ocjenu iz Francuskog?

Nemam što reći. Moraš ipak učiti ako ne želiš dobiti negativnu ocjenu, ali mislim da je francuski dosta logičan jezik, a i puno riječi u engleskom potječe iz francuskog pa ti to može olakšati učenje.

Elizabeta i prof. Barišić

Razgovor s Elizabetom Abramović

Dojmovi mlade putopiskinje

Putopisom sam željela obilježiti dio svoga odrastanja na selu, jednostavnost života i ljude koji su me odgojili

Karlo Časni, III. f

Naša vrijedna učenica II. b razreda, Elizabeta Abramović, lani se natjecala na Državnom natječaju za pisanje zavičajnog putopisa i snimanja zavičajne reportaže 2023. U skitnjama s Matkom Peićem. Njezin je putopis pobijedio u kategoriji najboljeg putopisa srednjih škola, a svečano je proglašenje održano 9. svibnja 2023. u Požegi. Zamolili smo Elizabetu da sabere svoje dojmove i kaže nešto više o putu koji je prošla prije prijave na natjecanje.

Kako si zadovoljna svojim uspjehom?

Jako sam zadovoljna ostvarenim rezultatom jer se tomu nisam ni najmanje nadala. Putopis je zapravo bio školska zadaća sa sata hrvatskog jezika, a ja nisam znala ni za kakav natječaj. Međutim, profesoru Iliji Barišiću putopis se svidio do te mjere da ga je predložio za natječaj U skitnjama s Matkom Peićem i tu se cijela priča zakotrljala. Kako prvotno nisam pisala za natječaj, već pisanu zadaću, morala sam prilagoditi broj riječi. Kroz cijeli mi je proces pomagao profesor

Barišić koji me u konačnici potaknuo da se prijavim.

Jesi li očekivala ovako dobar rezultat?

Pobijediti na državnom natječaju nije mala stvar, pogotovo za jednog prvaka. Zapravo, nisam smatrala da je putopis dovoljno dobar pa sam zahvalna profesoru što me podržao i pogurao naprijed. Mislim da mi je ovaj uspjeh velika odskočna daska za dalje, ali opet na leđima nosim i onaj teret očekivanja.

Kako bi opisala sebe u nastojanju da stвориš ovaj putopis?

Ustrajem i trudim se iz dana u dan opravdati očekivanja i biti još bolja inačica sebe. Volim misliti da sam tu upornost, trud i rad naslijedila od bake i djeda što se može iščitati iz putopisa. Oduvijek sam željela obilježiti taj dio svoga odrastanja na selu, jednostavnost života i odati počast ljudima koji su me odgojili, dali mi vjetar u leđa i mogućnost da se ostvarim. Ukazala se prilika da sve to

i obistinim. Pisala sam iz nostalgичne duše koja često žudi za prijašnjim vremenima. Nisam ni znala u kakvu patnju gledam jer bila sam zaokupljena smijehom i vedrinom starih naboranih ljudi koji u svojim brazdama iznutra i izvana čuvaju toliko puno mudrosti, ljubavi i strpljenja. Sjeta je odlična riječ za opis mog osjećaja tijekom pisanja. Pisala sam iskreno što se može iščitati iz putopisa. Silno mi je drago zbog toga.

Jesi li proslavila svoj uspjeh?

Pobjeda mi stvarno nije bila ni na kraj pameti. Čak štoviše, samokritičnost me izjedala dok sam čekala rezultate, a kada sam saznala, samo mi je laknulo i donijelo potvrdu da sam na dostojan način obilježila ljude kojima se najviše divim. Nitko nije ni slutio što sam pisala, a kada sam svima priopćila vijest, trebalo je neko vrijeme da ju procesuiraju. Uspjeh smo prigodno proslavili putovanjem u mjesto u kojemu je sve započelo, mjesto u kojemu su mi dragi ljudi pružili inspiraciju za pisanje.

Još jedna svijeća više na torti Treće

Dan škole – završna svečanost

Matea Repek, II. a

Zbor i naša voditeljica Vida

Dan škole proslavili smo 2. lipnja na pozornici svečane dvorane. Dok su se u dvorani izvođači pripremali za nastup, u hodnicima škole bio je kaos – okupilo se jako puno ljudi tvoreći nezamislivu gužvu iako je vrućina tog dana bila neopisiva. Prve trenutke svečanosti proveli smo uz nastup školskog zbora u što je bila uključena izvedba državne himne te pjesama Lipa Mare Vinac Plela, Yonder Come Day i Something Just Like This (u pratnji Hane Malić, Karla Orešića i Ivora Vidatić na gitarama te Karla Časnog na kahonu). Kao i obično, zbor nije nimalo razočarao, a svaka je izvedba bila toliko bespriječna da smo mogli vidjeti ponos na licu profesorice M. Krajnović.

Iako ove godine nije nastupila dramska skupina GTTG (zbog neodgodiva

putovanja glavne glumice), imali smo prigodu čuti kazivanje dijalektalne pjesme u izvedbi Hane Malić i monolog u izvedbi Sare Blažević kojim su obje nastupile na ovogodišnjoj Smotri Lidrano. Oproštajni govor u ime maturanata napisala je i pročitala Maja Kožić, glavna urednica školskog lista, a njezin prikaz školovanja u III. gimnaziji, uz karantenu i potres, i zahvala svim djelatnicima naše škole na razumijevanju, poticanju i pomoći u pronalaženju pravoga puta, izazvao je čak i suze u dijelu publike.

Na kraju, svoju smo pažnju usmjerili na učenike i učenice koji su se na različite načine istaknuli tijekom školske godine i predstavljali III. gimnaziju na državnim i međunarodnim natjecanjima. Njima i njihovim mentorima ravnateljica Darka Sudarević uručila je zahvalnice i prigodne darove.

Nagrađena profesorica Ivana Cvijović Javorina

Svojim radom „pomela“ je konkurenciju

Nastavnički je posao vrlo kreativan, ali treba izbjeći jednu veliku zamku – upadanje u rutinu

Dario Samardžija, II. b

Prije nekoliko tjedana probijajući se hodnicima Treće naišao sam na profesoricu čiji osmijeh govori više od tisuću riječi. Svojim je zadovoljstvom zasjenila nastalu gužvu i svjedočila o jakosti uspjeha i želje za stalnim napredovanjem. Profesorica njemačkog jezika Ivana Cvijović Javorina na Svjetski je dan učitelja zasluženo svrstana među 505 najuspješnijih odgojno-obrazovnih djelatnika te time nagrađena za izniman doprinos u struci. Svoja je zapažanja i utiske rado podijelila s nama.

Kakvi su Vaši dojmovi nakon osvajanja nagrade?

Ugodno sam se iznenadila kad se moje ime drugi put našlo na popisu petstotinjak nagrađenih odgojno-obrazovnih djelatnika. U razdoblju od godine dana izradila sam više scenarija poučavanja u sklopu projekta „e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola“ (CAR-NET) i digitalne nastavne materijale prilagođene učenicima naše škole, sudjelovala u međunarodnim projektima i održala brojna izlaganja i radionice na stručnim i znanstvenim skupovima, na županijskoj, državnoj i međunarodnoj razini. Osim toga, objavila sam i knjigu Germanistika u Hrvatskoj (monografiju o sveučilišnoj nastavi njemačkog jezika u Zagrebu od 1876. do 1918. godine) te prijevod

jedne znanstvene knjige na hrvatski jezik. Zbog svega toga nadala sam se da nakon 2020./2021. ponovno imam izgleda za osvajanje nagrade i za školsku godinu 2022./2023., no s obzirom na to da je konkurencija svake godine sve jača, teško je predvidjeti u čije će ruke ona uistinu i otići.

Ipak ste uspjeli. Što Vas u poslu najviše ispunjava?

Dinamičnost nastavnog procesa i kontinuirani napredak učenika. Ne postoje dva identična nastavna sata, čak i kad se obrađuje ista tema uz pomoć istih nastavnih materijala, između ostaloga i zbog ranije spomenutih posebnosti grupe, odnosno razreda. Naravno, posebno me veseli kad se učenici – na primjer na kraju četverogodišnjeg ciklusa – „iznenade“ koliko su toga naučili, odnosno koliko toga mogu reći i razumjeti na jednom tako „teškom“ jeziku kao što je njemački.

Koje biste metode podučavanja izdvojili kao najplodonosnije?

Ne postoji univerzalan „recept“. Ono što odlično djeluje u jednom, ne mora uopće biti primjenjivo u drugom razredu i obrnuto. Kao što sam već naglasila u ovom listu prije dvije godine, nastavnički je posao vrlo kreativan, ali treba izbjeći jednu veliku zamku – upadanje u rutinu. Stoga, važno je stalno razrađivati nove ideje i pronalaziti nove teme i načine poučavanja. Nužno je prilagoditi se situaciji i odabirom odgovarajućih metoda nastojati postići što poticajnu atmosferu za učenje, a time i što je moguće bolje učeničke rezultate.

A što Vas potiče na stalno usavršavanje?

Da bi se moglo ostvariti ovo što sam navela u odgovorima na prethodna

pitanja, neophodno je kontinuirano usavršavanje i razmjena iskustva s kolegicama i kolegama. Svijet se oko nas mijenja sve ubrzanije i da bismo se mogli nositi s tim promjenama, moramo shvatiti da cjeloživotno obrazovanje nije samo floskula. Osim toga, kad se sami redovito usavršavamo, mi nastavnici možemo vlastitim primjerom lakše uvjeriti i naše učenike u važnost i potrebu kontinuiranog učenja i obrazovanja.

Kako su na priznanje reagirali Vaši kolege?

Primila sam mnoštvo srdačnih čestitki kolega. Nadam se da će barem neke od njih moja nagrada potaknuti da se i sami prijave na idući javni poziv jer među nastavnicima III. gimnazije ima mnogo kreativnih pojedinaca koji svakodnevno predano rade na unaprjeđenju odgojno-obrazovnog procesa. O tome svjedoči i velik broj nastavnika izabranih u zvanje mentora, savjetnika i izvrsnih savjetnika te postignuća naših učenika na različitim natjecanjima i smotrama.

Sređene za Westin

Norijada i maturalna večer

Haljine i smokinzi naših maturanata ispunili su Westin

Proslavili smo kraj jednog i spremno krenuli u početak novog životnog razdoblja

Maja Kožić

Generacija maturanata 2019./2023. službeno se oprostila od svoje srednje škole 26. svibnja tradicionalnim organiziranjem Dana maturanata na školskom igralištu. A neslužbeno, no ipak jednako posebno, na maturalnoj večeri održanoj 11. srpnja u hotelu Westin. Govorimo naravno o norijadi i maturalnoj večeri koje su kruna tinedžerskog života svakog srednjoškolca.

Umjesto jaja i brašna „okršaj“ vodenim pištoljima

Oba događaja ostala su u dugom i lijepom sjećanju svih koji su im prisustvovali, a posebno nas maturanata koji smo, bez obzira na vrlo zanimljive i ponekad vrlo izazovne četiri godine provedene u III. gimnaziji, opušteno i jako ponosno „zatvorili“ ovo poglavlje svojih života. Uz premišljanja o uzimanju ili neuzimanju šatora (jer Bog zna hoće li nas baš taj dan podariti kišom ili suncem), pomnom slaganju glazbene *play* liste i male svađe oko boja maturantskih majica i natpisa, svih šest razreda, uključujući i njihove razrednike i ravnateljicu, već od 10 sati okupili su se na školskom igralištu. Pjesme, ples, hrana i piće svih vrsta uz uvijek

zabavno polijevanje pištoljima (onima na vođu, da ne bi bilo zabune) učinilo je da sati prolete u trenu. Prvi dio zabave završen je u 14 sati, kada su maturanti III. gimnazije krenuli prema Bundeku gdje su se okupili i ostali zagrebački maturanti. Neki su tamo feštali i do sitnih noćnih sati.

Plesom do zore

Kako bi se uz što manje stresa napisala (i prošla!) državna matura i prijemni ispiti za fakultete, maturalna se organizirala u srpnju, dan prije objave rezultata mature. Tako su se maturanti, bez obzira na ishod iste, mogli bezbrižno zabaviti. U Kristalnoj dvorani zagrebačkog hotela Westin okupile su se djevojke u svečanim, lepršavim haljinama i momci u svojim najboljim smokinzima s leptir mašnama. Večera je službeno započela prvim plesom maturanata i njihovih roditelja koji je za mnoge bio vrlo emotivan. Uslijedio je govor ravnateljice Sudarević i podjela poklona razrednicima, koji su sve oduševili svojom kreativnošću i sentimentalnošću. A nakon ovih formalnosti mogla je započeti prava zabava. Svi su se sjatili na plesnom podiju i uživali u druženju i odličnoj

Efkači i raska

glazbi benda Gea i DJ-a koji je „vrtio“ svoju miksetu do pola 5 ujutro. „Maturalna je bila divna i drago mi je bilo što smo je imali nakon svih matura. Tako smo se mogli zabavljati bez prevelikih briga, što i jesmo. Bilo nam je toliko dobro da su nas konobari iz Westina morali otjerati jer je već bilo 5 ujutro. No, snašli smo se i pobjegli u Klinček na jutarnju kavu“, rekla nam je Vida Čurčić, maturantica 4. f razreda.

Prevoditeljica Ana Badurina

Gostovanje prevoditeljice Ane Badurine

Prevođenje nije tek prepisivanje

Prevoditelj mora znati pročitati tekst onako kako ga je autor zamislio i prenijeti ga na taj način

Sofija Penezić, II. a

Naš je školski muzej 7. studenog posjetila cijenjena prevoditeljica Ana Badurina, a povod njezina dolaska bila je ovogodišnja tema Mjeseca knjige. Prevoditeljica je rođena u Rijeci, odrastala u Malom Lošinj, a studirala na

Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ubrzo nakon diplome počela je raditi kao profesorica talijanskog jezika, a nedugo zatim i kao književna prevoditeljica s talijanskog i engleskog jezika.

Razgovor i hrpa keksića

Razgovor s prevoditeljicom vodila je naša knjižničarka, prof. Natalija Živković, a okupljeni učenici imali su prigodu saznati sve o prevođenju teksta – koliko je ono zahtjevno, kako nije sastavljeno samo od prepisivanja, već zahtijeva i pomno stilsko oblikovanje teksta. Inače, jedno od najpoznatijih djela koje je Ana Badurina prevela jest *Genijalna prijateljica* koje možda poznajete po istoimenoj seriji.

Što znači dobar prijevod?

Jezici su drugačiji, u talijanskom, na primjer, ima puno imenica i pridjeva, pa ako to samo prevedete na hrvatski, neće zvučati onako kako je autor zamislio. Znači, prevoditelj mora takve stvari, a ima ih puno, promijeniti bez da mijenja efekt i dojam knjige.

Kako prepoznajete loš prijevod?

Kada čitam i u glavi čujem izvorni jezik, na primjer engleski, to nije dobro preveden tekst. Ili, recimo, kada pročitam dio i jednostavno imam osjećaj da tamo ne pripada jer ne ostavlja isti dojam kao ostatak knjige.

Je li teško prevoditi?

Ja bih rekla da je jer prevoditelj mora znati, a vjerujte da to nije uvijek lako, pročitati tekst onako kako ga je autor zamislio i prenijeti ga na taj način. To znači napraviti sve moguće potrebne promjene, unijeti dodatne promjene i sve to zajedno sročiti točno onako kako je to izvorni autor zamislio.

Možete li navesti neke primjere u kojima je teško nešto prevesti?

Buongiorno je najjednostavniji primjer. Mi bismo svi bez razmišljanja rekli da to znači dobar dan, ali isto znači i dobro jutro. Između takvih mogućnosti prevoditelj treba pažljivo birati.

Znači li to da je i prevođenje umjetnost?

Prevođenje ima i umjetničku dimenziju gdje ti ne prevodiš doslovno, već zbog razlika u jezicima izmišljaš dio priče. Nekada je to jedna riječ, ali ponekad i veći dio.

Koji je savjet Vama najviše pomogao?

Jedan od najkorisnijih savjeta koji sam dobila na početku svoje karijere bio je savjet moje tadašnje profesorice koja je rekla: „Nemojte mučiti čitatelja!“ To ne znači da ne smiješ upotrijebiti neku tešku riječ koju čitatelj mora potražiti u rječniku, nego da ga ne mučiš lošim hrvatskim.

Prof. Cvijović Javorina i ekipa

Razgovor s prof. Ivanom Cvijović Javorina u Mjesecu hrvatske knjige

Izazovi znanstvenog prevođenja

Dobro poznavanje obaju jezika te znanosti i povijesti ključ su dobrog znanstvenog prijevoda

Ema Fruk, III. f

U prijepodnevnim je satima 13. studenog naša knjižničarka, prof. Natalija Živković, u školskom muzeju pred brojnim učenicima razgovarala s profesoricom Ivanom Cvijović Javorina, a tema razgovora bila je prevođenje, i to u okviru strogo znanstvenog prijevoda. Naime, profesorica Ivana Cvijović Javorina već se niz godina bavi upravo takvim prevođenjem, stoga je iz prve ruke ispričala o čemu je riječ, dotaknuvši se svog iskustva, obrazovanja, kao i zadaće jednog znanstvenog prevoditelja.

Sveznalica ima i u prevoditeljstvu

Školskim je muzejom zavladała opuštena atmosfera, tišina zainteresiranosti i iščekivanja. Sva se pozornost učenika i učenica predala intervjuu koji je započeo upoznavanjem same gošće. Osim što predaje njemački jezik u našoj školi, profesorica Cvijović

Javorina bavi se prevođenjem tekstova znanstvenoga stila, pretežito povijesnih, a i sama je napisala knjigu *Germanistika u Hrvatskoj*. Posao prevođenja usporedila je s nogometom i pobudila znatiželju mlade publike koja se nije suzdržavala od postavljanja kreativnih pitanja u nastavku susreta. „Svi misle da sve znaju i da mogu komentirati aktualnu postavu nogometne reprezentacije. Slično je i u prevoditeljstvu. Mnogi misle da danas uz računalne programe i automatsko prevođenje svatko može prevoditi“, opisala je gošća situaciju u prevoditeljstvu. S obzirom na to da joj je primarni posao predavanje u školi, kao prevoditeljica je očuvala svoju slobodu izbora što će i u kojem roku prevesti, ali svakako se mora držati osnovnih normi i načela prilikom znanstvenog prevođenja. „Morate dobro poznavati i jedan i drugi jezik kod prevođenja,

u mome slučaju njemački i hrvatski, kako biste mogli tekst što bolje prevesti. Uz to trebate imati znanje iz znanosti i povijesti toga što prevodite“, komentirala je profesorica vještine koje su potrebne za znanstveno prevođenje. Neizostavno se postavilo i pitanje prevoditelja u budućnosti, točnije može li neki računalni program i automatsko prevođenje zamijeniti ljudski izraz i oslabiti prevoditeljstvo. Naša je gošća jasno potvrdila kako nije lako moguće da računalno zamijeni prevoditelje, upravo zbog složenosti i bogatstva svakog jezika, a naravno i organiziranja raznoraznih činjenica prema posebnosti i provjeri točnosti. Gošća nas je za kraj ohrabрила i potaknula da razmislimo o prevođenju kao jednom od mogućih budućih poslova. Stoga, ako vas zanimaju jezici i volite čitati i istraživati, možda je prevođenje ono u čemu ćete se moći i sami pronaći.

Omaslili smo brke

Dan Stare Pešče bogatiji no ikad

Bužanova kao Rodeo Drive

Djeci sport i glazba, roditeljima kave i kolači, a bakama besplatni liječnički pregled

Jana Janković, I. c

Zeleni štand Treće

Dan Stare Pešče, svima zanimljiv, pun sportskih i glazbenih događanja održao se 21. listopada, a posjetili su ga i najmanji jer je za njih bila priređena glazbena radionica pod nazivom *Odgoj s glazbom*. Program je obuhvaćao rad s djecom predškolske dobi s elementima Orffova pristupa koji koristi kombinaciju glazbe, glume i govora kako bi se poticali razvoj koncentracije i fokusa. Uz pomoć obrazovanih glazbenika koji su također educirani na području logopedije i psihoterapije djeci je bio predstavljen svijet glazbe. Program je poticao razvoj sluha, neverbalne komunikacije, senzomotorike i socijalnih vještina. „Ova je radionica bitna jer potiče cjelokupni razvoj djeteta u najranijoj dobi, od rođenja pa do škole, ali i zato što je na našim radionicama roditelj uvijek uz dijete, a roditelj je najbitniji u poticanju razvoja svoga djeteta“, izjavila je jedna od voditeljica.

Svakome ponešto

Za ljubitelje sporta organizirana su brojna natjecanja – od nogometa i odbojke do stolnog tenisa i graničara. Natjecatelji su mogli osvojiti različite nagrade, poput medalja, pehara i lopti. Iako vrijeme nije bilo najsajnije, to nije utjecalo na provedbu natjecanja. „Dan Stare Pešče promovira sport i zdrav način života. Zdravlje je najbitnije i svakom se ovakvom manifestacijom ljude podsjeti koliko je sport važan“, istaknuo je naš profesor tjelesnog, Krešimir Čović, koji je organizirao ova natjecanja. Među prezentiranim sportovima bilo je i onih manje popularnih, poput streličarstva, taekwonda i aikida. Njih su predstavljali instruktori škole *Surviving School Agram*. No, to nije sve. Duž Bužanove ulice bili su postavljeni štandovi različitih udruga i institucija, poput Matice umirovljenika *Peščenica*, Poliklinike *Vaš Pregled* ili naše Treće gimnazije. „Značaj ovakvih događanja leži u povezivanju zajednice sa školom i drugim institucijama i udrugama. Meni je osobno u interesu promovirati zelenu politiku škole“, kazala nam je profesorica Mateja Miklečić Hendlja koju smo zatekli na štandu Treće. „Ovo je događanje po mom mišljenju jako dobro organizirano. S obzirom na to da sam se navodio mnogo ovakvih događanja, mogu reći da je sve rađeno sa srcem. Danas su ljudi slabije povezani čak i ako žive u istoj zgradi pa su veseli štandovi prilika da se ljudi bolje povežu“, kazao je Kristijan Ugrina, kazališni glumac i voditelj programa na Danu Stare Pešče.

S jedne...

...i s druge strane stola

Novoosnovani geek klub

Druženje s vršnjacima sličnih interesa

Ako čitaš znanstvenu fantastiku ili voliš društvene igre, svakako razmisli o upisu u ovaj klub

Paola Prša, I. b

Geek klub prava je novost u našoj školi pa neki od vas možda još nisu upoznati s njegovim djelovanjem. Naime, sama riječ *geek* označava osobe koje su zainteresirane za knjige, znanstvenofantastične filmove, društvene igre ili slično. Klub je tako pravo mjesto za učenike sličnih interesa. Dok su ga neki odmah objeručke prihvatili, drugi još uvijek ne znaju o čemu je zapravo riječ. Voditeljica kluba je profesorica psihologije, Ivana Delač, a njegov cilj je pružiti učenicima aktivnosti kojima će uživati u znanstvenoj fantastici, društvenim igrama, druženju te dru-

gim interesima. „Svi učenici koje zanimaju navedene aktivnosti mogu se priključiti klubu tako da ispune *character sheet* o sebi i svojim interesima koji služi kao članska iskaznica. Osim igranja *boardgameova* i igara uloga, u planu su i druge aktivnosti, poput *story telling* radionice, izrade plakata s filmskim ili književnim preporukama, radionice izrade filmskih rekvizita, suradnja s udrugama koje se bave sličnim aktivnostima kao i odlazak na ZF konvenciju *SFeraKon*“, objasnila je profesorica Delač. „Osim toga, *geek* klub sastavni je dio preventivnog pro-

jekta *Geekovi Treće na putu do sreće* za koji smo dobili financijsku podršku Ministarstva znanosti i obrazovanja pa smo trenutačno u procesu nabavke velikoga broja stolnih društvenih igara i materijala za *Dungeons&Dragons* koje će se moći igrati na sastancima kluba, a jedna od aktivnosti kluba bit će i pripremanje recenzija igara koje igramo“, otkrila nam je profesorica Delač. Stoga, ako želite upoznati nove ljude i zblížiti se uživajući u zajedničkim interesima, posegnite već sutra za *character sheetom* i postanite dijelom ovog kluba.

Novoosnovani debatni klub

Treća je dobila svoje pregovarače

Učimo se pripremi i boljoj izvedbi javnih govora

Nera Kozumplik, III. f

Prvo predavanje debatnom klubu

Pored uzbudljivih događanja, kao što su pokretanje školskog *podcasta* ili pokretanje *geek* kluba, profesorica engleskog jezika, Marija Maričić, odlučila je osnovati debatni klub. Ideja za osnivanjem Kluba provlačila se tijekom godina, no nikada nije bila u potpunosti realizirana. Zbog jake volje i želje učenika ta je ideja doista zaživjela predavanjem profesorice Gabrijele Kišiček 3. listopada u Gimnaziji Sesvete. Naši su kušlanovci mogli naučiti ponešto o pregovaranju te detaljnijem slijedu pripreme prije nego je osoba uopće spremna debatirati pred publikom. Nina Žitnik, učenica trećeg razreda, izrazila je svoje zadovoljstvo nakon predavanja. „Predavanje je bilo jako uzbudljivo i naučilo me boljim javnim govorima. Mislim da će mi ta vještina puno koristiti u životu. Veselim se budućim sastancima i predavanjima.“

Podcast sa Stjepanom Ursom

Novinari Treće pokrenuli *podcast!*

Razgovor uz kavu ili čaj

Teta Višnja, nabildani policajac i cijenjeni voditelj svratili su u Kušlanovu

Katja Ljubičić, III. f

Naša vrijedna novinarska skupina ove je godine organizirala svoj YouTube kanal na kojemu su objavljeni svi dosad snimljeni *podcasti*. Svaki tjedan izlazi po jedan *podcast* u kojemu su gosti različite osobe koje daju savjete ili jednostavno govore o svojoj karijeri i mladosti. Među njima se nalaze bivši kušlanovci, pjevači, plesači, komičari, treneri, bodibilderi pa čak i voditelji

drugih *podcasta* od kojih smo dobili vrijedne savjete. Osim vanjskih gostiju, u našim *podcastima* možete vidjeti i sadašnje kušlanovce koji su se u nečemu posebno istaknuli, a *podcaste* možete pronaći na YouTube kanalu Legernocast ili na Instagramu @legernocast.

Kad se male ruke slože

Dvojica učenika 3. f razreda, Ante Lasan i Karlo Časni, došli su na ideju pokretanja *podcasta*. Naime, obojica se bave snimanjem te su do sada za školu snimili mnogo različitih videa pa su se ove godine odlučili još više angažirati i provesti svoju ideju o *podcastu* u djelo. „*Podcasti* su nam pali na pamet zato što smo uočili veliku zainteresiranost naše generacije za druge *podcaste* pa smo htjeli smisliti nešto svoje. Zamislili smo *podcaste* s ugodnom i opuštajućom atmosferom

i učenike kao voditelje kako bi se privuklo što više gledatelja naše generacije i kako bi i oni shvatili da i sami mogu napraviti takvo što ako požele“, rekao je jedan od osnivača, Ante Lasan. Za osnivanje *podcasta* trebalo je prvo dobiti odobrenje ravnateljice i profesorice što je bio najlakši dio. Nakon toga, učenici su morali smisliti gdje će snimati *podcaste* i kako će urediti prostoriju, naći voditelje koji mogu i žele to raditi i naravno naći goste koji će dobrovoljno i besplatno odgovarati na pitanja. No, sve to nije bilo toliko teško – najteže se bilo dogovoriti oko imena kanala. Učenici su se više-manje usuglasili da je ime „Legernocast“ savršeno zato što se u njima trudimo ponašati ležerno i kao da smo u kafiću kako bi bilo zanimljivije i nama i gledateljima. Nakon *podcasta* gosti dobiju naš školski list na poklon zato što im ne

možemo nikako drugačije zahvaliti osim riječima.

Do pet tisuća pregleda začas

Neki od *podcasta* do sada su imali vrlo velik broj pregleda, a čak i pozitivnih komentara, tako da možemo zaključiti da smo uspjeli i da su gledatelji zadovoljni. U prvoj epizodi *podcasta* gost je bio poznati bodibilder Stjepan Ursa koji nam je dao savjete o vježbanju i ispričao niz zanimljivosti o svome životu. O vježbanju smo dosta razgovarali i s Marijem Valentićem s kojim smo na kraju čak zaplesali i zapjevali. Nakon njega posjetio nas je stand-up komičar Domagoj Pintarić koji je pohadio Treću gimnaziju pa nam je prepričao i neke školske zgrade. Od bivših učenika Treće došli su nam i Tin Sedlar i Andrea Andrassy, a sigurni smo da će se odazvati još mnogo njih. Osim njih, gost je bio i Ratko Martinović koji nam je dao savjete o vođenju *podcasta*, a planiramo pozvati još nekoliko voditelja i snimatelja *podcasta*. Za kraj, najgledaniji video snimili smo s Lanom Klingor s kojom smo razgovarali o njezinoj karijeri, privatnom životu i životu sa psima, a video ima čak preko 5000 pregleda. „Moram priznati da mi je bilo vrlo lijepo i ugodno. Ekipa je vrlo entuzijastična i draga, dobro pripremljena i ugodno je raditi s njima. Zaista mi je bio gušt i pohvale svima koji su se potrudili za izvedbu ovoga“, izjavila je Lana Klingor. Osim gostiju i gledatelja, zadovoljni su i organizatori. „S trenutnim stanjem *podcasta* vrlo smo zadovoljni, pregledi i pretplatnici rastu iz dana u dan. Što se tiče gostiju, ugodno smo iznenađeni odzivom poznatih osoba jer smo još uvijek mali i nepoznati. Što se tiče tehničkog dijela, trenutno smo zadovoljni, no htjeli bismo kroz vrijeme unaprijediti sve tehničke dijelove“, rekao je Ante Lasan. Među voditeljima izmjenjuju se članovi novinarske skupine, ali i poneki učenici, Lana Jelovac, Nera Kozumplik, Katja Ljubičić, Borna Josip Zidar, Glen Tomičić i Patrik Raguž. Oni su također zadovoljni svojim radom i ponosni su na to koliko su napredovali kroz vrijeme. „Na početku me bilo strah voditi i razmišljala sam što će se dogoditi ako zaboravim nešto ili mi se zapetlja jezik, no s vremenom je sve to prošlo i sada mi je jako drago što sam pristala na vođenje“, izjavila je Lana Jelovac. Sve u svemu, dojmovi su pozitivni i samo će se popravljati tako da bi *podcasti* mogli imati blistavu budućnost.

Snažan pokret mladih ljudi

Lopatama i kistovima mijenjamo svijet na bolje

Vođeni profesoricom Vlatkom Tomić naši su volonteri ponovno briljirali

Lana Jelovac, III. f

Uvijek zasukanih rukava

Svake se godine naši volonteri okupljaju pod vodstvom profesorice Vlatke Tomić te u duhu solidarnosti sudjeluju u različitim akcijama, ali i najzanimljivijem projektu *72 sata bez kompromisa*. Vođen inicijativom Katoličkog centra SKAC (Studentski katolički centar), ovaj projekt potiče volju za pomaganjem među mladima koji unose promjenu u zajednicu. Ovogodišnji događaj u listopadu bio je obilježen različitim zaduženjima, poput sadnje drveća, oslikavanja zidova i drugih zadataka. Prošle su godine, povodom božićne mise, mladi preuzeli zadatak izrade narukvica koje su simbolizirale male krunice te su podijeljene svim sudionicima misnog slavlja, ostavljajući trag zajedništva i solidarnosti u ne tako združenom i sjedinjenom društvu. Bez obzira na spol, mladi su se aktivno angažirali u projektu. Dečki su preuzeli fizičke po-

slove, poput prenošenja težih tereta, dok su djevojke aktivno sudjelovale u različitim zadacima. Unatoč naporima uložanima u volonterske zadatke, atmosfera je bila ispunjena smijehom, zajedništvom i zadovoljstvom zbog prilike da se zajedno pridonese zajednici. Uspješna volonterka i učenica četvrtog razreda, Ema Antolić, otkrila nam je kako se svake godine grupa volontera u kojoj ona sudjeluje, unatoč napornom radu, vraća u volonterske akcije zbog radosti, veselja i zbližavanja s kolegama. „Prijavljujemo se iznova iz godine u godinu jer je ovaj projekt za nas izvor zabave i smijeha“, objasnila je srdačno Ema. *72 sata bez kompromisa* nije samo projekt, već snažan pokret koji inspirira mlade da se aktivno uključe i oblikuju svijet oko sebe, pokazujući da se svaki trud za dobrobit zajednice itekako isplati.

Radionice na satima razrednika

Aktivnosti koje su sat učinile zanimljivim

O mentalnom zdravlju, spolnim bolestima, upisu na fakultet i još mnogo čemu

Katja Ljubičić, III. f

Ove su se školske godine održale različite radionice na satima razrednika. Organizirala ih je pedagoginja Nada Žalac, a uglavnom su ih održavali studenti volonteri. „Ove radionice održavamo da naučimo srednjoškolce kako da se sami nose sa svojim problemima i kako da ih prepoznaju jer nama to nitko nije objasnio. Ne objašnjavamo ništa detaljno, nego samo ono osnovno, kao na primjer koje emocije postoje ili koji osjećaji postoje i njihovu razliku, a dalje pustimo učenike da sami shvate što je njima problem i da pitaju što žele“, objasnila je jedna od studentica koje su vodile radionice o mentalnom zdravlju. Za vođenje radionica najčešće se prijavljuju studenti medicine, psihologije ili socijalnog rada, no može se prijaviti bilo koji student. „Mi smo se prijavile jer nam to donosi bodove za razmjenu i daje bodove za volontiranje, što nam pomaže na fakultetu, ali naravno da nam je i drago pomoći drugima“, pojasnila je studentica svoju motivaciju za rad sa srednjoškolcima.

Svakome je potrebna pomoć i podrška

Radionice su se tematski razlikovale po generacijama. Tako su u prvim

razredima održane radionice o spolno prenosivim bolestima i sigurnom spolnom odnosu. „Meni se ova radionica svidjela jer je bila vrlo poučna, ali učenici su bili dosta neozbiljni i smijali su se tijekom cijele radionice“, rekla je jedna učenica prvog razreda. Pedagoginja Nada Žalac održala je pak predavanje o načinima učenja kako bismo se mogli lakše uvesti u školsku godinu i početi s učenjem na pravi način. Da je predavanje pomoglo učenicima, posvjedočila je jedna od učenica drugoga razreda: „Predavanje je bilo vrlo zabavno i zanimljivo, a najvažnije od svega poučno i korisno za svakoga od nas.“ I zaista, predavanja o učenju koriste učenicima svih generacija, pa čak i starijim ljudima koji nikada nisu naučili organizirati svoje vrijeme pa se zbog toga nose s velikom količinom stresa. Stoga, takvih radionica nikada nije previše.

Nadalje, u trećim su se razredima održavale radionice o mentalnom zdravlju kroz osam predavanja u kojima su učenici svaki put dobili nove informacije o mentalnom zdravlju te kroz interaktivne sadržaje pokušavali sami donijeti zaključak o vlastitom mentalnom zdravlju. Najčešće su pisali svoja mišljenja ili bilježili emoci-

je te rješavali zadatke na papiru pa bi netko pročitao svoje. Osim toga, razgovarali su o osjećajima i slušali istinite priče drugih ljudi. „Svidjelo mi se što ne moram puno razmišljati, a svejedno saznajem bitne informacije o sebi i svome mentalnom zdravlju i to što na kraju svake radionice ispunjavamo anketu u kojoj mogu iskreno reći što mi se svidjelo, a što nije“, rekla je učenica trećeg razreda. Ovakve su radionice zaista dobrodošle jer je bitno da mladi shvate i ustanove problem kako bi se mogli obratiti profesionalnijim osobama za pomoć. Također, mladi mogu uvidjeti da je neko njihovo ponašanje, za koje su mislili da nije normalno, zapravo normalno i da je sve u redu s njima pa se više neće toliko brinuti.

I na kraju, u četvrtim se razredima održalo nekoliko predavanja od kojih je možda najbitnije ono o izboru budućeg fakulteta. Na tom predavanju maturanti su slušali neke savjete o odabiru fakulteta i postavljali pitanja koja su ih zanimala. Ipak, nisu svi bili potpuno zadovoljni. „Nije mi se svidjelo što nisu baš dobro odgovarali na postavljena pitanja jer nisam saznao ništa više o faksu nego što sam znao prije ovoga“, izjavio je jedan od maturanata.

Završni sastanak školske supervizije

Pita od jabuka označila kraj besprijeekorne suradnje

Ojačani svježim iskustvima sudionici projekta putuju u nove radne pobjede

Dario Samardžija, II. b

Školski je muzej u posljednje vrijeme kolosijek svih važnih suradnji – u njemu se sklapaju nova poznanstva, radi se na novim projektima i jačaju spoznaje u mnogim područjima. Tako je, primjerice, 10. studenoga upravo školski muzej bio središte događanja u kojemu je završen posljednji sastanak školske supervizije – ona se sastajala u sklopu višegodišnjeg projekta Nastavnog zavoda za javno

zdravstvo. Projekt *Profesor sam – pomozite* vodile su mr. sc. Andreja Radić i mr. sc. Lucija Sabljčić, a cilj mu je bio osnažiti profesore u radu s učenicima, roditeljima i drugim institucijama. Supervizija se u našoj školi počela sastajati još 2019., a njezine su stalne članice bile profesorice Katica Kosić i Ljubica Kostanić te stručne suradnice Nada Žalac i Ivana Delač. „Ova se grupa sastajala jednom mjesečno i raz-

govarala o problemima u odnosima s učenicima ili njihovim roditeljima. Veliku su nam pomoć i podršku pružale suradnice s Nastavnog zavoda za javno zdravstvo. Sastanci su bili doista konstruktivni i možemo reći da smo zaista ojačali kompetencije u radu s mladima pa smo odlučili mjesto u projektu prepustiti drugim školama“, komentirala je pedagoginja Nada Žalac.

Dobrim projektima nema kraja

Iako se projekt u našoj školi prekida, on se generalno i više nego razvija. „Ove godine imamo sedam supervizijskih grupa, a proširili smo se i na dječje vrtiće. Važno je napomenuti da teme koje obrađujemo nisu propisane. One proizlaze iz potreba samih supervizanata pa je jako bitna povezanost unutar grupe. Članovi, naime, uče i rade na primjerima njihovih kolega“, istaknula je mr. sc. Andreja Radić. Ako ste tijekom čitanja ovog članka zažalili što se projekt prekida, budite bez brige jer se suradnja s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo itekako nastavlja. Možda ćete već sutra baš vi biti uključeni u radionice koje su nova svijetla točka naše suradnje.

Predavanje filozofa Gorana Lojkića

Zašto išta postoji?

Tara Crnčić, IV. e

Teško i temeljno filozofsko pitanje *Zašto išta postoji?* filozof Goran Lojkić približio nam je jednostavnim i banalnim pitanjima o tragu crvenog ruža na košulji oženjenog muškarca i otiscima prstiju na čaši na mjestu zločina na predavanju održanom u našoj školi

29. studenoga 2024. Pa, zašto ruž na košulji? Zašto otisci na čaši? Svijet gledan iz očiju filozofa postupno razbija tromost našega uma potičući nas na razmišljanje o kontingenciji stvari. Zašto su fundamentalni entiteti fizike onakvi kakvi jesu? Zašto oni uopće postoje? Zašto uopće išta? Kako objasniti? Je li sve nužno ili slučajno ili...? Ruž na košulji je nužan ili posve slučajan ili...? Takav filozofski pristup potiče nas na temeljito promišljanje o fundamentalnim pitanjima postojanja i prirode stvarnosti, otvarajući priliku za razmišljanje izvan uobičajenih okvira i objašnjenja.

Rendezvous s paraolimpijima

Njima invaliditet ne predstavlja granicu

U mnogim su sportovima konkurentni čak i olimpijima

Patrik Raguž, IV. f

U rušenju predrasuda

U sklopu obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, 3. prosinca, naša je škola sudjelovala u projektu Hrvatskog paraolimpijskog odbora (HPO) – *Školski rendezvous s paraolimpijima*. Ususret Olimpijskim i Paraolimpijskim igrama u Parizu 2024., s našim je učenicima razgovarao Pavao Jozić – paraolimpijski stolnotenisač. Iako čak 15 % stanovništva čine osobe s invaliditetom, na cijelu se skupinu još uvijek gleda kao na tabu-temu. Inicijativa *Rendezvous s paraolimpijima* pokrenuta je kako bi se ljude osvijestilo o položaju osoba s invaliditetom u društvu te pokazalo kako su oni ne samo ravnopravni članovi društva, već i sposobni natjecati se na najvišem rangu sportskih natjecanja. Tako su u razgovoru naši učenici imali priliku uvidjeti kako Paraolimpijske igre nisu tek „utješna nagrada“ za osobe s invaliditetom, već kompetitivna sportska natjecanja uzbudljiva za gledanje i zahtjevna za igranje.

Ništa bez pomoći kušlanovaca

Akcija u dvorištu Treće

Comeback školskih jablana

Zahvaljujući volonterima iz Atlantic grupe i polaznicima Hortikulture, naša će škola u budućnosti mirovati u hladovini

Matea Repek, II. a

U srijedu, 15. studenog 2023., naše je školsko dvorište pružilo dom novim jablanima. Cijeli je projekt proveden uspješno i s velikim zadovoljstvom. Naime, ugostili smo volontere iz Atlantic grupe – rijetki će reći da nikada nisu čuli za njih i da im je ime nepoznato jer je Atlantic grupa odgovorna za proizvode koje konzumiramo svakodnevno. Ako ih ipak ne prepoznajete po imenu, sigurno ih znate po proizvodima, kao što su *Cocta*, *Cedevita*, *Smoki* pa čak i *Boom Box*. S pojednostojima ovoga projekta upoznale su nas dvije polaznice Hortikulture i profesorice biologije, Sanda Ilić i Ljubica Kostanić koje su bile uključene u projekt. „Razmišljali smo na koji način izvesti ovo i shvatili smo da bi bilo najbolje pokušati vratiti stabla koja su se i prije nalazila u školskom dvorištu. Zajedničkim smo snagama posadili devet stabala jablana“, objasnila je profesorica Sanda Ilić.

Vrijedne ruke naših učenika

Naravno, i polaznici Hortikulture imali su važnu ulogu u ovom projektu. „Mi smo ovdje kako bismo davali upu-

te, ali i pomogli volonterima posaditi sadnice jablana da u budućnosti stvaraju dodatni hlad našoj školi“, izjavila je učenica drugog razreda i polaznica Hortikulture. „Trebali smo ih naučiti kako pravilno posaditi stablo, kako trebaju odvojiti zemlju koja ide na dno i koja na vrh“, dodala je. Dva školska sata provedena su u napornom radu, ali bilo je zanimljivo pratiti tko će najprije posaditi svoj jablan. Nakon odrađenog posla svi su se sudionici počastili grickalicama i Cedevitom koje je poklonila Atlantic grupa. U opuštenu atmosferu razgovarali smo s radnicima i direktorima. „Rekli su mi da dođem u 14:00 i ja sam došao u 14:20, ne razumijem zašto se dure“, priznao je jedan od direktora koji je zakasnio. Smijali smo se i zabavljali, a neki su se pokušali dokopati informacija o novom okusu Cedevite i iako to nije prošlo kako su se nadali, dobili su priliku upoznati ljude koji nam svakodnevno pružaju neke od naših najdražih okusa. Iz ovog smo projekta svi naučili nešto novo, a sad nam ostaje pratiti rast novih sadnica i veseliti se novom zelenilu.

Skupljene čarapice

Humanitarne akcije na hodnicima Treće

Kušlanovci dobra srca

Skroman poklon ili knjiga mladim pacijentima znače puno

Marija Miloš, I. f

U predbožićno vrijeme na hodnicima naše škole mogli ste primijetiti kutije pune poklona s natpisom „Humanitarna akcija za djecu iz bolnice“. Naime, riječ je o 11. humanitarnoj božićnoj akciji Studentske sekcije za Pedijatriju s Medicinskog fakulteta u Zagrebu u sklopu koje su prikupljeni darovi za hospitaliziranu djecu. Ove se godine akcija proširila pa su se darovi, osim u studentskim domovima i fakultetima, prikupljali u vrtićima i školama. Također, ova je akcija pokrenula donaciju knjiga za sve mlade pacijente pa ste

slične kutije mogli primijetiti na Interliberu, vodećem međunarodnom sajmu knjiga. Sa školskih hodnika diljem Zagreba, pa tako i naše Treće gimnazije, dupkom pune kutije razdijeljene su po zagrebačkim pedijatrijskim odjelima, a od zadnje godine i Specijalnoj bolnici za kronične bolesti dječje dobi Gornja Bistra te djeci slabijeg socioekonomskog statusa. Sama akcija započela je inicijativom nekolicine studenata koji su htjeli uljepšati blagdane najmlađim pacijentima koji ih ne mogu provesti u krugu obitelji. Kada

se, iz godine u godinu, pokloni počnu dijeliti, a to je pred sam Božić, mališani su presretni pa se božićni duh širi cijelim odjelom. Volonteri koji sve organiziraju naveli su nam jedan od primjera na koji je teško ostati ravnodušan. „Navest ću vam jedan primjer kada sam prije dvije godine s još dvoje volontera nosila poklone u Kliniku za dječje bolesti Zagreb. Tada je jedan od sponzora bio Dormeo koji je donirao desetak plišanih sofica. Te smo sovice podijelili najmlađima, među kojima je bilo i jedno dijete od četiri godine koje je počelo plakati od sreće i grliti sovicu i mene“, ispričala nam je jedna od volonterki.

Druga akcija – ista želja za pomaganjem

Nekoliko dana nakon prve akcije na hodnicima Kušlanove mogli ste vidjeti posve nove kutije do vrha pune raznobojnim čarapama. U ovom je slučaju riječ o humanitarnoj akciji za udrugu *Mali zmaj* koja skupljala čarapice za 500 djece iz 181 obitelji diljem Hrvatske. Čarapice su se skupljale od 14. do 21. prosinca 2023., a bile su veličina u rasponu od 35 do 45. Vrlo dirljivo je bilo gledati kako su se kutije iz dana u dan punile čarapama raznih boja i veličina. Naši su učenici tako pokazali veliko srce skupivši potrepštine najmlađima i najranjivijima.

Pažnja, molim!

Radionica u organizaciji Hrvatskog debatnog društva

Pametnom (nije) dosta

Nera Kozumplik, III. f

I posljednje sate fakultativne nastave novinarstva, 17. lipnja, proveli smo radno jer nas je posjetila novinarka Katarina Drvodelić i održala radionicu u sklopu projekta „Pametnom (nije) dosta“ u organizaciji Hrvatskog debatnog društva. Cilj je ovoga projekta osnaživanje medijske pismenosti zagrebačkih srednjoškolaca, a naglasak je na me-

dijskom izvještavanju o pripadnicima manjinskih skupina i prepoznavanju lažnih vijesti. Svoju medijsku pismenost odlučili su osnažiti i naši novinari. Tijekom radionice razgovaralo se o medijima općenito, kako funkcioniraju, kakvu i koliku moć imaju, koliko i čime mogu pozitivno utjecati, no i koliko je čest i snažan njihov negativni utjecaj.

Katarina Drvodelić je u drugom dijelu radionice naglasak stavila na diskriminaciju u medijima i upozorila nas nizom primjera kako mediji mogu biti izvor diskriminacije i lažnih vijesti. Osim toga, pokazala je gimnazijalcima kako se mogu zaštititi od toga te kako i oni mogu pomoći u poboljšanju medija. Osvijestila je činjenicu da čak i najmanji klik gumba na internetskoj stranici ima svoj utjecaj te istaknula da bi, kada bi svi sudjelovali u poboljšanju medija, to bilo mnogo sigurnije mjesto.

Vrijeme je za promjenu

Anketa o odnosu mladih prema promjenama u društvu

Što sve mijenja našu svakodnevicu?

Klimatske promjene za razliku od umjetne inteligencije nisu dovoljno popularizirane među mladima, a borbu za ravnopravnost spolova suvišnom smatraju mnogi

Karlo Časni, II. f

Slika svijeta stalno se mijenja, a posljednjih su godina te promjene sve izraženije. Pandemija polako, ali sigurno odmiče iz naše svakodnevice i za sobom ostavlja barem dijelom izmijenjeno društvo. Državne su granice opet otvorene, a sve je veći naglasak na prostornom kretanju stanovništva, posebno u Hrvatskoj koju potresa nastavak iseljavanja i manjak radne snage. Dok na šalterima susrećemo nove, strane zaposlenike, u potpunosti drukčijih kultura i mentaliteta, naši se mladi sve češće upuštaju u potragu za boljim životom izvan granica Hrvatske. Teme poput klimatskih promjena, ravnopravnosti spolova i prihvaćenosti LGBTQ zajednice zastupljenije su no ikad, a umjetna inteligencija udomaćila se u našoj

svakodnevici. Što učenici naše gimnazije misle i koji su stav zauzeli o tim pitanjima, pročitajte u nastavku.

Zežancija u odgovorima:

Za što najčešće koristite umjetnu inteligenciju?

- Nije to vaša briga.
- Za savjete što odgovoriti curi na poruku.
- Gluposti.
- E, sad bi vi znali.
- Pretraživanje informacija, ankete, kvizovi.

Žrtve smo naslijedenog sustava

Anketa je provedena među prvim, drugim, trećim i četvrtim razredima gimnazije što obuhvaća dobnu skupinu od 14. do 19. godine. Ukupno 305 učenika ispunilo je anketni upitnik, a na pitanje o zastupljenosti klimatskih promjena kao teme među vršnjacima i unutar obitelji naši su se učenici izjasnili sa čak 47,2 % onih koji o promjenama klime ponekad razgovaraju. Tek 5,9 % o njima razgovara često, a našla su se i tri učenika kojima su klimatske promjene svakodnevna tema za razgovor. No, 45,9 % o njima uopće ne razgovara (ili toga samo nisu svjesni). Zabrinjava postotak od 68,9 % učenika koji nisu sudjelovali ni u jednom projektu usmjerenom ka klimatskim promjenama što znači da je sustav obrazovanja

i dalje „rupičast“. Klimatske su promjene provučene svim životnim situacijama i o njima (barem u nekom pogledu) razgovaramo svakodnevno. Toga samo možda nismo svjesni jer nas se o sličnim temama, o kojima striktno ovisi budućnost, ne educira dovoljno. S druge strane, umjetna inteligencija, iako dobro poznata društvu, nije bila u širokoj primjeni donedavno, a na nju su se već prilagodili i naši kušlanovci. Samo 7,2 % koristi ju svakodnevno, ali gotovo 60 % naših učenika služi se njom često ili ponekad. Najčešće ju koriste za prijevod, zadaće poput one iz fizike ili povijesti, zabavu (kako god to izgledalo) ili nešto posve drugo.

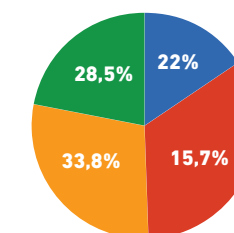
Pod okriljem TikToka

Način života tijekom pandemije trajnije je promijenio ljude o čemu govori postotak od 53,8 % naših učenika koji danas izlaze dva ili više puta tjedno. Naime, na isto pitanje koje se odnosilo na razdoblje prije pandemije istim je odgovorom odgovorilo 57 % učenika. Dakle, 3,2 % ispitanika prestalo je izlaziti dva ili više puta tjedno i danas to čine samo jedanput tjedno (postotak onih koji izlaze manje od jedanput tjedno otprilike stagnira). To dakako ne mora biti rezultat potpunog zatvaranja, ali naše pitanje, formulirano tako da se ograniči isključivo na pandemiju, daje nam zaključiti tako. S porastom popularnosti platforma poput TikToka, čemu je pandemija također pridonijela, dolazi do nevjerojatne brzine u širenju rasprava o neravnopravnosti spolova i LGBTQ zajednice. Iste platforme često postaju i medij za razbijanje suvišnih stereotipa što često dovodi do pokušaja uvlačenja idealne ravnopravnosti u sve. Naši su učenici pokazali popriličnu podijeljenost u pitanju borbe za ravnopravnost spolova u Hrvatskoj. Čak 19,3 % učenika smatra da borba za ravnopravnost spolova u Hrvatskoj danas nije uopće opravdana, a 27,9 % smatra da nije u potpunosti opravdana. Nešto manje, 14,1 % smatra da je svakako opravdana, dok 38,7 % smatra da je donekle opravdana. Ovi postotci govore o izrazitoj raslojenosti učenika na one koji danas, barem u Hrvatskoj, muškarce i žene vide ravnopravnima i one koji ih ne vide takvima. Po prilici jednako podijeljeni ispitanici su bili o pitanju prihvaćenosti LGBTQ zajednice u Hrvatskoj. Omjer onih koji je smatraju dovoljno prihvaćenom i onih koji je ne smatraju dovoljno prihvaćenom gotovo je 50

Mislite li da je LGBTQ populacija dovoljno prihvaćena u Hrvatskoj?

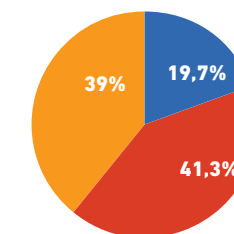
305 odgovora

- Ne, nije nimalo
- Ne, nije u potpunosti
- Da, donekle je
- Da, u potpunosti je

Mislite li da pretjerujemo s ravnopravnošću?

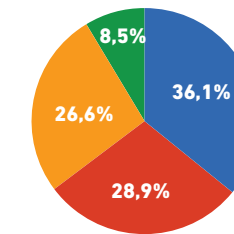
305 odgovora

- Da, često
- Da, ponekad
- Ne

Koliko često se susrećete s migrantima na putu do škole?

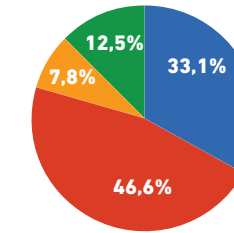
305 odgovora

- Svakodnevno
- Često
- Ponekad
- Nikada

Kako gledate na njih?

305 odgovora

- Kao i na svakog drugog građanina
- Nemam ništa protiv njih, ali ipak ih odvajam od drugih
- U meni izazivaju strah
- Protivan sam njihovom doseljenju

: 50. Ali, skupina od 33,8 % najveća je i smatra da LGBTQ zajednica nije u potpunosti prihvaćena, pored ostalih učenika koji smatraju da nije nimalo prihvaćena, da je donekle prihvaćena ili da je u potpunosti prihvaćena. U duhu opreke onoj negativnoj borbi protiv stereotipa, naši učenici smatraju da ponekad pretjerujemo s ravnopravnošću i to čak u postotku od 41,3 %. Gotovo 20 % smatra da često pretjerujemo s ravnopravnošću, a ostatak smatra da s ravnopravnošću uopće ne pretjerujemo.

Uzmimo stvar u svoje ruke

S feminizmom u umjetnosti sve češće se susrećemo što dokazuje postotak od 34,1 % naših ispitanika koji se s feminizmom u umjetnosti susreću često. Oko 18 % učenika ne susreće se s feminizmom u umjetnosti što je zanemarivo s obzirom na činjenicu da mnogi danas ne prate umjetnost. No, naši su učenici izgleda svijetli primjer – osim što u umjetnosti uživaju, oni je i analiziraju i o njoj dublje promišljaju. Čak 81,6 % naših učenika zamjećuje feminizam u umjetnosti i nastojanja autorica da pridonese borbi za ravnopravnost spolova.

Granice su nakon razdoblja pandemije opet otvorene (hura!), a posljednja, 2023. godina, ostala je obilježena upravo kretanjima stanovništva i sve većim useljavanjem stranih radnika u Hrvatsku. Navedena je promjena naoko vidljiva čak i našim učenicima koji u postotku od 36,1 % svakodnevno susreću migrante na putu do škole. Čak 46,6 % ispitanika izjasnilo se da nemaju ništa protiv migranata, ali da ih ipak odvajaju od drugih. Postotak od 12,5 % protivan je njihovu doseljenu, a kod gotovo 8 % naših đaka migranti izazivaju strah. To je posebno važna informacija jer strah od doseljenika rezultira upravo stvaranjem novih stereotipa. Isti stereotipi mogu biti izrazito štetni za društvo, a silovita i nepromišljena borba protiv takvih može biti još štetnija.

Ovom smo anketom saznali vrlo iskrene odgovore na neka blago kontroverzna pitanja, ali ona koja mogu biti od presudne važnosti za razvoj društva u nekom smjeru. Na promjene se uvijek možemo oglušiti, ali katkad se trebamo i sjetiti da one tu nisu radi toga – tu su da nas ojačaju i potaknu na, ništa drugo već, promjenu. Kad jednom shvatimo da trebamo „uzeti stvari u svoje ruke“, i svijet će konačno udahnuti.

U vrtlogu sebičnosti

Klimatske promjene u okviru svakodnevnog života

Jesmo li otišli predaleko?

Ograničenim vidom često ne primjećujemo povezanost dalekih ekstrema i naše svakidašnjice, a zajednice koje su klimatskim promjenama najmanje pridonijele sada najviše pate

Karla Meaški, II. d

Mnogi misle da znaju što su, kako nastaju i koje su posljedice klimatskih promjena pa se od ovakvih ili sličnih članaka često unaprijed udaljavaju.

Po učenicima zamornoj definiciji, one su dugotrajne promjene klime koje se pripisuju izravnim ili neizravnim ljudskim utjecajima te prirodnim čim-

Ni kriv, ni dužan

benicima. No, većina zemljana nije svjesna koliko se naša svakodnevica mijenja zbog promjena klime. Topljenje ledenjaka i razorni potresi prve su asocijacije na klimatske promjene, dok povezanost tih i nama puno bližih mijena izmiču pred nosom. Za vas smo, dragi čitatelji, odlučili istražiti kako klimatske promjene utječu na naše svakodnevne aktivnosti.

Zavirili smo u prošlost

Za početak, važno je razlikovati vrijeme i klimu. Vrijeme je trenutačno stanje atmosfere, dok klima predstavlja prosječne vremenske prilike u duljem razdoblju. Klimatske promjene oduvijek su prisutne na Zemlji jer klima prirodno varira tijekom geoloških razdoblja. No, početkom industrijske revolucije dolazi do povećanog korištenja fosilnih goriva i porasta industrijskih aktivnosti. U drugoj polovici 20. stoljeća i tijekom ranog 21. stoljeća svjedočimo ubrzanom porastu globalnog zatopljenja – porasta prosječne površinske temperature na Zemlji, a posljednjih nekoliko desetljeća primjetno je toplije od povijesnih prosjeka. Našu sugovornicu, klimatologinju DHMZ-a, Sarah Ivušić, zamolili smo da nam opiše trenutačnu sliku svijeta kroz klimatske promjene. „Globalne su se emisije stakleničkih plinova nastavile povećavati u odnosu na prethodno izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama, a glavni doprinosi dolaze iz neodržive upotrebe energije, dakle sagorijevanjem fosilnih goriva, kao i prenamjenom zemljišta uslijed krčenja šuma, povećanim uzgojem stoke, ali i zbog stila života te određenih obrazaca potrošnje i proizvodnje“, sažela je Sarah Ivušić uzroke povećanja emisije stakleničkih plinova. „U pozadini klimatskih promjena je pojačani efekt staklenika nastao uslijed porasta emisija stakleničkih plinova kao što su ugljikov dioksid, metan i ozon. Efekt staklenika omogućava održavanje Zemlje na temperaturi koja podržava život. Prirodno se Zemlja zagrijava tako da atmosfera, uključujući oblake, apsorbira dugovalno zračenje s površine Zemlje te ga emitira u svim smjerovima uključujući i emitiranje tog zračenja natrag prema površini Zemlje. Ovo uzrokuje daljnje zagrijavanje površine i donjeg sloja atmosfere i tako

dolazi do stvaranja efekta staklenika. Uslijed pojačanog efekta staklenika dolazi do globalnog zatopljenja“, dodala je sugovornica govoreći kako zbog porasta temperature dolazi do sveobuhvatnih promjena u atmosferi te vremenskih i klimatskih ekstrema u svim regijama svijeta čiji je intenzitet sve jači.

Mijena mijenja našu svakodnevicu

„Najranjivije zajednice koje su kroz povijest najmanje pridonijele trenutnim klimatskim promjenama najviše su pogođene“, odgovorila nam je sugovornica na pitanje utjecaja klimatskih promjena na društvo. Promjene klime imaju široki spektar utjecaja na različite aspekte svakodnevnog života. Sami svjedočimo sve češćim i intenzivnijim toplinskim valovima koji, kako kaže klimatologinja, povećavaju rizik od bolesti i stanja kao što su sunčanica, toplinski udar ili dehidracija. Promjene u temperaturi i oborini utječu i na rasprostranjenost vektora koji prenose bolesti poput komaraca i krpelja. „Klimatske promjene mogu negativno utjecati i na kvalitetu zraka što povećava rizik od respiratornih bolesti. Dok klimatske promjene u obrascima oborine mogu dovesti do češćih i intenzivnijih suša, ali i poplava, te tako utjecati na dostupnost vode za piće, poljoprivredu i industriju. Na dostupnost vode u obalnim područjima znatno može utjecati porast razine mora uslijed učestalih prodora slane vode u izvore slatke vode“, govori Sarah Ivušić dodajući da klimatske promjene mogu poremetiti ekosustave i uzrokovati promjene u distribuciji biljnih i životinjskih vrsta. Sve češći i intenzivniji ekstremi poput oluja s oborinom, uragana i požara mogu dovesti do znatnog oštećenja imovine i infrastrukture što dovodi do ekonomskog gubitka i povećanja troškova osiguranja. Stoga, nemojte misliti da su promjene klime negdje daleko od vas. One su utkane u sve dijelove naše svakidašnjice i dostizanje točaka bez povrata moglo bi imati katastrofalne posljedice za klimu i ekosustav.

Vakula je rek'o?

Kako kaže naša sugovornica, jedan od crnih scenarija je neprestano zagrijavanje zbog kojeg bi došlo do topljenja permafrosta, stalno zamrznutog tla,

Sarah Ivušić, mag. phys. - geophys.

i oslobađanja velikih količina metana što bi dodatno ubrzalo zagrijavanje. No, nas je ipak zanimalo kako možemo usporiti raspadanje ove složene slagalice. „Problem klimatskih promjena osviješten je u globalnoj zajednici koja se nastoji suočiti s klimatskim promjenama putem raznih sporazuma. Konkretno, države postavljaju ciljeve smanjenja emisija i rade na prijelazu prema obnovljivim izvorima energije i održivim niskougljičnim gospodarstvima. Došlo je i do pojave aktivizma za klimu koji je vođen mladima (*Fridays for Future*)“, objasnila je Sarah Ivušić. Ljudi su golemu moć utrošili u oštećivanje okoliša pa su neki ipak tu moć odlučili preusmjeriti u njegovu obnovu. Sitnice poput svakodnevnih vožnje biciklom umjesto automobilom čine dobro okolišu, a prije svega su stvar navike pojedinca. Svoje mišljenje vezano za klimu u budućnosti podijelio je i cijenjeni meteorolog Zoran Vakula. „Pesimistično optimističan ili optimistično pesimističan. Ne vjerujem da nam je kolektivna svijest na visokom nivou te da će naponi za opće dobro većine pobijediti želju za profitom manjine, ne samo sada nego i u budućnosti. No, vjerujem da će se priroda, atmosfera uspeti prilagoditi i da će Zemlja opstati“, iznio je svoje viđenje Zoran Vakula. Ono u čemu su se naši sugovornici također složili poruka je za kraj koja nas upozorava da trebamo raditi više na općem dobru većine, a manje na dobru pojedinca što još uvijek, nažalost, ne vrijedi za svakoga.

Razgovor s akademikom Svenom Lončarićem

Umjetna inteligencija – jučer, danas, sutra

Prema nekim studijama UI može potpuno zamijeniti čovjeka na samo 10 % radnih mjesta.

Lana Jelovac, III. f

U današnjem svijetu umjetna inteligencija dobiva sve više na važnosti „uplitanjem“ u razne aspekte naših života. Takozvani AI (*Artificial Intelligence*) koristi se u sve više djelatnosti, poput zdravstva, poljoprivrede pa čak i umjetnosti što ne mora nužno biti loše. Upravo zato, odlučili smo ispitati njezin utjecaj na društvo i promjene koje unosi u našu svakodnevicu. Zanima nas također postoji li opasnost pri napretku umjetne inteligencije u budućnosti i može li ona ugroziti djelovanja čovjeka ili je to samo puko pretjerivanje. Na sva slična pitanja odgovorio nam je čovjek koji izvrsno poznaje umjetnu inteligenciju i njezin koncept rada te je voditelj Centra za umjetnu inteligenciju na FER-u, uvršten u *Top 1% world's scientist* u kategoriji *Umjetna inteligencija – Obrada slika*, inače redoviti profesor u trajnome zvanju, akademik Sven Lončarić.

Što je uopće umjetna inteligencija?

Umjetna inteligencija je sposobnost računala da rješava probleme za koje je potrebna inteligencija kad ih rješavaju ljudi. Ideja da bi računala mogla imati inteligenciju oduvijek je poticala maštu ljudi što je vidljivo iz brojnih znanstvenofantastičnih romana i filmova. Umjetna inteligencija je područje čiji počeci sežu u pedesete godine dvadesetog stoljeća, dakle to nije nova disciplina.

Ali tada su ipak neka današnja postignuća bila gotovo nezamisliva.

Naravno, u vrijeme početka razvoja tog područja tehnologije na kojima počivaju digitalna računala bile su u samim počecima i nisu imale procesnu moć kakvu imaju suvremena računala. Računalo na letjelici Apollo 11, koja je 1969. godine dovela prve ljude na Mjesec, imalo je 73 KB memorije što je manje nego što danas ima mikrovalna pećnica. Paralelno s razvojem računala znanstvenici su se bavili istraživanjima u području računalne znanosti što je omogućilo razvoj teorijskih osnova umjetne inteligencije. Tako se kroz paralelni razvoj računalnih tehnologija i računalne znanosti, koje su se međusobno nadopunjavale, događao kontinuirani razvoj ovog područja.

A koje su glavne značajke umjetne inteligencije?

Za rješavanje problema s pomoću sustava umjetne inteligencije potrebna su dva elementa: znanje i proces zaključivanja. Da bi se znanje moglo koristiti u računalnim sustavima umjetne inteligencije potrebno ga je predstaviti i uskladištiti u računalu. Nakon toga računalo može riješiti zadani problem kroz proces zaključivanja koristeći raspoloživo znanje, slično kao što to čine ljudi. Strojno učenje omogućilo je razvoj algoritama koji se mogu mijenjati i adaptirati na okolinu, što je jedna od glavnih značajki inteligentnih sustava.

Učinkovitost umjetne inteligencije

Koja je najvažnija primjena umjetne inteligencije?

Jedna važna primjena strojnog učenja je za umjetne neuronske mreže koje su imitacije bioloških neuronskih mreža koje se nalaze u mozgu ljudi i životinja. Umjetne neuronske mreže su nelinearne mreže koje se sastoje od velikog broja umjetnih neurona koji su međusobno povezani, slično ljudskom mozgu. Neuroni su međusobno povezani tako da izlaz jednog neurona može biti povezan na ulaze tisuća drugih neurona. Jačina veza između neurona su parametri umjetne neuronske mreže koje se određuju kroz proces strojnog učenja. Razvoj računalnih tehnologija, naročito u zadnjih par desetljeća, omogućio je realizaciju umjetnih neuronskih mreža s vrlo velikim brojem neurona. Proces učenja takvih mreža provodi se korištenjem velikih skupova podataka za učenje kojima se određuju nepoznati para-

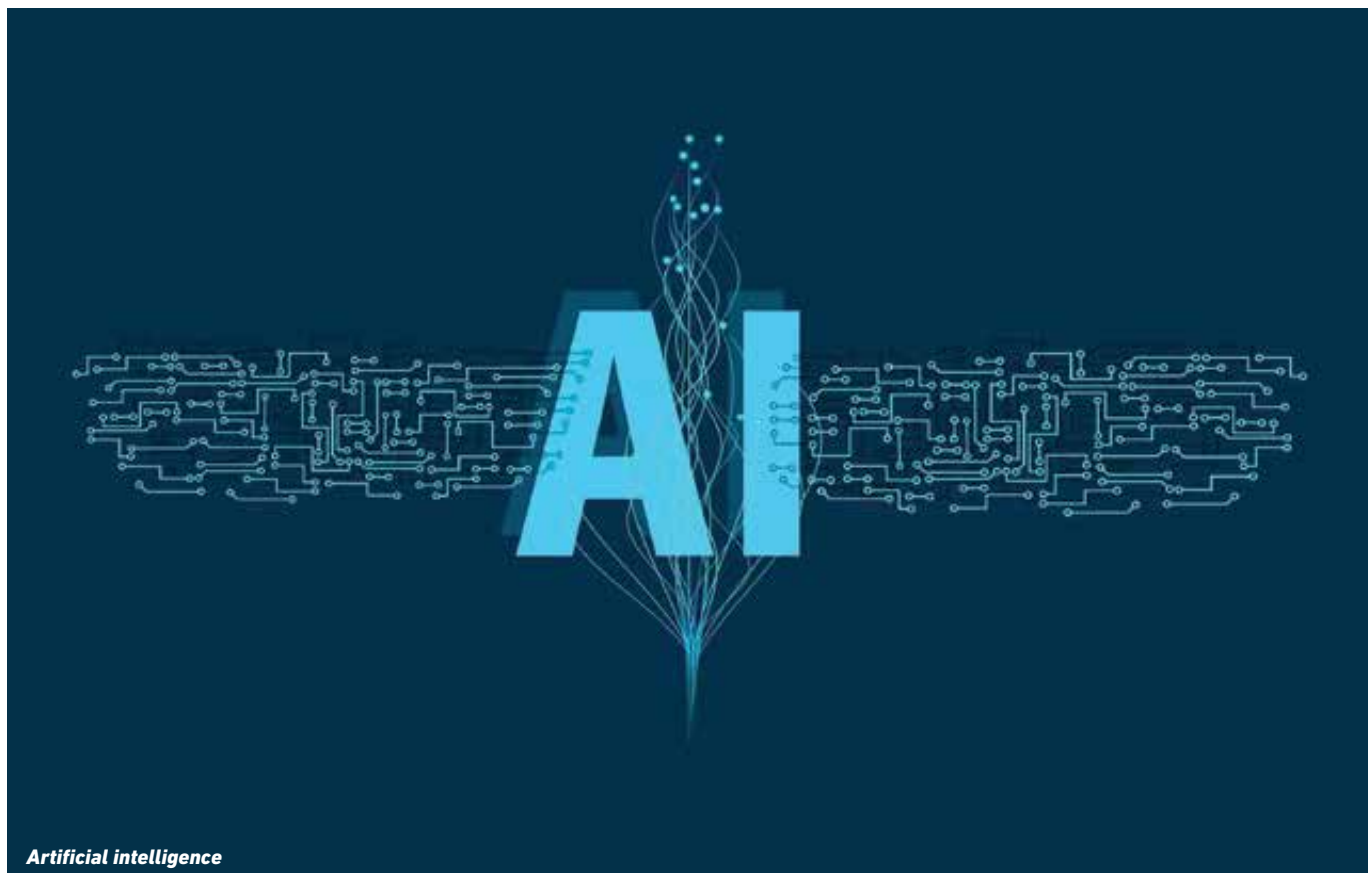
Stvarnost ili puka mašta?

metri mreže kao što su jačine veza između neurona. Najsloženiji modeli umjetnih neuronskih mreža danas imaju složenost koja je istog reda veličine kao i složenost ljudskog mozga. Primjene takvih neuronskih mreža su u svim područjima ljudske djelatnosti gdje imamo podatke kao što su signali, slike, zvuk, tekst, video ili druge

vrste informacija. Duboke neuronske mreže temelj su za veliki broj sustava umjetne inteligencije.

U kojim se djelatnostima danas najviše koristi umjetna inteligencija?

Zahvaljujući razvoju informacijskih i komunikacijskih tehnologija došlo je

Artificial intelligence

eksponencijalnog porasta količine informacija koje se prikupljaju u raznim sektorima, kao što je npr. financijski sektor, poslovna analitika, zdravstvo, komunikacije, mediji, industrija, poljoprivreda i drugo. Umjetna inteligencija pokazala se iznimno učinkovitom u obradi i analizi takvih velikih skupova podataka. Glavni razlog za to činjenica je da je za duboko učenje potrebno imati velike skupove podataka, koji su danas dostupni u velikom broju primjena. To je i dodatni poticaj za pokret tzv. otvorene znanosti gdje je cilj da rezultati znanstvenih istraživanja budu javno dostupni svima, uključujući i to da znanstvenici omoguće javnu dostupnost programskom kodu i podacima koji su bili korišteni u razvoju neke nove metode ili algoritma. Tako je moguća lakša verifikacija i šira dostupnost objavljenih rezultata istraživanja.

Možete li navesti neki konkretan primjer primjene?

Jedan od tipičnih zadataka gdje umjetna inteligencija postiže odlične rezultate jesu problemi percepcije, kao što je npr. vizualna percepcija ili percepcija govora. Vizualna percepcija ima primjene svugdje gdje su dostupne slike ili video i omogućuje

realizaciju sustava računalnog vida koji je pandan ljudskom vidu. Jedna od važnih primjena računalnog vida jesu autonomna vozila gdje je potrebno ostvariti prepoznavanje svih objekata i sudionika u prometu koji se vide iz vozila da bi računalo moglo sigurno upravljati vozilom bez pomoći ljudskog vozača. Drugo zanimljivo područje je generativna umjetna inteligencija koja otvara brojne primjene u području umjetnosti gdje je moguće generirati sadržaje kao što su tekst, slike ili video.

O tome smo već ponešto pisali, a i mnogi se među nama upuštaju u takve aktivnosti. Što Vi mislite o tome?

Izazovi u takvim primjenama su pitanje autorskih prava za tako stvorene sadržaje jer generativni sustavi umjetne inteligencije uče iz javno dostupnih informacija (npr. na internetu) koje su nečije intelektualno vlasništvo. Tu je dolazilo i do zlouporaba, kao što su lažne slike, lažni muzički brojevi i lažne videosnimke. Obrada prirodnog jezika također je vrlo važna i ima primjene u konverzijskim sustavima umjetne inteligencije kao što je ChatGPT. Takvi sustavi imaju velike primjene u raznim područjima pa sto-

ga velike svjetske kompanije, kao što su OpenAI, Google, Microsoft i druge investiraju ogromna sredstva u njihov razvoj. Jedan od glavnih problema kod takvih sustava umjetne inteligencije jest da oni uče iz raspoloživih informacija, uključujući internet, gdje se nažalost nalazi i velika količina dezinformacija pa stoga i takvi sustavi umjetne inteligencije mogu steći znanje koje je pristrano ili pogrešno (kao što je uostalom moguće i kod ljudskog znanja).

Što u tom slučaju učiniti?

Da bi sustavi umjetne inteligencije ispunjavali etičke principe, potrebno je postići da se prilikom učenja izbjegne pristranost u odnosu na spol, rasu, socijalnu pripadnost i druge etičke aspekte. To je naročito važno ako se sustavi umjetne inteligencije koriste za donošenje odluka koje se odnose na ljude.

Umjetna inteligencija kao alat Ugrožava li „petljanje“ umjetne inteligencije zastupljenost čovjeka u određenoj djelatnosti?

Trenutni sustavi umjetne inteligencije nisu još tako razvijeni da bi mogli konkurirati ljudskoj inteligenciji.

Neki istraživači i filozofi smatraju da umjetna inteligencija nikad neće moći postati jednaka ljudskoj inteligenciji – radi se o otvorenom istraživačkom pitanju. U današnjem trenutku umjetna inteligencija predstavlja alat koji pomaže čovjeku u rješavanju raznih problema i tako povećava produktivnost na mnogim radnim mjestima. Slično se događalo i u prethodnim industrijskim revolucijama koje su donosile nove tehnologije u ljudsko društvo (npr. parni stroj ili digitalna računala). Danas se često postavlja pitanje hoće li umjetna inteligencija možda dovesti do gubitka radnih mjesta. Neke studije zaključile su da umjetna inteligencija može potpuno zamijeniti čovjeka u samo oko 10 % radnih mjesta (i to onih koje zahtijevaju jednostavnije vještine radnika). U većini zanimanja (naročito na složenijim radnim mjestima) umjetna inteligencija bit će alat koji će pomagati raznim profesijama i podizati produktivnost ljudskog rada. Nove tehnologije uvijek dovode i do otvaranja novih radnih mjesta koja ranije nisu postojala. Slično se događalo i u prošlosti, npr. kad su izumljena digitalna računala, nastala su mnoga nova radna mjesta, kao što su računalni inženjeri, programeri, informatičari, serviseri računala itd.

Može li naša interakcija s umjetnom inteligencijom izmaknuti kontroli? Može li umjetna inteligencija nadjačati čovjeka?

Trenutni razvoj i stanje umjetne inteligencije takvo je da umjetna inteligencija ne predstavlja opasnost za čovjeka. Mnoge države danas promišljaju potrebne promjene u zakonskoj regulativi koje će osigurati da ne dolazi do zlouporabe sustava umjetne inteligencije tako da bi moglo doći do kršenja ljudskih prava, uključujući pravo na privatnost podataka. Scenariji u kojima bi umjetna inteligencija nadjačala čovjeka za sada su u domeni znanstvene fantastike i otvoreno je pitanje hoće li se ikada ostvariti.

A ako se ostvari?

Razvoj računalnih tehnologija omogućit će razvoj sve inteligentnijih sustava umjetne inteligencije i moglo bi se dogoditi da u jednom trenutku dobijemo sustave umjetne inteligencije koji bi mogli imati veći kvocijent inteligencije od najinteligentnijeg čovjeka – to bi bilo prvi put da se nešto tako dogodi u prirodi, gdje je dosad čovjek uvijek bio najinteligentnije biće. No, čak kad

FER-ov robot Pepper

bi se to i dogodilo, to ne mora nužno značiti da bi čovjek bio u opasnosti, nego samo da bi imao vrlo inteligentnog savjetnika koji bi mu mogao pomagati u rješavanju raznih problema. Oko ovih pitanja vode se danas filozofske rasprave u kojima se mišljenja razilaze i nema jedinstvenog odgovora.

Kako će se razvoj umjetne inteligencije odraziti na život u budućnosti?

Umjetna inteligencija donijet će promjene u mnoge ljudske profesije tako da će ubrzati rješavanje raznih zadataka i tako povećati produktivnost rada na radnim mjestima. Razvoj i primjene umjetne inteligencije dovest će do stvaranja novih radnih mjesta tako da će eventualni gubitak nekih radnih mjesta biti nadoknađen stvaranjem novih radnih mjesta. Kao i svaka nova tehnologija, umjetna inteligencija donijet će i nove izazove za ljudsko društvo. Razvojem zakonske regulative potrebno je spriječiti zlouporabe umjetne inteligencije, iako znamo da će uvijek postojati oni koji krše zakone, kao što se to događalo tijekom cijele ljudske povijesti. U donošenju pravne regulative, mnoge države suočene su s kompromisom između „strogosti“ regulative koja štiti

ljudska prava, ali usporava tehnološki razvoj i blaže regulative koja ne koči razvoj tehnologije, ali donosi veći rizik od zlouporaba umjetne inteligencije.

Kako taj kompromis djeluje?

Europska unija je u svojim promišljanjima podijelila primjene umjetne inteligencije na one koje su: a) zabranjene, b) one s višim rizikom i c) one kod kojih nema rizika za kršenje ljudskih prava. Zabranjene primjene su npr. socijalno ocjenjivanje (*social scoring*) gdje se na temelju praćenja ljudskih postupaka ili ponašanja daju bodovi na temelju kojih se kasnije mogu davati ili uskratiti određena građanska prava. Npr. ako osoba prelazi cestu tamo gdje nije pješački prijelaz ili ako baca otpatke na cestu, mogu mu se kasnije uskratiti određena prava. Također nije dozvoljena automatska biometrijska identifikacija ljudi u stvarnom vremenu, npr. s pomoću kamera koje se nalaze u javnim prostorima. Kao i svaka nova tehnologija, umjetna inteligencija sigurno će utjecati na ljudsko društvo, slično kao što je bio slučaj i s drugim novim tehnologijama. Znanstvena istraživanja i razvoj tehnologija umjetne inteligencije sa svim sigurno ne mogu se zaustaviti i dio su razvoja ljudskog društva.

Život nakon pandemije

Lockdown – mjera promjene nabolje ili nagore?

Kod starijih je još uvijek prisutan strah, dok mlade pere opća nesigurnost

Dario Samardžija, II. b

Za vrijeme potpunog zatvaranja sreli smo se s cijelim nizom mijena i novina, kao što su *online* nastava, izlazak iz kuće isključivo s maskom na licu te neprekidna lavina vijesti i novih informacija. Budilicu smo navijali prema vlastitom izboru, po mogućnosti što kasnije, a virtualnim sastancima priključivali se potajno i na brzinu. Našu sugovornicu, Natašu Jokić-Begić, profesoricu na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, vrsnu stručnjakinju na području kliničke psihologije i mentalnog zdravlja te pokretačicu inicijative Kako si?, zamolili smo da komentira promjene u svakodnevici nastale zbog potpunog zatvaranja. „Volim reći da smo za vrijeme *lockdowna* postali trbušasti.

Uvijek online

Naime, sjedili smo kod kuće u trenirci, nismo percipirali koliko jedemo, koliko se krećemo, sve je bilo ugodno, mekano i ušuškano što je već ostavilo negativne posljedice. Danas mnogi nemaju uvid u to kakve su im navike, kako im se tijela mijenjaju i ne kontaktiraju s drugim ljudima što je velika promjena“, komentirala je profesorica Nataša Jokić-Begić. Ako sami bolje razmislite, zasigurno ćete se složiti s tvrdnjom da su neki postali nesigurniji i oprezniji prema ljudima oko sebe. Opći strah uvukao se u sve pore našega društva, posebno među one starije, kao posljedica stalnog prikazivanja mogućih opasnosti kroz brzošireće vijesti. Upravo zato smo odlučili ispitati utjecaj pandemije i potpunog za-

tvaranja na društvo u cjelini.

Patili smo i od infodemije

Pandemija koronavirusa proširila se na Hrvatsku krajem ožujka 2020., no veliki broj upozoravajućih vijesti do nas je stizao još od sredine veljače. Prvi Europljani umrli od COVID-19 prijavljeni su u susjednoj Italiji, a ubrzo nakon toga do nas su stizali prizori iz dupkom punih lombardijskih bolnica. „Pandemija i sve što se tijekom nje događalo bilo je neviđeno u ljudskoj povijesti zbog razine globalnosti. Naime, pandemija je bilo i prije, ali nije bio prisutan taj globalni strah i širenje informacija. Od početka smo govorili o takozvanoj infodemiji – pandemiji informacija“, kazala je profesorica Jokić-Begić navodeći kako je došlo do utjerivanja straha u kosti. Taj strah koji je uslijedio nije bio toliko izazvan samom pandemijom, već širenjem informacija i prije nego što su one službeno došle do nas. On nas je onemoćao, a pojedinci su dakako postali nesigurniji u odnosu na razdoblje prije pandemije. „Ono što se vidi u Hrvatskoj, a i u cijelom svijetu, porast je opsesivno-kompulzivnog poremećaja. Povećala se i depresivnost, pogotovo među mladim generacijama. Kod starijih je prisutan neki opći strah, ali mislim da se među njih nije uvukla tolika nesigurnost kao među mlade“, nadodala je sugovornica. Zatvaranje i nemoć u trenutku pandemije ostavili su neizbrisiv trag na našu svakodnevnicu. O problemima srednjoškolaca danas u odnosu na razdoblje prije pandemije razgovarali smo i sa školskom psihologinjom, profesoricom Ivanom Delač. „Tijekom pandemije primijetili smo velik broj učenika koji su tražili pomoć stručne službe, no mislim da se sada to vratilo na prijašnju razinu. Ipak, čini mi se da učenici danas traže više savjeta veza-

nih uz socijalizaciju i odnose s drugima nego što je bio slučaj prije pandemije“, odgovorila nam je profesorica Delač uz napomenu kako su se učenici tijekom pandemije najčešće javljali s anksioznim smetnjama, depresivnosti i smetnjama hranjenja.

Virtualni svijet kao utočište

Ljudi su, kako kaže profesorica Jokić-Begić, postali oprezniji. „Spoznali smo da smo opasni čak i

Prof. dr. sc. Nataša Jokić-Begić

no izraženo među školarcima koji su potpunim zatvaranjem bili bačeni u nove, *online* učionice. „Istraživanja u Hrvatskoj pokazuju kako učenici imaju osjećaj da nisu kroz godine *online* nastave naučili dovoljno i da su ostali zakinuti za generičke vještine učenja. Svatko je radio sam za sebe na način koji je smatrao ispravnim i to je svakako unijelo veliku promjenu“, navodi profesorica Nataša Jokić-Begić i smatra da smo tijekom potpunog zatvaranja ipak stekli more novih vještina. Pokazali smo se učiteljima svojih učitelja jer smo se bolje snalazili u virtualnom okruženju od njih samih. To je dovelo do određene ravnopravnosti uloga koja je za učenike, u razdoblju straha i nemoći, bila sve samo ne višak. Svakodnevno i višesatno korištenje informatičkih tehnologija za vrijeme *lockdowna* donijelo je sa sobom paletu posljedica.

O onim negativnima govori, na primjer, postotak od oko 300 % porasta *online* kockanja te širenje ovisnosti o računalnim igrama. Nadalje, djevojke su danas još više zaokupljene svojim izgledom što je posljedica svakodnevnog praćenja nerealnih slika na Instagramu. „Te dvije godine pandemije virtualni nam je svijet bio utočište, jedini svijet u kojem smo mogli živjeti kao i prije te ostvariti određeni ljudski kontakt“, kazala je profesorica Jokić-Begić uz zaključak da se tom tada idealnom utočištu i danas rado vraćamo.

kada dišemo, a kamoli kada kišemo ili kašljemo. Među nas se uvuklo vjerovanje da ljudi više nisu stvorenja koja ćeš s radošću zagrliti, već se ipak oprezno držati prema njima“, objasnila je sugovornica. Danas, kada smo se više-manje vratili svojim radnim mjestima, postavlja se pitanje učinkovitosti radnika u odnosu na razdoblje prije pandemije. To je pitanje poseb-

Jednom riječu - Patrik

Odlazimo li u drugu krajnost boreći se protiv stereotipa?

Negativna strana latinoameričke Snjeguljice ili nove Barbie

Ravnopravnost postaje teretom kroz zbrzane, nedomišljene i manipulatorske politike društvenih agenata

Katja Ljubičić, III. f

U svijetu punom stereotipa sve češći je snažan otpor onim negativnima koji imaju loš utjecaj na društvo i niz posljedica. Taj otpor, koliko god pozitivan bio, često ima i svoje negativne strane pa smo o idealnoj ravnopravnosti, koju neki pokušavaju uvući u sve aspekte naših života, i o stereotipima razgovarali sa sociologinjom Silvom Mežnarić, stručnjakinjom na području patrijarhata i ženskih uloga u društvu. Kako bismo pridonijeli razbijanju nekih stereotipa, razgovarali smo i s našim učenicom, Patrikom Ragužom, kojeg se često unaprijed percipira nedruštvenim zbog članstva u novinarskoj skupini što je, vidjet ćete, potpuna pogreška.

Urota filmskih platana

Otkad znamo za sebe žrtve smo postavljanja raznih stereotipa, a opet često i sami njihovi kreatori. „Stereotipi su ugrađeni u adaptaciji ljudskog bića na okolinu i jedni su od priručnih privatnih i javnih *prijenosnih čestica* za komunikaciju u ljudskoj zajednici. Prema tome, njihova je učestalost nemjerljiva, beskrajne varijabilnosti, a kada ih neki društveni agent odluči usmjeriti k nekom cilju, postaju organizatori utjecaja na oblikovanje, najčešće negativnih, katkad i opasnih akcija“, objasnila nam je Silva Mežnarić. S obzirom na štetnost i negativne posljedice nekih stereotipa, društvo često teži njihovoj suzbijanju koje je nadasve pozitivno, dok ne prijeđe određenu granicu. Naime, idealna ravnopravnost koju neki pokušavaju uvući u sve aspekte naših života nemoguća je i zato ponekad štetnija od samih predrasuda. „Ravnopravnost postaje teretom kroz zbrzane, nedomišljene, manipulatorske politike društvenih agenata“, tvrdi naša sugovornica. Filmska su platna često medij za takve ustaljene prakse pa su crnkinja u ulozi Pepeljuge, Snjeguljica latinoameričkog lica ili sedam patuljaka različitih etneta zasigurno dobro poznati svima. Ako želimo ostati vjerni bajci braće Grimm, navedeni izbor glumice u ulozi Snjeguljice, inače snježnobijele boje, nepotreban je i ne nosi ništa dobro. Sličan primjer možemo pronaći u Barbie, filmu iz 2023. o najpoznatijoj lutki na svijetu. Scenaristi, Greta Gerwig i Noah Baumbach, uvode Barbie kao novinarku, spisateljicu, liječnicu, sutkinju, predsjednicu i još mnogo toga. Bez obzira na to kakve su im namjere, ova borba protiv stereotipa koji su se stvorili oko Barbie ima i negativnu stranu jer

šalje poruku o savršenom ljudskom biću. Šalje i poruku ženama: „Sve ste vi Barbie, Barbie je sve vi.“ No, nije li ljudsko biće nesavršeno i ranjivo? Nije li ljepota u tome što Barbie ne možemo pronaći u ulozi predsjednice, spisateljice ili liječnice? Ta silna urota u pokušaju suzbijanja predrasuda na kraju pridonosi stvaranju nerealnih standarda i posljedično frustracija. Ako je Barbie lijena lutka koja pretjerano ne pridonosi zajednici, zašto bismo od nje činili radišnu i talentiranu spisateljicu? Ili, zašto bi radišna i talentirana spisateljica bila Barbie? Sve u svemu, trebamo biti umjereni svakim svojim postupkom jer ono previše korišteno katkad postaje viškom.

Od kolijevke pa do groba

Ako smo nesavršeni i ako većinom to prihvaćamo, zašto ipak stvaramo predrasude? „Stereotip je utkan u konstrukcije društava: u institucije, socijalizaciju, norme i operira na svim razinama. S njegovom se prisutnošću treba znati suočiti; negiranje stereotipa u konstrukciji vlastita svijeta, *ja nisam takav/takva, meni su svi ... jednaki*, ne vodi ničemu. Ponajmanje onemogućavanju, jer svi imamo utkanu stereotipiju. Osnovni je problem: kako pravovremeno osvijestiti pojedinca da je izložen stereotipizaciji te kako se suočiti s njezinom epidemijskom naravi“, izjavila je sociologinja i istaknula problematiku stereotipa i njihova suzbijanja. Ljudi vole znati sve o svima, a svoju će rupu u znanju onda popuniti informacijama koje mogu biti lažne. „Svijet bez stereotipa nije moguć. Kao što rekoh, stereotip je kao zrak koji udišemo, u našem je krivotoku, od kolijevke pa do groba, jedna od platformi našeg snalaženja u svijetu *opasnih* i manje *opasnih* raznolikosti. Stereotip je medij redukcije raznolikosti svijeta na svijet naše male, uplašene jedinke koju je svijet elektronike u začetku 21. stoljeća obdario neupitnim moćnim instrumentom podjarivanja stereotipije preko društvenih mreža. Posljedice po društvenost nije teško predvidjeti: stereotip je močvara koja zauzima sve veći prostor. Opasnost je vidljiva tek kada stereotip preuzme ulogu informacije“, nastavila je Silva Mežnarić. Internet posljednjih desetljeća ima ključnu ulogu u stvaranju stereotipa. Naime, stereotipi, kako bi se održali, moraju steći popularnost. Veliki broj ljudi, posebno mladih, preko interneta njeguje kulturu *šok faktora* i crnog humora koji često zauzima oblik nefiltriranog šovinizma, seksizma i rasizma.

Ken

Glavni zabavljač

jer su smiješne. Prije bih rekao da mi se može suditi po stereotipima o učenicima dramske nego novinarske skupine. Za njih se uvijek kaže da su drukčiji od drugih“, odgovorio nam je Patrik. „Bavim se košarkom koja je timski sport – također obrnuto od stereotipa o novinarima štreberima. Idem u prirodoslovno-matematičku gimnaziju iako ne učim puno. Osim toga, obično se očekuje da matematičari baš i ne preferiraju novinarstvo, a ja ga pohađam i uživam u pisanju člana. Smatram da su stereotipi, kakvi god bili, nepoticajni za ljude“, rekao je Patrik uz napomenu mnogim učenicima Treće da novinare više nikad ne percipiraju kao babe tračare.

Stereotipi među nama

Kao primjer učenika koji je žrtva jednog od tisuće stereotipa pronašli smo vrijednog člana novinarske skupine, Patrika Raguža. Stereotip o novinarima Treće, koji ih svrstava u tihe, povučene đake koji ne izlaze s prijateljima, potpuno je nerealan što dokazuje Patrikovo bavljenje sportom i raznim društvenim aktivnostima. „Zbog svoga članstva u novinarskoj skupini svakodnevno se susrećem sa stereotipima. Proglašavaju me povučenim i generalno introvertnim što ne može biti dalje od istine. Uživam u raznim socijalnim aktivnostima, imam veliki broj prijatelja i volim se družiti, pa čak i zabavljati ljude oko sebe. Oblačim se šašavo, primjerice, maskiram se za svake maškare i Noć vještica, dok drugi to ne čine. Uobičajeno volim nositi Lidl odjevne kombinacije

Roza u znaku stereotipa

Uživati u svijetu glazbe

Feminizam u glazbenoj industriji

Umjetnice, a tako neprimjetne

Rodna nejednakost prisutna je u svim granama umjetnosti, a posebno u svijetu glazbe

Nera Kozumplik, III. f

Umjetnost nikada nije bila područje matrijarhata. Žene su većinom ostavljane na marginama, dok su muškarci dominirali tržištem umjetnina i vodili umjetničke pokrete. Samo jedan od primjera ruski je slikar Vasilij Kandinski koji je zbog svoga djela *Kompozicija VII* prozvan utemeljiteljem apstraktne umjetnosti i apstrakcije, dok je švedska umjetnica Hilma af Klint apstrakciju istraživala gotovo trideset godina ranije. O njoj se ne govori ni približno puno kao o ruskom slikaru pa je tako, kao i većina ženskih umjetnica, ostala neprimjetna. Rodna nejednakost koja se može primijetiti u navedenom primjeru prisutna je u svakoj grani umjetnosti, pogotovo u svijetu glazbe. Mnogo je razloga zašto u glazbenoj industriji žene imaju lošiju prolaznost od muškaraca, no jedan veoma očit jest patrijarhat. Ne postoji problem u manjku ženskih osoba koje se upisuju na glazbene akademije, dapače u Ujedinjenom Kraljevstvu žene čine oko 49 % postdiplomske studenata koji studiraju predmete povezane s glazbom, no istraživanje Vicka Baina otkriva da je samo 20 % njih zapravo potpisalo ugovor s izdavačkom kućom. Problem je u tome što će diskografske kuće ili izdavači koji pomažu umjetnicima prije potpisati ugovor s muškarcem nego sa ženom. Žene su manje primjetne u glazbenoj industriji, no ne samo da im je teže postići položaj, nego ih osobe poput (muških) inženjera zvuka, ostalih profesionalaca u industriji i novinara teže shvaćaju ozbiljno. Zato je većina umjetnica u vječnom strahu od pravljenja grešaka jer, ako se imalo poskliznu, velika je mogućnost da će posljedice biti gore nego što bi bile za muškarca koji se bavi glazbom.

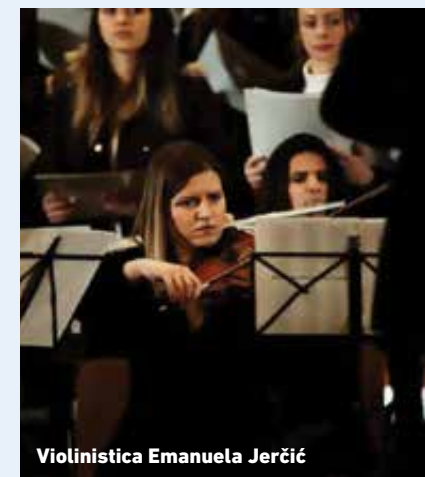
Ograničene kreativnosti

Još jedan od dokaza da je glazbena industrija okrenuta prema koristi muškog spola brojke su objavljene u ožujku 2021. koje prikazuju da se samo 23 % nominiranih za Grammy identificiralo kao žene. To je samo 198 nominiranih od 853 u sve 83 kategorije. Tijelo koje stoji iza dodjele nagrada objavilo je da će provesti istraživanje o zastupljenosti žena u glazbenom *businessu* nakon optužbi za sustavni seksizam i nepravilnosti u glasanju. Otkako je otkrila ove brojke, *The Recording Academy*, najpoznatija po dodjeli nagrada Grammy, obećala je do 2025.

udvostručiti broj glasačica. Također je obećala da će poboljšati sudjelovanje žena u glazbenom poslu. No, do danas nije došlo do velikog napretka vezano za ovu temu. Ono što još više zabrinjava jest da dvije trećine sudionika navodi da je seksualno uznemiravanje stalan problem unutar glazbene industrije. Jedan od najvećih izazova s kojim se žene u glazbenoj industriji moraju suočavati svakodnevno upravo je stalna objektivizacija u kombinaciji s čitavim teretom pokroviteljstva. Ljudi govore kako bi žene morale biti izvor senzibiliteta s pomoću svoje nježnosti i ženstvenosti. Na taj se način oduzima prostor za razvoj kreativnosti, a ovaj problem veoma je očit u *rock 'n' roll* glazbi. Taj žanr nije tako buntovan i otvoren za svu kontrakulturu iako je tako uglavnom prikazivan. Umjesto toga, gura umjetnike unutar svog žanra u stereotipne rodne uloge koje ograničavaju umjetničko izražavanje. Osim što žene postavlja u ulogu potpune podložnosti, muškarce portretira kao izvor snage, glasnoće i agresivnosti. Glazbena industrija vlastitom samosvjesnošću prisiljava svoje umjetnike na rodne uloge prema svojem pogledu na muževnost. Tako rodni stereotipi ograničavaju glazbenike obaju spolova u slobodnoj izvedbi glazbe. Osoba bi trebala imati mogućnost biranja svojih stavova i pokazivanja svojih osjećaja, bilo da se netko osjeća ženstveno, muževno ili na neki drugi način, a na njihovu slobodu izražavanja ne bi smjelo utjecati podrijetlo niti spol. Ova samosvjesna priroda *rock 'n' roll* glazbene industrije pokazuje da su prave *rock* zvijezde one androgine, jer zapravo utjelovljuju sve na što glazbena industrija pretendira – slobodu od tradicionalnog društva i istinski osjećaj pobune. No, ne smijemo zanemariti da su ti isti stereotipi u *rock 'n' roll* glazbi posebno usmjereni prema ženama i onima koji se tako identificiraju.

Mijene na glazbenoj sceni

Iako su u posljednjih pedeset godina glazbenice napravile veliki iskorak u zadobivanju veće slobode na glazbenoj sceni, ovaj žanr još uvijek ima više muške konotacije. Primjerice, žene najčešće ulaze u svijet glazbe kao pjevačice. U ovom slučaju one izravno ovise o zvučnim ekipama (većinom muškarcima) koje će proji-

Violinistica Emanuela Jerčić

Sister Rosetta Tharpe

cirati glazbu, održavajući „prihvatljive rodne norme našeg društva“. No, ovo se ne tiče samo pjevačica. Neke su instrumentalistice istupile s tvrdnjama kako su one oduvijek bile okrivljivane za grešku kada bi nešto pošlo po zlu, čak i ako je na kraju otkriveno da je krivnja na strani druge osobe. Ovakvi problemi nisu nastali prije nekoliko godina, oni se provlače već desetljećima. No, postoje žene u glazbenoj industriji koje se itekako bore za svoje

Janis Joplin

mjesto i za prava ostalih žena. Samo jedan od mnogih primjera posebna je i inspirativna Sister Rosetta Tharpe. Ona je bila pjevačica, gitaristica i kantautorica, među prvim popularnim glazbenicama koje su koristile jaku distorziju na električnoj gitari otvorišći put usponu električnog *bluesa*. Još jedan od primjera je Janis Joplin, bolje znana kao „blues mama“. Poznata je po svom moćnom vokalu koji je nadahnut *bluesom* i svom modnom stilu koji je uključivao okićenost perjem i gomilom narukvica i ogrlica. No, Janisina važnost u povijesti *rocka* nije samo u snazi njezina glasa, nego i u intenzitetu njezina izvođenja koje je bilo u suprotnosti s konvencijama koje su diktirale kako se pjevačica treba ponašati.

Put prema ravnopravijem svijetu

„Rekla bih da su žene u glazbi prošle 'bolje' nego u mnogim drugim područjima iako i dandanas nije rijetko podcjenjivanje ženske uloge na glazbenoj sceni (počevši od toga da se još uvijek govori o 'ženskim' i 'muškim' instrumentima, da navedemo samo jedan primjer). No, moje osobno mišljenje je da straha za žene u glazbi nema, vjerujem da se situacija na tom polju mijenja. Žene su se od pamtljivijeka morale više boriti za svoju dobrobit i imale su priliku, možda više od muškaraca, razviti osobinu koja je neophodna za ikakav uspjeh, a to je ustrajnost. I ako pogledamo današnju glazbenu industriju, sve više izvođačica svojim radom i trudom obara brojke prodanih turneja, albuma i *streamanih* pjesama. Polako, ali sigurno, mijenjaju izgled glazbenih top-lista i skidaju s trona do sada dominirajuće muške izvođače“, kazala nam je violinistica Emanuela Jerčić.

Kao autorica ovoga teksta, a i kao osoba koja se bavi glazbom, moram reći da je to uistinu svemir sam za sebe, jedan svijet u kojemu nema granica. Iz vlastitog iskustva spomenut ću da se glazbena zajednica mijenja, i to prema pozitivnijem i ravnopravnijem svijetu, no da proces još nije završen te da će trebati još puno vremena. Za kraj imam poruku upućenu svim čitateljicama. Cure, sljedeći put kada se suočavate sa seksizmom ili jednostavno probijate svoj životni put – budite prodorne, glasne i nemojte se bojati pogrešaka.

? Tko sam pravi prava ja

Prihvaćenost LGBTQ populacije

Različiti svjetovi tolerancije

Tijekom svoga odrastanja učimo se prihvatiti ili odbaciti, postavljamo pitanja o drukčijem i nepoznatom, saznajemo

Ema Fruk, III. f

Na što prvo pomislite kada čujete *queer* – pojam koji se danas često provlači svim oblicima medija i izaziva različite komentare (od zainteresiranosti do gađenja), koji mnogima i dalje djeluje strano i neprirodno, dok ga mlađe, liberalnije generacije otvorenije prihvaćaju i šire? *The queerest of the queer / The strangest of the strange / The coolest of the cool / The lamest of the lame...* poznati su stihovi u refrenu pjesme *Queer* američkog rock benda Garbage. Ali, što zapravo znači biti *queer* i kako se ovaj termin povezuje s LGBTQ zajednicom? Radi li se o nečemu što je tek u modernome dobu „procvalo“?

Definicija se mijenja, a granica nema

Queer se prvi put javlja još početkom 16. stoljeća u značenju „neobičan“ na engleskim govornim područjima. Tek krajem 19. stoljeća počeo se povezivati s homoseksualcima, a doživljavan je kao uvreda, svojevrsna kutija srama za ženstvenije muškarce (homoseksualce) i nadjačao ju je naziv *gay*. U posljednjih tridesetak godina pojam najčešće dočarava sve što se suprotstavlja tradiciji i normalnome. No, bitno je povezan sa šarolikom zajednicom LGBTQ, malo kraće LGBT ili punijeg naziva LGBTQIA+. Sve su to pokrate koje se koriste za označavanje i grupiranje seksualnih orijentacija, poput homoseksualnosti, bi-, a- i brojnih drugih seksualnih orijentacija, zatim transrodnosti i drugih oblika spolnosti i roda. *Queer* se pak grubo definira kao ono što nije heteroseksualno ili se upotrebljava za one rodno fluidnog identiteta. Moglo bi se reći da ovaj pojam nema granice jer postoje razne varijacije značenja u medijima i kako-kojoj skupini unutar same zajednice. Jedno je sigurno – dosada i tipičnost su mu antonimi, a biti nedefiniran prihvatljivo je.

Podržavani ili odbačeni?

Mnogi pripadnici LGBTQ populacije neumorno se do danas bore za jednakost ne samo u pogledu društvenih očekivanja i predbacivanja, već i jednakost pred zakonom, ali u potrazi za svojim pravima nerijetko nailaze na neželjene odgovore ili privremeno ublažavanje njihovih problema. Takvi problemi, neriješeni u potpunosti, samo rezultiraju produženim razdobljem javne neodlučnosti i kolektivnog prihvaćanja, odnosno neprihvaćanja i ignoriranja. U slici medijski

Razgovor s Gonzalom Quintanom

popularnog Zapada, u Sjedinjenim Državama 60-ih godina, samo je svaki treći Amerikanac prihvaćao ili bio neutralnog pogleda prema homoseksualcima. Mnogi drugi koji su sudjelovali u istraživanjima i anketama na temu općenitog shvaćanja i toleriranja *gay* osoba iskazali su osjećaje gađenja, nelagode, čak i straha. Unatoč nedostatku podrške od samih početaka, kako i kroz brojne i ekstremne primjere iz povijesti, homoseksualci su krenuli u mirne prosvjede s ciljem stjecanja vlastitih prava. Danas poznajemo Zapad otvoreniji za, primjerice, istospolne brakove, no u dobrom dijelu europskih zemalja ova je tema i dalje *taboo*. Stoga, postavlja se pitanje o razlikovanju problema neravnopravnosti LGBTQ osoba širom svijeta i možemo li reći da je napredak kolektivnom poštivanju uistinu značajan svugdje u odnosu na nekada. Prosperitet zajednice svakako postoji u pogledu homoseksualnosti kao legalne na svim europskim teritorijima, ali primjerice od malog broja država svijeta, 28 koje su legalizirale istospolne brakove, 16 ih je europskih, a dodatnih 13 priznaje registrirano partnerstvo istih spolova. Mnoge zemlje zbog svojih ustava isključivo muškarca i žene brane uvođenje istospolnih. No, važno je spomenuti da su ipak, unatoč (još) nepriznatim sklapanjima *gay* brakova, u većini istih zemalja ipak uvedeni određeni ustupci za opće prihvaćanje zajedništva između LGBT osoba.

Boljitak još uvijek ne zaustavlja nasilje

Tijekom 2023. provedeno je prvo istraživanje o zločinima iz mržnje protiv LGBTQ osoba u Sjedinjenim Državama te zabilježilo više od tristo ciljanih napada i činova vandalizma i uznemiravanja, s kojima su najviše ciljano napadani *drag* događaji i umjetnici, a u drugom redu i učitelji, odgajatelji te medicinski djelatnici,

inače poštivani obrazovani pojedinci kojima je svijet odlučio dodijeliti titulu „drugičijih“, a u žestokim uživo i internetskim napadima nerijetko ponižavajuće nazivanim „predatorima“ i „pedofilima“. Ima li kraja neopravdanom pogrdnom ponašanju prema njima? Zakoni

štite sve građane u jednakoj mjeri, ali mnoštvo pripadnika i aktivista LGBTQ zajednice smatra da bi se slični prekršaji protiv njih trebali ozbiljnije shvaćati pred sudom radi smanjenja rizika za potencijalno nasilje. Iako određena zlobnost i nasilje generalno nisu iskorjenjivi iz raznoraznih odnosa unutar našega društva, podržavatelji ističu da je potrebno stati na kraj svim nehumanim postupcima koje doživljavaju pripadnici ove skupine puko iz društvenog neznanja o njihovoj poziciji i otvorenosti slobodi identiteta i činjena jer samim postojanjem i zastupanjem iste slobode nikome ne štete. Brojni provedeni upitnici i projekti diljem Europe pokazali su kako većina stanovnika u zapadnoeuropskim zemljama smatra kako bi homoseksualne osobe trebale biti prihvaćene u društvu, dok im se podosta građana iz istočne Europe protivi. Malo starija, ali jednako aktualna istraživanja donose da će pretežno žene, visokoobrazovano stanovništvo i mlađe generacije općenito podržavati sve brakove, kao i prava na usvajanje djece. Pitanjem zašto je tomu tako, kada se usporede s drugim demografskim skupinama, pobuđen je interes mnogih, a smatra se da bitnu ulogu igra sam odgoj i modernizacija društva, što povlači veću povezanost ljudi i konstantno cirkuliranje informacija i stavova (naročito putem društvenih mreža) za razliku od prošlog stoljeća, a posebice udaljenije prošlosti.

U zrcalu umjetnosti

Ljudski identiteti i iskustva tvore slagalicu, kaos koji mnogi kreativci i stvaraoци organiziraju u koncepte, boje i oblike na platnu, u prostoru, jedinstvene melodije, zapanjujuće plesne pokrete ili pak tekstove, filmove i drugo. U ogromnom području umjetnosti LGBTQ umjetnici ističu se svojim autentičnim vizijama otpornosti. Njihovi doprinosi nadilaze polja definiranja identiteta i seksualnih orijentacija i

uistinu igraju važnu ulogu u povijesti umjetnosti svojom količinom odvažnosti i rušenja pravila u duhu *queera*. Može li stvaranje utjecati na poimanje stvarnoga i naučiti nas osjećanju i razumijevanju? Dana 11. listopada 2023. u večernjim satima nekoliko učenica naše Treće prisustvovala su književnom susretu s mladim argentinskim *queer* književnikom Gonzalom Quintanom. Susret se temeljio na razgovoru koji polazi od autorova osobnog iskustva te umjetničkog puta i doprinosa, a tematizirana je bila argentinska *queer* književnost i kazalište, puni blaga različitosti i mogućnosti stjecanja samouvjerenja u vlastito tijelo, slobodu duha i izražaja. Dvojezični razgovor s književnikom vodio je Zvonimir Dobrović, a sve u sklopu projekta *Leqtira – čitanje queera* udruge Domino koji sufinancira Gradski ured za kulturu i civilno društvo Grada Zagreba i Zaklada Kultura nova. Uz prostor za interakciju publike svih dobi, većinom djevojaka i žena, naučili smo podosta o shvaćanju LGBTQ populacije u Argentini i diljem prostrane Amerike, koliko ga je Quintana sa svom zadržanom ozbiljnošću dočarao, vrlo emocionalno, na duhovit i zanimljiv način. Ondje su pojmovi poput *gay*, *trans* i *queer* samo još neki pridjevi u deskripciji čovjeka i ne nose težinu stigmatizacija kao u podosta zagrebačkih krugova. Koliko još treba raditi na ovim temama kako bi se izbjegla neinformiranost i pojava straha, zbuđenosti ili nesigurnosti pred pogledom na LGBT zajednicu? Zsigurno se može naći mjesta za poboljšanje, a svakim malim korakom, susretom, razgovorom pokrećemo kotač promjene u cilju dobrodošle jednakosti.

Kako doseljenici mijenjaju zajednicu

Miješanje različitih kultura – recept za napredak ili krizu?

Nastavak iseljavanja mogao bi prouzročiti nestanak Hrvatske kakvu znamo

Marija Miloš, I. f

Sagara Gaharti i prijatelj

Migracije su danas vrlo aktualna tema, posebno u Hrvatskoj koju već dugi niz godina prati trend izumiranja i izrazite depopulacije. Često se susrećemo s pitanjem mladih koji sve više iseljavaju, dok na njihova radna mjesta dolaze novi, predrasudama obasuti doseljenici. No, Hrvatska nije jedina zemlja koja muku muči s demografijom. Gotovo cijela Europa bilježi isti problem u trenutku kada Indija postaje najmnogoljudnija zemlja svijeta. Povećani broj Nepalaca, koji su često stereotipno prikazani, naoko ste i vi mogli primijetiti, stoga smo odlučili jedan od članaka posvetiti upravo migracijama i promjenama koje one unose u društvo. Razgovarali smo s Anđelkom Milardovićem, politologom i sociologom, znanstvenikom Instituta za migracije i narodnosti, autorom knjiga *Stranac i društvo: Fenomenologija stranca i ksenofobije*, *Stranci pred vratima Europe* i još štošta. Zavrili smo i u prve redove razgovarajući s Nepalcem Sagarom Gahartijem koji je svoju sreću (ili bolju plaću) odlučio potražiti baš u Hrvatskoj.

Zašto migriramo?

Migracije su trajnije promjene mjesta stalnog boravka i nisu ništa neuobičajeno. Naime, ljudi migriraju od početka samog čovječanstva. „Mjesto u kojem živimo mora zadovoljiti tri glavna kriterija, a to su hrana, reprodukcija i sigurnost. Čim dođe do neke veće promjene, koja negativno utječe na jedan od navedenih kriterija, ljudi migriraju“, kazao nam je Anđelko Milar-

dović objašnjavajući kako se migracije danas prema ovom pitanju nimalo ne razlikuju od onih u prošlosti. Što će reći, mladi iseljavaju isključivo ako im je ugrožen barem jedan od ovih kriterija. No, ako lopticu prebacimo na drugu stranu, vidjet ćemo gomilu predrasuda s kojima se susreću doseljenici, primjerice, u naše krajeve. „Predrasude nastaju zbog straha od nepoznatog ili drugačijeg. Mi imamo predrasude o migrantima koji dolaze iz drugačijih kultura. Imamo strah od toga da ćemo izgubiti svoj identitet te se zbog tih strahova stvaraju različite predrasude“, objasnio je Milardović. Domaći se narod osjeća ugroženo što pridonosi stvaranju predrasuda, no tome se zato staje na kraj uvođenjem regulacija koje svaki migrant u bilo kojoj državi mora proći. „Trebamo prihvatiti jezik države u kojoj živi, prihvatiti njihovu kulturu i ne nametati svoju te treba poštivati zakon te države kao i svaki domaći stanovnik. Do osjećaja ugroženosti dolazi kada migranti ne žele prihvatiti jezik, kulturu i zakone određene države, nego kao manjina nameću svoja pravila igre u tuđoj državi“, iznio je naš sugovornik dužnosti i zadaće svakog doseljenika.

Uvoz jeftine radne snage

U trgovinama, na šalterima, u skladištima i na mnogim drugim mjestima, sve češće susrećemo upravo migrante. Na nekim su radnim mjestima postali čak i zastupljeniji nego domaći stanovništvo, dok mladi u sve većem broju napuštaju Hrvatsku. „Stvar je u tome da će poslovođa migrantu dati plaću manju nego što bi dao domaćem stanovniku te mu se više isplati zaposliti migranta. Nakon nekog vremena i migranti će shvatiti da je plaća za koju rade jako mala naspram plaća ostalih te će i oni zahtijevati veću plaću. Doći ćemo do toga da će poslovođa dati istu plaću kao što bi dao i domaćem stanovniku koji se iselio zbog nezaposlenosti te postao migrant u drugoj državi. Tako dolazi do iseljavanja iz države“, rekao je Anđelko Milardović te nas je zabrinuo i potaknuo na razmišljanje. Hoće li Hrvatska, ovakva kakvu poznajemo, doista nestati? Sve više mladih napušta ju i odlazi u inozemstvo u potragu za boljim životom, a kako kaže naš sugovornik, to je rezultat krive javne politike. „Do kada ćemo ovisiti o željama i prohtjevima svevišnjih koji su na vlasti?“ zapitao se i sam Anđelko Milardović, a pitanje je ostalo neodgovoreno. Ono što je si-

Prof. dr. sc. Anđelko Milardović

Pinklec na rame...

gurno, ako budemo čekali da promjene dođu same od sebe, nikada do njih neće ni doći. Generacija smo koja se u kratkom vremenskom razdoblju susrela s cijelim nizom mijena i novina. Zašto sada baš mi ne bismo bili promjena u mijenjanju svijeta na bolje?

Nepalac u Hrvatskoj

Kako bismo bolje spoznali uvjete u kojima migranti u Hrvatskoj žive i rade, odlučili smo potražiti jednog i razgovarati o njegovim iskustvima. U potrazi smo naišli na Sagaru Gahartiju koji radi u Ledu, tvornici zamrznute hrane, a doselio se iz Nepala. „Došao sam u Hrvatsku jer je plaća ovdje bolja nego u Nepal, a klima je vrlo slična kao i tamo. Ovdje živim već 18 mjeseci. Na poslu govorim engleski, a ako nešto ne razumijem, koristim Google prevoditelj“, sažeo je Sagara razloge i

iskustva boravka u Hrvatskoj. „Ovdje su ljudi ljudi za nogometom. Iznenađilo me to što svi znaju kada je neka važnija utakmica koju Hrvatska igra te kako su uzbuđeni i cijeli dan to iščekuju. Osim toga, njihov način navijanja je skroz drugačiji od našeg. Dosta su ratoborni i ne daju na svoje. U početku su se vrlo visoko postavljali i upotrebljavali su puno ružnih riječi što me šokiralo, no sada je u redu. Od hrvatskog znam samo pokoju ružnu riječ, brojeve i pozdrav. Inače se nisam našao ni u kakvim većim problemima jer pazim da ne radim puno grešaka u poslu, a i u životu općenito“, nastavio je Sagara. Najzanimljivije naše pitanje bilo mu je ono da navede tri stvari koje ga asociraju na Hrvatsku. „Brižni ljudi, nogomet i dobra hrana“, odgovorio je bez problema s vječnim osmijehom na licu.

Bivši roker

Vidite li šešir ili zmiju?

Mi umjesto ja

Kad nazadujemo kao pojedinci, nazadujemo i kao vrsta

Patrik Raguž, IV. f

U poznatoj knjizi *Mali princ*, Antoine de Saint-Exupery čitatelju predstavlja sliku oblika koji naizgled podsjeća na šešir. Ipak, intencija iza crteža bila je šarena boa koja je progutala slona. Svojom analogijom krivi „odrasle“ za oduzimanje vizije i kreativnosti te da sve više „zmija koje gutaju slonove“ postaju obični šeširi.

Gdje je nestao čovjek?

Kako vrijeme prolazi, sve češće se sjetim fotografija iz mladosti svojih roditelja koje su mi pokazivali i uviđam da ju neću dočekati. Ne zato što i sam nisam u mladosti, već je u međuvremenu, od tad do sad, previše „slonova u zmijama“ postalo šeširima. U vremenu toliko velike pristupačnosti različitih kultura, interesa, žanrova glazbe, filmova, sportova, mislilo bi se da ima više supkultura, više karaktera, više drugačijosti generalno. Neugodno bi iznenadilo osobu takvoga mišljenja kada bi izašla van i vidjela jednoličnost. Opći strah od odudaranja iz gomile. Dečki nose neku „otmjenu“ trenirku i jordanice, iako su za Jordana čuli samo radi tenisica. Cure nose ono što je u tom trenutku najviše *trendi* (a da je dostupno u Zari) te čak i oni koji su „drugačiji“ oblače se i ponašaju isto kao i ostali koji su „drugačiji“. Ljudi svoje interese i ukuse skrivaju kao mačka rep. Kada se tebe pita „Što slušaš?“, odgovor će uvijek biti: „Pa... slušam sve, haha... osim cajki. Ali kad izađem van, i njih isto znam napamet, ono... da mogu pjevat' s ekipom.“ Svi oni koji su ikad i zamislili zmiju koja jede slona, ne usude se priznati da su vidjeli išta drugo doli šešir. Gdje se izgubio taj karakter? Zašto se sramimo svojih osobnosti toliko da prisvajamo karakteristike ideala koji ni po čemu nisu idealni.

Treća u svojstvu šešira

Nakon što osnovna škola stvori kalup karaktera osobe, srednja škola taj

karakter formira. Ima li zato srednja škola ikakav utjecaj na mlade? Na to pitanje ne treba odgovor jer, ipak, to je učenikovo „radno mjesto“ te tamo provodi većinu svog budnog vremena. No, što se promijenilo u školstvu toliko da je mladež znatno drugačija nego prije? Odgovor je dublji od bilo kakve izmišljene reforme školstva i novog kurikuluma. Naime, i škole su počele gledati na slona u zmiji kao na šešir. Uzmimo za primjer našu gimnaziju. Prije dvadesetak godina bila je to škola na reputaciji po *punkerima* i alternativcima. Nakon toga po odličnom tretmanu sportaša (lagane ispričnice za sve koji su školi donosili medalje), a danas? Samo još jedan šešir. Danas sve gimnazije teže MIOC-u, a ostale su na reputaciji da tamo idu propaliteti. Ako si u strukovnoj školi, koja se ne zove Tehnička škola Ruđer Bošković, smatra te se glupim. Zašto sve škole trebaju biti MIOC? Zašto su sve strukovne škole namijenjene „propalitetima“? Zašto nemam budućnost ako upišem glazbenu ili likovnu akademiju? Najbitnije od svega, zašto se takva pitanja nameću djetetu?

Internet, internet i... internet

Naravno, škola nije jedino mjesto gdje se mladi ljudi boje pokazati svoj pravi karakter. Na internetu će mnogi vrijeđati sve koji ne vide šešir time prelijevajući svoje nesigurnosti na druge. Tako sada, ako kažeš da vidiš zmiju kako jede slona, možeš postati predmet sprdnje puno većem broju ljudi. Ipak, internet je dobra stvar jer mogu vidjeti što drugi slušaju pa prilagoditi svoj ukus u glazbi njihovom. Ipak, internet je dobar jer mogu vidjeti što drugi nose pa mogu promijeniti stil da me prestanu zezati da se čudno oblačim. Ipak, internet je dobar jer mogu vidjeti koji film kritičari ne vole i vrijeđati ga iako ga nisam pogledao. Ipak, internet je dobar jer... Internet nije dobar jer popularno mišljenje izjednačuje s onim koje je ispravno. Kada ljudi daju mišljenje koje je popularno, kao da su dali točan odgovor na Mili-junašu.

Oči su slijepo – treba tražiti srcem

Saint-Exupery u svojoj knjizi iznosi ideju da se samo srcem može vidjeti ispravno, da je ono esencijalno ljudskom oku nevidljivo. Mi kao zajednica prestali smo gledati srcem te smo umjesto toga počeli osjećati očima. Osjećamo zavist kad vidimo uspješne vršnjake koji imaju svoj karakter (ali

Ilustracija: Ema Fruk

ga oni smiju imati jer su uspješni), osjećamo strah kad odudaramo od norme, osjećamo tugu kad prekasno shvatimo da su nam snovi dodijeljeni prije nego što smo ih sami uspjeli sanjati. I posljednji slon u zmiji u ovom članku je – ovaj članak. U školi ograničene kreativnosti i ono malo što je

ima sve se više neutralizira te će se tako i ovaj članak namijenjen učenicima prije naći u rukama povjerenstva na Lidranu nego u njihovim. Ipak, ako barem jednom učeniku pogled odluta do ovog članka, nadam se da će se prisjetiti barem jednog svojeg slona u zmiji.

Mali princ

Profesorica Katica Kosić nakon dugogodišnjeg rada odlazi u mirovinu

Još jedna u nizu legendi Treće

Žao mi je što odlazim. Žao mi je zbog rastanka i od kolega i od đaka.

Katja Ljubičić, III. f

Na svečanoj akademiji u školi

Nakon nekoliko godina bez ove rubrike, profesorica hrvatskog jezika, Katica Kosić, ponovno ju vraća najavom svoga odlaska u mirovinu. Naime, 2023./2024. posljednja je školska godina koju će profesorica Kosić provesti radno, a nakon nje zasluženno napušta školu i posvećuje se nekim novim aktivnostima. Na školskim hodnicima možemo čuti različite komentare učenika, poput: „Neka ostane dok mi ne završimo srednju“ ili „Zašto baš sada mora otići?“ No, ne želimo se zaustaviti samo na riječima učenika pa smo o njezinom dugogodišnjem radu te još mnogočemu razgovarali sa samom profesoricom Kosić.

Za početak, mislite li da će Vam nedostajati posao?

Možda će mi malo nedostajati, ali ipak sve dođe svome kraju. Zapravo, prije pola godine, na početku školske godine, nikako nisam mogla zamisliti da ću ići u mirovinu iako sam to znala. Sada sam se već pomirila s time i znam da me neće biti i da ne mogu ništa s time napraviti. No, naravno, žao mi je što odlazim. Žao mi je zbog rastanka i od kolega i od đaka. No, bez obzira na to doći će neke druge aktivnosti, neću samo ležati, čovjek uvijek ima posla;

K. Kosić

nemam taj osjećaj. Odabrala sam predavati baš hrvatski jezik zato što oduvijek volim čitati. Ja sam završila gimnaziju u Vinkovcima i tamo sam uvijek išla u knjižnicu s jednom velikom torbom i dobivala desetak knjiga jer su znali da ću ih vratiti za nekoliko dana. Uz to, razrednica mi je predavala hrvatski, no tada je to bilo drugačije, ona je govorila, a mi smo pisali. Mogu reći još samo da me to zanimalo oduvijek. Doduše, zanimala me i povijest, ali samo onaj stariji dio. Prije bih možda završila arheologiju nego povijest. Također, zanimaju me i biljke, ali ne bih se bavila biologijom zbog gmazova i ostalih sličnih stvari.

Jeste li se odmah zaposlili u Trećoj?

Nisam. Prvo radno mjesto bilo mi je u sadašnjemu Prelogu, radila sam na zamjeni. Tada se ta škola zvala KTOC. Nakon toga radila sam također na zamjeni u Končaru i onda sam došla ovamo 1992. godine. Na početku sam i ovdje bila na zamjeni, no poslije sam dobila stalni posao pa sam i ostala. Proforski posao specifičan je po tome što mi ne mijenjamo zanimanje svakih pet godina, kako kažu ljudi, barem iz Amerike. Međutim, mi mijenjamo učenike pa ta dinamika ipak postoji jer se nikada ne zasitimo istih ljudi i uvijek bude zanimljivo.

Je li Vam za uspješno obavljanje posla bitniji odnos s kolegama ili atmosfera u učionici?

Bitni su mi i jedno i drugo. Ovdje je u zbornici oduvijek bila odlična atmosfera i puno je ljudi dolazilo na zamjene pa su na kraju žalili što odlaze baš zbog te atmosfere u zbornici. Ja sam se s đacima uvijek prilično slagala. Uvijek smo našli nekakav zajednički jezik pa bi to pomoglo. Najgore je s prvim razredima prvo polugodište jer su oni još uvijek

Selfie s prof. Kosić

S učenicima

puni osnovne škole i kojekakvih ideja, no onda im se polako pokazuje da ne ide sve baš kako su zamišljali. Svaki put kada dobijemo prvaše, u čudu smo sve dok oni ne dođu k sebi.

Jeste li se u razredu ikada osjećali razočarano, kao da ne želite raditi to što radite?

Nikada nije bila neugodna situacija, no sjećam se jedne svoje generacije koji su maturirali 2002. godine. S njima sam radila Tadijanovića, a oni nisu doživljavali ni mene ni Tadijanovića, ništa. Ja sam samo izašla jer nisam mogla nastaviti. Sljedeći sat, kada sam ušla k njima, oni su bili mirni kao bubice, svi su šutjeli i onda je netko pokucao. Ja sam otvorila vrata i vidjela da su mi donijeli cvijeće i onda su se ispričali. Ali to je bio specifičan razred. Jednom je jedan učenik donio fotelju u učionicu iz kuće učenika koji nije živio daleko. Drugi su put pak donijeli s otpada prometni znak.

S njima je sigurno bilo zabavno.

I sljedeća mi je generacija isto bila odlična. Njih sam dobila kada je profesorica Kostanić otišla na porodijski i imala sam dva razredništva. Oni su bili nerazdvojna ekipa, slikali su se i napravili kalendar od svojih slika. Čak su pitali profesoricu iz fizike kako da doznaju koji ja parfem volim da mi ga kupe za rođendan. Ona je to rekla drugoj profesorici iz fizike i tako smo mi počele razgovor kako je divan taj parfem. Kad je došao moj rođendan, dobila sam knjigu koju su znali da želim jer smo razgovarali o njoj, čestitku s potpisom i taj parfem. Taj mi je razred ostao u sjećanju.

A kakva je bila suradnja s roditeljima?

Uvijek sam u razredima imala dobre roditelje koji su opravdavali na vrijeme i nikada nisam imala problema s njima. Njih bih ustvari baš htjela ista-

knuti jer su olakšali moj posao i nisu se previše miješali u to. Jedan me je đak iz tog razreda zvao iza ponoći sa Škorina koncerta i slao poruke kada je kuhao japrak. Oni su prvi kupili bor i božićni nakit pa smo slavili Božić, imali smo kolače i sokove, cijela je škola navraćala u naš razred, a sav je alkohol bio kod mene (meni su poklonili domaću rakiju i još je imam). Za norijadu su išli po janje u Liku, pravili su teletinu pod pekom, kuhali čobanac i, naravno, roštilj. Ja sam rekla da toga nije bilo u povijesti škole, a pokojni je kolega Pilić rekao da toga nije bilo u povijesti školstva.

Imate li još neku zanimljivu situaciju koja će Vam zauvijek ostati u sjećanju?

Zadnja generacija mi se vratila s maturalka i dvojica učenika ostali su sedmi sat i pitali su me mogu li razgovarati sa mnom. Ja sam rekla da mogu, a oni su sjeli i šute. Kad su napokon počeli pričati, rekli su da su danas kasnili, a ja sam ih pitala zašto i rekla da će opravdati roditelj. Oni su se opet bojaljali reći što je bilo, ali napokon su rekli da su se išli testirati na AIDS jer su na maturalcu u Španjolskoj imali nezaštićeni spolni odnos. Rekli su da roditelji ne mogu to znati tako da ne mogu ni opravdati pa su zato došli do mene. Ja sam ih pod dojmom upitala s kim su to radili i rekli su s nekim maturanticama iz Zagreba, a ja sam na to rekla da se ne brinu i da su barem to pametno napravili. Oni su me također nazvali iza ponoći s Radićeve svadbe i slali slike. Inače, ta se generacija, koja je maturirala prije šest godina, već gotovo sva poudala i poženila. Uz to imam još i jednu „ljepšu“ temu. U zborniku ima jedna slika Hrvoja i Mirte iz moga bivšega razreda koji su maturirali 2009. godine. Njih dvoje su prohodali na maturalko večeri i sada su se vjenčali, imaju i dijete. Iz istoga je razreda i slika Lare Ivičević, ali dečko nije iz razreda.

Dugo radite i mnogo ste generacija ispratili. Jesu li se učenici promijenili?

Promijenio se sustav i promijenili su se roditelji, na gore. Djeca su ista, koriste priliku, a na nama je da im ne dopuštamo to. Roditelji puno više prave probleme jer ne shvaćaju da njihovo dijete može napraviti sve što se može zamisliti. Dakle, sve što čovjek može napraviti, to može i dijete napraviti. Nije im jasno da im dijete zasluženno može dobiti jedinicu i da nema veze što ide na instrukcije jer instruktor zna, ali ako mu instruktor rješava zadatke, od toga nema nikakve koristi. Učenici imaju premalo odgovornosti. Ne mogu postojati prava bez odgovornosti, ali nažalost postoje.

Sada više niste razrednica. Je li Vam ljepše bilo raditi kad ste imali razredništvo ili sada bez te obveze?

Nisam razrednica već generaciju i pol i odmorila sam dušu, iako mi je to bilo lijepo. Voljela sam imati taj kontakt s roditeljima, ali prije je to bilo puno jednostavnije. Razgovarao si s roditeljima, dolazili su ti, nije bilo problema s maturalcem. Roditelji su mi govorili da sama odlučim s kojom agencijom idemo jer ipak ih ja vodim i meni su na glavi. A sada, natječaji, sekiranje, krivi smo za sve... Zapravo nitko ne shvaća da si ti 6 ili 7 dana, 24 sata s njima i odgovoran za sve, a da je nemoguće biti odgovoran. Kao prvo, nemoguće je biti stalno s njima, trebaju imati donekle slobodu. Evo, zadnje sam bila na maturalcu u pratnji profesorici Kostanić i bili su odlični. Nismo imali nikakve probleme, svi su ih pohvalili, čak i u hotelu, a onda se zna da su stvarno bili dobri.

Želite li još što poručiti za kraj?

Za kraj bih samo htjela reći da sam ispratila mnoge, neke i na groblje, nažalost, a sada će moje kolege mene ispratiti u mirovinu.

Pisma u velikom broju

Krcat sandučić za
Valentinovo

Ljubavni podvizi u Trećoj

Jedne je pogodila Kupidova
strijela, a druge kulja iz kemije

Nera Kozumplik, III. f

Sredinom veljače naši učenici izražavaju ljubav i obožavanje prema nekoj osobi na način koji bi mnogi prozvali staromodnim. No, đaci Treće gimnazije smatraju ga izrazito romantičnim što dokazuje broj pronađenih pisama za Valentinovo u sandučiću ove godine. Naši su novinari prvi zavirili u sandučić i bez obzira na to što se svake godine prikupi iznenađujuća količina pisama, ostali su iznenađeni. Točan broj poetskih djela nećemo vam otkriti, ali nakon razvrstavanja pisamaca po razredima svakako možemo potvrditi da Kupid na svojim strijelama ove godine nije štedio. Vrijedni su novinari zasukali rukave dijeleći pisma nestrpljivim učenicima koji su ih jedva dočekali. Svaka je muza dobila pismo svog obožavatelja, a negdje u daljini još uvijek možete čuti odzvanjanje Kupidovih zvonaca. Ova se idila činila nedodirljivom, no ispravak testa iz fizike i projektni zadatak iz matematike ubrzo su stali na kraj svim maštanjima i pretpostavkama o vjernom obožavatelju ili obožavateljici, a kulja iz kemije poništila svu ostalu kemiju u začetku.

Mrtvilo na hodnicima Treće

Tko je zodio maškare?

Zakašnjeli Grinch, nordijski patuljci
ili netko posve, posve drugi

Dario Samardžija, II. b

Ako ste prije nešto više od godinu dana upisivali Treću, onda ste zasigurno naišli na podatak o maškarama koje svake veljače školske hodnike učine ulicama Rio de Janeira. Vrlo vjerojatno su vam o njima pričali i stariji đaci čije su vas priče nagnale da propitkujete sve više i više o šašavim zgodama proteklih maškara. No, onda ste se i sami zatekli u danima veljače koji su umjesto maskiranih učenika i gomile krafni donijeli izmorena lica pred ogromnim brojem ispita. S pravom ste postavili pitanje: „Tko je zodio maškare?“

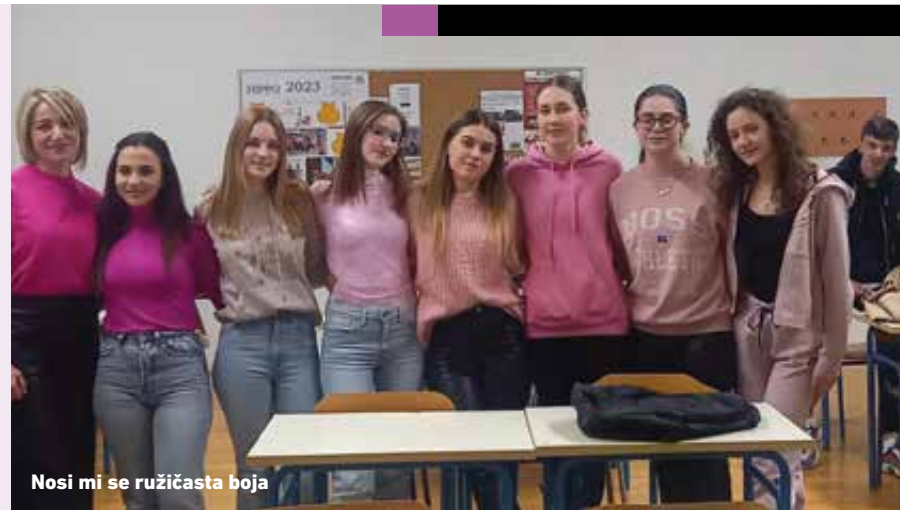
Sve što pisac želi reći

Da ne bih izmišljao bajke o Grinchevima ili zlim duhovima, odgovorit ću vam na ovo pitanje sasvim kratko i jednostavno: lijenost. Odjevena u purpurnu haljinu prošetala je našom školom ne ostavljajući previše prostora za bijeg. Našim je milim dušicama otela mogućnost preuzimanja inicijative oko bilo čega, pa tako i uobičajenih maškara. Nataknuti nešto na glavu postao je veliki problem kao i ogrnuti se prvom krpom koju nađete u ormaru. Maškare su postale

neisplative jer učenici više nisu željni krafni i slatkiša – mogu ih imati na tone. Slinjenje po ekranima postalo je daleko cjenjenije kao izvor nezamislive zabave i smijeha. Đaci se više ne pronalaze u stvarnosti – oni su odbačeni u neki posve drugi, virtualni svijet. Takav bi postav mogao ozbiljno ugroziti tradiciju koja je i dosad disala na škrge. Maškare u Kušlanovoj samo su polazna točka od koje treba krenuti k spoznaji uzroka i opasnosti zapostavljanja baštine i istinskih ljudskih vrijednosti.

Jedini maskirani učenik

Nositi mi se ružičasta boja

Obilježen Dan ružičastih majica

Treća odašilje jasnu poruku

U duhu zajedništva bez nasilja i predrasuda

Dario Samardžija, II. b

Dok maškare i nisu baš najsajnije prošle među kušlanovcima, ružičaste majice jesu. U znak potpore borbi protiv zlostavljanja naši su učenici s ponosom istaknuli svoje ružičaste odjevne kombinacije i time obilježili Dan ružičastih majica. Bili prvašići ili maturanti, dječaci ili djevojke, rado su se odazvali na poziv profesora koji su svojim primjerom još jednom dokazali važnost odgojno-obrazovnih djelatnika u društvu. Gotovo je cijela zbornica bila obojena u ružičasto što je predstavljalo pokretačku snagu učenicima da učine isto. „Iznimna mi je čast da sam mogla sudjelovati u ovako čemu.

Stati na stranu svih zlostavljanih vršnjaka čini me ispunjenom i ponosnom, a najviše od svega cijenim naše profesore koji su nas potaknuli na razmišljanje o ovoj temi i probudili u nama empatiju za sve nedužne učenike koji su pretrpjeli određeno nasilje“, iznijela je svoje dojmove jedna od učenica drugih razreda. Ponekad razjedinjeni i okruženi nesuglasticama adolescenti su ipak ukazali na svoje individualne mogućnosti koje na vidjelo dolaze tek kada se slože na hrpu. Iz Treće je tako poslana jasna poruka u svijet pun mržnje i sebičnosti kojemu često nedostaju lekcije iz srednjoškolskih klupa.

Zamjenski vjeroučitelj

Zamjena učenik –
profesor

Tradicija koja nažalost propada

Više se učenika
prijavilo na školski
pub kviz nego na
dosad uobičajenu
zamjenu profesora

Katja Ljubičić, III. f

U našoj je školi već duži niz godina bila tradicija održati Dan zamjene učenika i profesora, što znači da učenik koji se prijavi cijeli jedan dan mijenja profesora kojega je izabrao. Ove se godine taj dan održao 17. veljače, ali odazvao se vrlo mali broj učenika. Do sada je svake godine zamjena bila iščekivana i vrlo popularna, a i jedan od zabavnijih dana u godini, no, čini se, sada se sve promijenilo.

Iako je profesorica vjeronauka, Ema Došenović, dobila čak dvije zamjene, Bornu Josipa Zidara i Marijelu Bagaru, osim njih odazvalo se, koliko smo uspjeli doznati, još samo nekoliko učenika.

Loša organizacija ili nešto drugo?

Razloge malog broja prijavljenih ne možemo točno odrediti, ali uvijek možemo pretpostaviti. Kao prvo, neki se učenici boje izlagati pred cijelim razredom, a pogotovo pred ljudima koje ne poznaju pa ih to demotivira. Neki se učenici ne osjećaju sigurno u ulozi profesora jer se boje da će nešto pogriješiti ili da će ih vršnjaci ismijavati. Pored toga, bitna je i organizacija. Čak i učenici koji su bili u ulozi profesora nisu znali kako će ovaj dan uopće izgledati. Jedino što su znali jest ono što su se dogovorili s profesorom kojega mijenjaju, a toga nije bilo baš mnogo. Znali su što trebaju predavati, no nisu znali trebaju li doći cijeli dan u školu ili samo na nekoliko sati. Također, svake godine do sada učenici i profesori okupili bi se u zbornici i tamo se fotografirali i dogovarali, no ove godine ni toga nije bilo pa ni ne možemo biti u potpunosti sigurni tko je uopće mijenjao profesore. Mnogo bi lakše bilo da profesori pokušaju zainteresirati učenike za zamjenu, a ne kao ove godine da je jedina informacija bila objava na Instagramu nekoliko dana prije samoga događanja. Sve u svemu, učenici se iz različitih razloga nisu osjećali dovoljno opušteno da bi se upustili u ovaj izazov iako je svima vrlo zabavan. Profesori su pak zaključili da za zamjenu učenik – profesor više nema dovoljno zainteresiranih pa nam se čini da je vrijeme akcije *Profesor na jedan dan* nažalost iza nas.

Posljednji tjedni u 2023.

Naša škola u božićnom ruhu

Ukrasi, lampice i prigodne pjesme zavladaše su školskim hodnicima

Jana Janković, I. c

Posljednjih tjedana 2023. Trećom se širio božićni ugođaj. Započeo je ukrašavanjem škole pod vodstvom profesorica Sande Ilić i Ljubice Kostanić te naših marljivih polaznika hortikulture. Učenici su složili vijence koje su kasnije postavili na vrata učionica, a na strop su stavili ukrase dobivene putem donacija. Na centralni su hodnik postavili i drveni bor ukrašen lampicama i paketićima. „Svi smo jako uzbuđeni jer započinje razdoblje božićne čarolije“, izjavili su naši hortikulturi veselo ukrašavajući hodnike Kušlanove.

Petak za pamćenje

Zadnji se dan u polugodištu, prema dobrom starom običaju, održala Svečana akademija. Na njoj su učenici mogli poslušati nastup školskog zbora, uživati u plesu svoje vršnjakinje te pogledati predstavu dramske skupine. Cijeli je program vodila Katja Ljubičić, učenica III. f razreda, najavivši najprije tradi-

cijske i božićne pjesme u izvedbi školskoga zbora. Članovi zbora, pod vodstvom profesorice Martine Krajnović, svojim su glasovima, ali i različitim instrumentima osvojili pozornost i podršku publike. Nakon njih nastupila je učenica Jelena Mihajlović plesnom koreografijom

koju je sama osmislila i zavrjedila samo pohvale i pozitivne reakcije i đaka i profesora. Posljednji dio svečanosti označila je predstava u izvedbi dramske skupine pod vodstvom profesorice Maje Ilić Makar. Predstava je oslikala putovanje Malog princa različitim planetima i svjetovima u potrazi za istinskim božićnim duhom, a u dijelu publike izazvala je čak i suze. „Osjećala sam se izvrsno. Na početku me uhvatila trema jer je dvorana bila puna ljudi, ali nakon izlaska na pozornicu i trema je nestala“, kazala je Mia Lončar, učenica prvog razreda i nova članica dramske skupine. Za sam kraj, u sportskoj je dvorani održan pub kviz koji su organizirali i smislili učenici trećih razreda. Za interesiranost za sudjelovanjem u kvizu bila je ogromna, a kviz se sastojao od triju rundi s različitim tipovima pitanja. Bilo je pitanja s više ponuđenih odgovora, pogađanja pjesama i njihovih izvodača, igara asocijacija i slično. Neka su pitanja bila vezana uz gradivo koje obrađujemo na nastavi, no neka i uz popularne filmove, serije ili nešto drugo. Pobjednici su osvojili majice s natpisom III. gimnazija, ali ni ostali sudionici nisu otišli kući praznih ruku.

Relaksacijski kutak za učenike

Oaza na kraju hodnika

Nakon razdoblja blage nepopularnosti kutak je postao omiljeno mjesto među učenicima

Matea Repek, II. a

Školske godine 2022./2023. u našoj je školi otvoren relaksacijski kutak. Cijeli je složen s ciljem da učenici i unutar zidova škole imaju mjesto gdje se mogu okupljati, družiti, pisati i prepisivati domaće zadaće ili jednostavno odmoriti. Zidovi kutka zato su ispunjeni zabavnim fotografijama, dekoracijama i motivirajućim porukama. Kutak je smješten na drugom katu pored školskog muzeja pa su učenici koji dolaze s prvog kata ili s tjelesnog obično razočarani što je kutak već zauzet. Isprva nije bio toliko popularan kako smo očekivali – učenici su kat-

kad dolazili odmoriti, ali najčešće su samo htjeli besplatne grickalice. Tko bi rekao da će se nakon tri mjeseca ljetnog odmora sve promijeniti – početkom ove školske godine kutak je stekao nevjerojatnu popularnost.

Trgamo se za mjesto u kutku

Učenici su se ubrzo počeli natjecati tko će prvi zauzeti mjesto na velikom kauču. Za vrijeme velikog odmora, ako se ne ide u pekarnicu, relaksacijski kutak je prvo sljedeće odredište. Ako odmor ne provedu učeći ili pišući zadaće, učenici uglavnom žele prespavati tih dvadeset minuta. Potražnja za kratkim odmorom postala je toliko velika da se sad više generacija gura za isto mjesto u kutku. „Mislim da je to bila odlična ideja i sve više i više učenika želi boraviti ondje, dapače počeli smo se trgati za njega“, izjavila je učenica drugog razreda. Neki od učenika čak su predložili da se kutak proširi ili da se napravi još jedan. Ali, možda ta gužva i nije tako loša jer tako upoznajemo nove ljude i družimo se i s onima koji su nam zauzeli kutak. Ipak, po jedan kutak na svakome katu dobro bi nam došao, a do tada valja nam se boriti za mjesto i čuvati ovo što imamo.

Nova godina – nova kantina

Trećom se širi miris pečenke i sira

U gomili krafni, hamburgera i hotdogova naši učenici nisu primijetili više cijene

Karla Meaški, II. d

Nakon čitavog polugodišta napokon je otvorena naša nova kantina što su svi učenici, ali i profesori s nestrpljenjem dočekali. Naime, ona dobra stara još je prošle godine odlučila otići u mirovinu pa je mjesto u školskom kutu ostalo prazno s iščekivanjem neke nove, modernije kantine. Ta je nova kantina došla kao pun pogodak učenicima koji su dosad bili osuđeni

na sendviče svojih majki ili peciva iz obližnje pekarnice. Misteriozni natpis koji se pojavio pred sam kraj prvog polugodišta dao je učenicima naslutiti da će u novoj godini vrijeme velikog odmora provoditi u redu pred jednako novom kantinom. Tako je i bilo, no možemo reći da se čekanje prvoj stotini učenika itekako isplatilo. Besplatnim sokom bili su dočekani učenici koji su

prvi odlučili zaviriti (ili bolje rečeno, odriješiti kesu) u našoj novoj kantini.

Uživo javljanje ispred kantine

Nešto veće cijene u odnosu na prijašnju kantu nisu zaustavile val učenika koji se već prvi dan slio pred nove aparate za hotdogove i police za kroasane i krafne. „Zaista nam je bilo potrebno mjesto u školi gdje možemo jesti i popiti nešto za vrijeme velikog odmora. Ovdje nam je draže popiti i kavu da ne zaspimo usred dana jer automati često gutaju naš ionako mali džeparac. Mislim da je ova nova kantina pun pogodak za sve, a ne samo za nas učenike“, kazala je jedna od učenica koju smo zatekli u ogromnom redu. Kako prostor uz kantu tijekom velikog odmora postaje najprometniji dio škole, središnjim bi hodnikom ubuduće trebao upravljati i prometni policajac. Njegova bi prisutnost možda spriječila učenike u pokušaju bacanja sa stuba radi bržeg dolaska do nove kantine. „Ako mi je u glavi ostalo išta sa sata psihologije, onda je to napomena profesorice da smo sretni i dobre volje kada smo siti i nahranjeni“, nadodala je učenica s hamburgerom u ljevici i viškom novca u džepu.

Pobjednici Dana mobilnosti

Brojili smo korake čak i na tjelesnom

Dok su prvašići briljirali u sakupljanju koraka, maturante su morale druge brige

Jana Janković, I. c

U rujnu 2023. naša je škola održala Dan mobilnosti, a u previđenim su aktivnostima sudjelovali svi razredi – od prvog do četvrtog. Cilj je bio zainteresirati učenike za rekreaciju i fizičku aktivnost postizanjem što većeg broja koraka u danu. Koliko god su se ostali razredi trudili, najbolji razred, 1. c, ipak je pobijedio. Maturanti su pak napravili najmanje koraka. Ne želimo spekulirati o njihovu neuspjehu, ali pretpostavljamo da je tome pridonijela gomila drugih obveza. Za razliku od maturanata, oni koji su se kretali, činili su to na različite načine. Neki su uživali u dugim šetnjama, neki su pribrojali samo put do škole, a neki su pokušali i varati. Pobjednički razred ponio je mobitele na sat tjelesnog, i

to baš na onaj sat na kojemu su trčali 1500 metara, no unatoč tome ukupno nisu imali najviše koraka. Po općem broju koraka prestigao ih 2. a razred čiji su snovi o pobjedničkom prijestolju pali u vodu nakon što je izračunat broj koraka po učeniku. Sa sjajnim rezultatom od 334 457 koraka po učeniku, na ponos njihove razrednice Eme Došenović, 1. c je odnio pobjedničku košaru s voćem koju su im dodijelile ravnateljica i pedagoginja. Bez obzira na vrijednu nagradu i slavnu titulu, učenici su se kretali što i jest bila glavna zamisao Dana mobilnosti. Zato čestitamo pobjednicima, skorim pobjednicima te svakom učeniku koji je napravio barem malo više koraka nego uobičajeno.

Susret na pozornici Treće

Dvojezična Antigona

Ugostili smo vršnjake iz Slovenije radeći na poznatoj Sofoklovoj tragediji

Ema Fruk, III. f

Sredinom ožujka 2023. dugogodišnja suradnja naše dramske skupine GTTG-a i dramske skupine III. gimnazije iz Maribora urodila je susretom na pozornici Kušlanove. Naša je škola ugostila učenike iz Slovenije koji su na osvijetljenoj pozornici Svečane dvorane privukli pažnju gledatelja svojom odličnom glumom. Članovi obiju skupina zajedno s profesoricama posjetili su Zagrebačko kazalište mladih, pogledali predstavu *Mi i oni* te popili piće u Thaliji uz razmjenu dojмова. Jezične barijere nikako nisu ograničavale upoznavanje i komunikaciju, dapače pružale su poticaj dodatnom učenju te dijeljenju iskustava i šala. Drugi su dan proveli aktivno radeći na Sofoklovoj *Antigoni* kao dvojezičnoj predstavi. Njihovoj ste probi mogli uživo svjedočiti u Svečanoj učionici, no predstavu ste mogli pratiti i preko Instagrama III. gimnazije *Maribor* gdje ju još uvijek možete pogledati. Pred kraj druženja naši su glumci prisustvovali ispitu studenata druge godine glume na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu.

Održan Dan otvorenih vrata

Treća je sreća, vjerujte mi!

Osmaše smo proveli hodnicima Treće i ohrabрили ih pred upise

Nera Kozumplik, III. f

Svatko od nas prolazi kroz život stalno upadajući u nove prilike i neprilike. Naš put nije uvijek ravan i lagan, postoje određene stepenice koje moramo prijeći. Jedna od njih je upis u srednju školu – razdoblje puno stresa, znojnih dlanova i razmišljanja o budućnosti. Koliko god to vrijeme bilo zahtjevno i upečatljivo, naša se gimnazija maksimalno trudi olakšati osnovnoškolcima izbor održavajući Dan otvorenih vrata. Prošle su školske godine, 10. lipnja, naši profesori i učenici vodili osnovnoškolce kroz prostorije Treće i objašnjavali im kako je to zapravo biti gimnazijalac. Naravno, i naša je novinarska skupina sa zadovoljstvom prezentirala svoje uspjehe. U novinarskom kabinetu bio je postavljen stol s primjercima svih naših dosadašnjih školskih listova, novinari su predstavili svoj fakultativni predmet i odgovorili na pitanja vezana za njega. Našoj sadašnjoj učionici prvog razreda upravo smo tom prigodom ugradili želju za novinarstvom. „Kada sam čula da u školi djeluje izrazito uspješna novinarska skupina, odmah sam se zainteresirala. Učenici koji su na Danu otvorenih vrata prezentirali baš tu fakultativnu nastavu privukli su pažnju nas posjetitelja govoreći o vještinama koje stječu i zanimljivoj, no radnoj suboti. Upoznala sam i profesoricu Ilić Makar koja mi je dala primjerak prošlogodišnjeg školskog lista“, ispričala nam je ukratko sada naša učenica Paola Prša čije članke možete pročitati u ovome broju lista.

Križić-kružić, učenički plakati i još štošta

Pored naših novinara, predstavili su se i erasmusovci, hortikulturni kao

i sportaši. Naša dramska skupina pokušala je zainteresirati posjetitelje govoreći o glumačkim probama i fakultativnoj nastavi dramsko-scenskog stvaralaštva. Profesori kemije, biologije i fizike izložili su radove učenika s ciljem da privuku pozornost osnovnoškolaca na temeljne prirodne znanosti. Niz zabavnih matematičkih igara mogli ste isprobati u učionici matematike, a nasmijane profesorice stajale su vam na raspolaganju za pitanja bilo koje vrste. U informatičkoj učionici mogli ste zaigrati poznatu igru križić-kružić koju su progra-

mirali naši učenici. Jezici kao što su njemački, engleski, talijanski, latinski, francuski i hrvatski predstavili su se plakatima učenika i kvizom kojim ste mogli odrediti razinu poznavanja određenog jezika. Za kraj ipak treba još jednom spomenuti novinare (uz još nekoliko zainteresiranih učenika) koji su posjetitelje proveli kroz čitavu školu. Oni su snaga Treće koja je u razgovoru s potencijalnim učenicima nastojala prezentirati školu u najboljem svjetlu, a osnovnoškolce lišiti straha i ohrabriti ih pred nadolazeće razdoblje upisa.

Snježana Tribuson

Razgovor sa scenaristicom i redateljicom Snježanom Tribuson

Kamera, ton, akcija!

Lijena sam za upoznavanje novih glumaca jer sa starima znam na čemu sam

Dario Samardžija, II. b

Poznato je da naši novinari svaku subotu provedu radno postavljajući zidne novine ili raspravljajući o novom broju školskog lista. Kako su hodnici Treće tada obično prazni, ispunjeni jedino tišinom i pokojom zrakom sunca, naši su đaci ostali začuđeni kada su jedne subote u mjesecu listopada pronašli društvo u vidu filmske rasvjete i objektivna. Kavu na školskom automatu uzimali su svima poznati glumci, poput Ozrena Grabarića i Igora Mešina, a u središtu otmjenih bljeskova nazirala su se i druga dobro znana lica s malih ekrana. Naši novinari ne bi bili novinari da nisu pronjuškali sve što se pronjuškati dalo. Na njihova znatiželjna pitanja odgovorila je Snježana Tribuson, scenaristica i redateljica, iza koje stoje brojne uspješnice, poput *Tri muškarca Melite Žganjer* i hit serije *Od-*

mori se, zaslužio si. Ovog je puta razgovor bio više usmjeren prema drugoj sezoni humoristične serije *Oblak u službi zakona* za čiji su scenarij zaslužni upravo sestra i brat, Snježana i Goran Tribuson. Serija prati poslovni i obiteljski život policajca Nikole Oblaka koji želi napredovati u svojoj službi, ali mu to nikako ne uspijeva. Emitiranje druge sezone najavljeno je za ožujak 2024. na Prvom programu HRT-a, a o njezinu snimanju te još mnogočemu kazala nam je sama scenaristica i redateljica, Snježana Tribuson.

Možete li nam najprije nešto općenito reći o seriji *Oblak u službi zakona*?

Seriju *Oblak u službi zakona* smislili smo jer smo željeli kao centralnog junaka imati osobu koja štuje neke

vrijednosti koje su, čini nam se, danas zanemarene. Htjeli smo junaka koji je pošten, pravičan, idealist i koji je zbog svega toga pomalo čudan ljudima oko sebe. Činilo nam se da bi takav junak mogao biti policajac te da će biti zabavnije ako te njegove, u svakom slučaju, dobre osobine ne nailaze na odobravanje čak ni u policiji.

Je li ona s obzirom na glumačku ekipu svojevrsni nastavak serije *Odmori se, zaslužio si*?

Čini mi se da nije. Volim raditi s nekim glumcima kao što su Goran Navojec, Igor Mešin, Ksenija Marinković i radim s njima i u filmovima koje snimam. Malo sam lijena upoznavati nove glumce jer sa svojim starima znam na čemu sam. Dobro poznajem njihove glumačke mogućnosti, a i kao ljudi

Proskitali smo setom

su mi dragi i simpatični. Budući da se serije dugo snimaju, važno je i kakvi su ljudi koji vas svakodnevno okružuju. U svoju obranu moram reći da ipak ima u seriji mladih i novih glumaca koji su se odlično snašli i bili ugodni suradnici.

Zašto je dio serije *Oblak u službi zakona* sniman baš u Trećoj?

Treća gimnazija je u mom kvartu. Moj sin je išao ovdje u osnovnu školu. Kvart je lijep jer je pun zelenila, a i škola je jako lijepa. Učenici obično ne gledaju kako im škola arhitektonski izgleda pa i ne vide u kakvom su dobrom prostoru.

Postoji li nešto u ovom kvartu što Vas posebno inspirira s obzirom na serije koje ste ovdje snimali?

Volim Harambašićevu ulicu zbog velikog drveća koje ju natkriljuje. Njogoševa ulica ima drvored lipa u kojoj u lipnju sve miriši. Bužanova ima najljepše male kuće u gradu. Ulice nisu pretjerano prometne i općenito ulice, kafići, ljudi sa psima, biciklisti, djeca na igralištima, čine simpatičnu kvartovsku atmosferu.

Možete li nam opisati proces nastanka jednog Vašeg scenarija?

Obično sjednem pred kompjuter s vrlo oskudnom idejom i onda umjesto da pišem u kompjuter, pišem po gomili malih papirića i tekica koje se nalaze oko mene. Obično mi se pojave ideje

o kojima znam premalo pa mi se većina vremena, koje želim provesti u pisanju, pretvori u vrijeme provedeno na internetu. Primjerice, glavni junak hvata pljačkaša bankomata. Na koji se sve način može opljačkati bankomat nešto je što ću ići pronaći na internetu, jer je autentičnost i uvjerljivost jako važna. Ili na koji način se štampa lažni novac i koji su sve slučajevi bili kod nas ili u regiji. Zatim pazim da situacije koje smišljam imaju i laganu humornu notu, ali i da odgovaraju našim zadanim karakteristikama. Uglavnom, dok dođem do kraja, prođe bar mjesec dana.

Koliko u procesu nastanka scenarija surađujete s bratom Goranom? Koji je Vaš, a koji je njegov udio u tom procesu?

Brat i ja se dogovorimo o karakteristikama i likovima. Svatko od nas ima popis s glavnim karakteristikama i osobinama junaka. Znamo da situacije mogu biti vezane uz porodičnu situaciju glavnog junaka ili pak uz njegovu profesiju. Svatko onda piše svoju epizodu. Na kraju ja uzmem i bratove epizode i uskladim ih sa svojim, ako negdje treba. Ja sam redateljica pa znam i u kojim produkcijskim uvjetima se serija proizvodi. Znam da ne možemo putovati van Zagreba, da ne smijemo imati previše statista ni zahtjevnih scenografskih zahvata. Tako ja ponekad cenzuriram bratovu preveliku slobodu u pisanju.

Novi glazbeni sastav Treće

Školskim hodnicima odzvanjaju riffovi gitare

Učenici Karlo Časni i Davor Rastić pripremaju se za prvu gažu

Nera Kozumplik, III. f

Je'n, dva, tri, i...

Većini muzičara otkad se uopće bave glazbom san je imati vlastiti bend – kreaciju koju sami grade od temelja te se njoj dive i njome se ponose. No, rijetki se učenici mogu pohvaliti činjenicom da imaju svoj bend. U povijesti naše gimnazije možemo primijetiti da je ona puna inovativnih ideja, a u nekim su razdobljima i školski bendovi uveseljavali svaku svečanost. E, čini se da se to vrijeme vraća. Naime, ove su godine Karlo Časni i Davor Rastić odlučili osnovati školski glazbeni sastav. „Uvijek sam volio svirati, a sada sam odlučio tu vještinu i iskoristiti. Rastić je imao sjajnu ideju. Doveo je bas gitaru i klavijaturu, a ja glas i solo gitaru. Zasad nam ide dobro, pripremamo se za prvu gažu. Mogu reći da sam zaista zadovoljan napretkom“, otkrio nam je Karlo Časni. Stoga, kada sljedeći put u školi čujete riffove gitare, znat ćete o čemu je riječ, a mi se nadamo da ćemo ih uskoro čuti na nekoj od školskih svečanosti.

Svi na okupu

Maturalno putovanje u Španjolsku

Provod na živim ulicama Barcelone

Sagrada Familia čak je i ravnodušnima oduzela dah daleko nadmašivši sva očekivanja

Patrik Raguž, IV. f

Nastava je opet u učionicama, maske se opet nose samo za maškare, a maturanci su opet izvan granica Hrvatske! Uzbudjenja, naravno, nije nedostajalo na relaciji Zagreb – Barcelona. Nekima prvi put u avionu, drugima prvi put u Španjolskoj, a svima kruna srednje škole – maturalec.

Nakon slijetanja, doručka i vožnje busom, sve pospane je razbudio hladan

zrak svetišta Montserrat, poznatog kao svetište Crne Gospe „La Morente“, zaštitnice Katalonije. Posjet „svetom brdu“ bio je odličan uvod za ostatak maturaleca, a izlazak sunca bio je zapanjujući te je obilježio početak putovanja za one koji to još nisu u potpunosti pojmi. Napokon, put se nastavlja u srcu Barcelone – Parku Guell. Predivna arhitektura, gomila

ljudi i naslikavanje – sve motivi koji su ostali s nama tijekom putovanja. Baš tu se generacija trebala razdvojiti jer, dok su četiri razreda maturanata bili u obližnjem hotelu Park Guell, dva su razreda svoj hotel našli u Calleli. Ipak, razgledavanje Barcelone učenici su odlučili zamijeniti izučavanjem udobnosti kreveta u hotelskim sobama te su navečer, napokon malo

Kratki predah

odmorniji, otišli u grad razgledati najpoznatiju ulicu Barcelone – La Ramblu.

Umorni od ranoga jutra

Utorak je počeo razgledavanjem Barcelone iz busa koje je više obilježilo ono što nismo vidjeli nego ono što jesmo. Naime Camp Nou, legendarni stadion Barcelone, uspjeli smo vidjeti u polurazrušenom stanju. Vremena za tugovanje nije bilo jer smo odmah potom posjetili Montjuic te Poble Espanyol – španjolsko selo, tj. kompleks napravljen tako da predstavlja sve dijelove Španjolske. Ostatak dana bio je slobodan, pa su učenici mogli ići razgledavati ili spavati kako ne bi trebali noću. Naravno, maturalec osim za zabavu služi i za edukaciju (barem nam tako kažu), pa smo u srijedu posjetili muzej Cosmo Caixa – muzej prirodnih znanosti koji je ujedno i jedan od najvećih muzeja u Barceloni. Učenici su proučavali fizikalne eksperimente, izložke flore i faune te igrali interaktivne igre. Ipak, najznačajniju građevinu Europe vidjeli smo tek u četvrtak. Sagrada Familia čak je i ravnodušnima oduzela dah, a kod sviju daleko nadmašila očekivanja. Ta je večer ujedno bila i posljednja u Barceloni, pa nije bilo iznenađujuće kada se sljedećeg jutra u busu prema Azurnoj obali nije previše tulumarilo već uglavnom dri-

Maturanti i Sagrada familia

jemalo. Zadnja postaja u Španjolskoj bio je muzej Salvadora Dalija. Umorni i mamurni učenici nažalost nisu tada uvidali dubinu značenja njegova rada te im je najzanimljiviji izložak bila obližnja klupica gdje su izložke mogli interpretirati u spavajućem položaju. Ipak, muzej je svakako na brojne ostavio dojam, a njegova je različitost bila jako upečatljiva. Dan je završio smještanjem u hotel u Cannesu. Posljednji dan putovanja uključivao je razgledavanje Nice, posjet akvarija u Monacu te naravno posjet najpoznatijoj kockarnici Monaca i besramno naslikavanje u njoj i oko nje.

Ulazak u odraslost

Nakon slijetanja dojmova svi smo se složili s onim što su nam i prijašnje generacije govorile: „Maturalec nije putovanje. Maturalec je maturalec“. I tako je uistinu i bilo. Nijedan dan se nije činio stvarnim, a ipak nam je sva-

ki ostao zaglavljen u glavi ponavljajući se kao strgana gramofonska ploča. Na pitanje zašto je se maturalec toliko dojmio, jedna je učenica sumirala: „Osjećaj je kao da sa školskim prijateljima zajedno ulazim u 'odraslost'. Da, bilo je tu profesora, no nisu nas držali pod povećalom, pa je cijelo iskustvo bilo kao da smo svi napokon skinuli pomoćne kotače s bicikla. Još uvijek nisam spremna za faks, ali sad sam mrvicu bliže tome.“ Iako je svima maturalec proletio, vožnja busom nazad bila je sve samo ne tužna. Svi su bili svjesni da je ovo bio tjeđan dostojan naše generacije jer ako je prošla generacija bila ona „izgubljena“, mi smo ponovno nađena, uskrsnula generacija. Čak i kad smo kročili ponovno na zagrebačko tlo, i dalje smo zapravo duhom bili u živim ulicama Barcelone. Naposljetku, putovanje je završilo kako je i krenulo – s umornim maturantima.

Zabavni park, *gelato* i ljubavna pisma obilježili su

Un viaggio in Italia

Svi se slažu da je vrijeme provedeno u Gardalandu nezaboravno

Karla Meaški, II. d

U svibnju se polovica naše škole (prvaši i drugaši) uputila prema Italiji. Iako razredi nisu posjetili sve iste destinacije, svi su iskoristili priliku vidjeti što više sadržaja koje Italija nudi. Prvašima je prvo odredište bio Gardaland, a ni šest sati provedenih u autobusu (a neki i više od toga) nisu umanjili uzbuđenje i energiju. Sve najzabavnije vožnje bile su posjećene i gotovo sve ponuđene poslastice bile su isprobane. Svi su se složili da je ovo jedan od zabavnijih izleta. „Mislim da bi se svi složili kako je naše vrijeme u Gardalandu bilo nezaboravno. Cijeli dan smo proveli po svakakvim vožnjama i animacijama, a čak i oni koji se nisu usudili ići na vožnje zabavili su se. Također, naše vrijeme provedeno u autobusu nije uopće bilo dosadno jer smo uvijek uspjeli naći neki oblik zabave“, podijelila je svoje dojmove jedna učenica.

Teška odluka – koji sladoled odabrati
Nakon cijelog dana provedenog pod adrenalinom svi su se s užitkom opu-

stili dolaskom u hotel iako spavanje nikom nije bila prva zamisao. Večer je prošla u igranju različitih društvenih igara i jednostavnom druženju, a buđenje u osam ujutro moglo se smatrati malim problemom, no nitko nikamo nije zakasnio. Drugi dan u Italiji posvećen je razgledavanju. Neki su se razredi odlučili za šetnju prekrasnim gradićem Sirmione koja je uključivala razgledavanje i *gelato*, dok su drugi svoj put produžili do Padove. Sladoled je mnoge fascinirao, a jedna je učenica izjavila da nikada nije probala tako dobar sladoled: „Kada probate takav sladoled, shvatit ćete kolika je zapravo razlika između običnog sladoleda i *gelata*, a da i ne spominjem veličinu. Kada uđete u bilo koju slastičarnicu tamo, bit ćete bombardirani s toliko boja i okusa da se nećete moći odlučiti koji sladoled biste htjeli.“ Svi razredi na kraju su se okupili u Veroni, a strpljivo se čekalo ispred slavne kuće – Casa di Julietta koji su svi rado obišli. Ljubavna priča Romea i Julije svima je dobro poznata, a upravo je ova kuća izgrađena kao spomenik njihove ljubavi. Posjetitelji su kroz godine zatrpali zidove kuće ljubavnim izjavama, porukama i pismima naslovljenim na Juliju kojima ju traže ljubavni savjet. Nakon toga, glavni cilj bio je pronaći mjesto za ručak, naravno gotovo svačiji obrok sastojao se od pizze. Razgledavanje grada i upoznavanje s novom kulturom trajalo je do petnaest sati nakon čega je uslijedio polazak nazad u Hrvatsku.

Hodočašće maturanata Padovanske crkve

Iako je izlet bio kratak, dojmovi su divni

Jana Janković, I. c

Pred Bazilikom sv. Justine

Maturanti s fakultativne nastave Sveci i blaženici posjetili su 29. travnja 2023. Padovu u pratnji prof. Eme Došenovića. Najprije su posjetili kapelu sv. Leopolda B. Mandića kojemu se zavjetuju mnogi koji boluju od tumora. Tamo su vidjeli njegovu ispovjedaonicu u kojoj je is-povijedao 33 godine, njegove relikvije, grob, ostale prostorije svetišta i njegove osobne predmete. Zatim su posjetili baziliku sv. Antuna Padovanskog koja se naziva i Majka svih crkava posvećenih sv. Antunu Padovanskomu. Bazilika ima devet kapelica u polukrugu od kojih su najpoznatije kapela Arka i kapela Gospe Moro. Kapela Arka renesansno je djelo koje su ukrali najveći venecijski kipari 16. stoljeća. Uz zidove se nalazi devet mramornih reljefa s prizorima iz života i čudesa sv. Antuna, a u središtu je njegova oltarna grobnica. Sveti Antun je osvajač ljudskih duša i srca i zaštitnik putnika.

Posjetili su i baziliku sv. Justine Padovanske. Po veličini je to deveta crkva u svijetu. Za vrijeme Dioklecijanovih progona sv. Justina je uhićena zbog svoje vjere i dobila je smrtnu kaznu, a tada je imala samo 16 godina. Naravno, bilo je i slobodnog vremena za kavu i sladoled, malo sunčanja, ali i šopingiranja. Osim toga, nije nedostajalo ni zgoda ili, bolje rečeno, nezgoda kao kada su se maturantice morale presvući, a glavni svećenik, koji je sve prevodio, zaboravio je na njih pa su ih morali loviti sve do svetišta Leopolda B. Mandića. Iako je izlet bio kratak, dojmovi su divni. „Bilo nam je zabavno i nadamo se da će buduće generacije imati više prilika za putovanja izvan Hrvatske, za razliku od nas, i definitivno svatko jednom u životu mora otići u Padovu“ rekla nam je jedna od maturanata.

Jedna skupna

Djedove kupaće i bakin *bademantel*

Drugaši u pohodu na Čatež

Nekima je kupanje dobro došlo nakon serije loših ocjena

Dario Samardžija, II. b

Životom se treba dobro našaliti, izvući iz njega sve naoko prirodne trenutke te od njih načiniti lutkarsku predstavu. Scenarij je nevažan, njega ste ionako unaprijed dobili, ali otkaćenom kostimografijom i šaljivim plesnim pokretima svaku monotonu crticu možete učiniti perspektivnim kazališnim komadom. Sve ovo ne navodim kako bih vam dijelio kojekakve životne lekcije, već da vas upozorim na stil kojim je članak napisan. On jednostavno odstupa od otrcanih društvenih normi pa molim čitatelje slabe tolerancije da mu ne pristupaju. Unaprijed hvala!

Tumaranja Ljubljanom i Čatežom

Dijelom šmrkavi, dijelom krmeljavi drugaši su protutnjali Ljubljanom u pratnji razrednika i ostalih profesora.

U Čateškim toplicama

Zastajkujući na drvenim klupicama, odavali su dojam iscrpljenosti što je bio samo početni privid. U golemim su ruksacima jedni nosili megalomanske sendviče i zalihe vode, a drugima je pak samo džepni novčanik bio dovoljan. Na povratku su, doduše, zamijenili strane. Oni koji su u Ljubljani ušetali s torbama punim sendviča i vode vraćali su se praznih ruksaka, a oni mekušci čija je cijela prtljaga bila samo jedan pretinac vraćali su se punih ruku. Vladao je, ipak, neki oblik zajedništva: svi su se iz prve složili da turistički obilazak grada treba čim prije ubrzati. Većina nije vjerovala da će za života ležati na iglama ili se igrati plinskim plamenicima kao igraćim kockama, pa ih je postav „Hiše eksperimentov“ temeljito iznenadio. Dok su neki opće zakonito-

Prije pauze za ručak

sti fizike proučavali na teniskim lopticama, drugi su pak kemijali uz šablone za izradu balona od sapunice. Samo hrabri su se usudili leći na vojsku igala, a red uvinutih zrcala zainteresirao je mnoge. Radoznalost i razigranost mogli su se iščitati s lica dotadašnjih srednjoškolaca. A kada pomislite da ne može gore, život vas iznenadi – dječje veselje naših učenika eksponencijalno je poraslo dolaskom u Terme Čatež. Svi su učenici u kupaćim kostimima, bijelim ogrtačima i ručnicima preko rame na pojurili k toboganima. Nakon petnaestak minuta svi su redom bili zakrčeni pa nije čudo što su se mnoge djevojke odlučile za masažne bazene.

Dobro je čuti glas naroda

Kako bih vam bolje dočarao radost i uzbuđenje nastalo posjetom Ljubljani i Čatežu, potražio sam dobrovoljce koji su bili spremni podijeliti svoje viđenje nezaboravne terenske nastave. „Obišli smo neka zaista lijepa mjesta, a uz to smo se družili i odvrtili misli od škole i učenja. Posebno mi se svidio uži centar Ljubljane, iako nije prevelik, te *Hiša eksperimentov*“, kazao je Jakov Zorić, jedan od onih koji su u Ljubljani stupili s čuvenim jednim pretincem. „Jako mi se svidjela ova terenska nastava jer smo imali dovoljno slobodnog vremena za sebe. Iako smo se razdvojili u manje skupine, nije bilo većih problema. Mislim da smo se na kraju ipak svi družili“, komentirao je David Štorga koji je slobodno vrijeme u Ljubljani rado iskoristio za obilazak ljubljanskog Starog grada. Ono u čemu su se i David i Jakov beskompromisno složili jest to da bi ovakve izlete valjalo ponoviti. Za komentar sam, između ostalog, odlučio zamoliti jednu od razrednica čiji je posao bio apsolutna katastrofa. Upravo zbog najiskrenijeg suosjećanja ponudio sam profesorici prostor za jadanje. „Terenska je nastava prošla vrlo dobro, a prema dojmovima većine učenika odlično. Poslušilo nas je dobro vrijeme pa je svima godila šetnja, druženje u *Hiši eksperimentov* te kasnije kupanje u Termama“, izdvojila je svoje dojmove profesorica Mateja Miklečić Hendelja. „Uvijek mi je izazov pratiti veliku grupu učenika na putovanje izvan škole, ali bez obzira na to atmosfera je ovaj put bila sasvim ugodna. Učenici me, naravno, uvijek iznenade pitanjima, komentarima i odgovorima, ali putem zaista nije bilo nikakvih neugodnosti“, dodala je profesorica za kraj napominjući kako je ova terenska nastava bila samo jedna u nizu lijepih s pozitivnim uspjesima.

Zov prirode

Jesenski izlet prvih razreda

Slavonski Brod pokazao se kao zanimljivo odredište

Uživancija uz Ivanu Brlić Mažuranić, Dragutina Tadijanovića i zvuk tamburice

Marta Plavčić, I. b

Pozdrav iz Broda

Važan datum u novoj školi svim je prvašima bio 13. listopada jer je tad organiziran prvi zajednički izlet. Putovanje do odredišta bilo je ispunjeno veseljem, smijehom i pjevanjem, a boravak u Slavonskom Brodu bio je ispunjen toliko da se gotovo nije stigao ni sladoled pojesti, ali je zato slobodnog vremena bilo napretek u nastavku izleta. No, najprije nešto o edukativnom dijelu izleta. Jedno od prvih posjećenih mjesta bila je Kuća Ivane Brlić Mažuranić. Ova naša slavna književnica, rodom iz Ogulina, tijekom života preselila se u Slavonski Brod, a Kuća je uređena i opremljena tako da su učenici mogli vidjeti kako je naša spisateljica nekoć živjela. Još jedan hrvatski književnik dobio je svoj muzej u Slavonskom Brodu. Riječ je o Dragutinu Tadijanoviću koji je rođen u selu Rastušju, u okolini Slavonskog Broda, a Spomen dom rekonstrukcija je njegova stana u Zagrebu. Kako on i njegova supruga Jela nisu imali djece, odlučili su sve ostaviti gradu Slavonskom Brodu. Sobe su ispunjene zanimljivim elementima autentičnog namještaja, bogatim arhivom, rukopisima, skulpturama, fotografijama, pismima, velikim brojem knjiga i umjetnina. Nakon obilaska Tadijanovićeve doma obišli smo i Muzej tambure. Muzej se nalazi u baroknoj tvrđavi, a otvorila ga je Brodska udruga tamburaša. Može se vidjeti preko 60 ručno rađenih tambura koje su se koristile u vremenskom razdoblju od 120 godina. Uz bogatu zbirku tambura postav je popraćen nizom dokumenata, fotografija i zvučnih zapisa koji bogato ilustriraju ovo tradicionalno hrvatsko glazbalo.

Iznenadni let

Poslije obilaska grada slijedio je ručak na Ranču Ramarin te slobodno vrijeme za šetnju rančem, jahanje konje, igranje pub kviza i još mnogo toga. Iako su sve aktivnosti bile zabavne i zanimljive, najuzbudljiviji je trenutak bio kada je nekoliko učenika dobilo priliku letjeti aviončićem. Detalje o toj neplaniranoj avanturi saznali smo od Viktora Kontrca: „Bilo je zanimljivo. Isprva nisam vjerovao da će nas čovjek ozbiljno voziti, ali onda nam je rekao da sjednemo u avion i poletjeli smo. Vozili smo se desetak minuta, ali mi se činilo puno kraće.“ I ostali učenici zadovoljni su organizacijom izleta. „Izlet je bio odličan. Jako sam uživala i jedva čekam sljedeći izlet sa svojim prijateljima,“ jedna je učenica iskazala, vjerujemo, mišljenje cijele generacije.

Putopis Elizabete Abramović osvojio je prvo mjesto na natječaju *U skitnjama s Matkom Peićem*

Rosulje, kraj Kostajnice

Elizabeta Abramović, II. b

Uz nabujalu Unu

Dobar dio puta nismo sreli ni žive duše ni auta koji bi nam išao u susret. Radio u autu kašljuća *evergreene*, a vani mrtvačka mirnoća. Prigušeni zvuk motora i grane što se njišu ili pucaju pod silinom vjetra. Kuće se vide tu i tamo, a sve su već i trošne. Starinska, tradicionalna, jednostavna gradnja, a svaka ima veliku plodnosnu baštu. Jasno se vide velike, kričavo narančaste bundeve. Iznad gdje kojeg nakošenog plota naviru se pomalo boginjave, neprskane jabuke ili prezrele zlačanožute kruške. Iz daljine se čini kao da dukati vise s tankih, tamnosmeđih ogoljelih grana. Kako tamo žive samo stariji ljudi, dobar dio tog samoniklog voća i propadne. U jednom kanalu, poput čupa sa zlatom, stoje netaknute, strovaljene kruške. Kruške možda propadaju, ali purpurni sočni grozdovi vise s niske verande tik do prozora, pa će ih netko već ubrati. Tako svaka kućica ima ponešto.

Nakon predaha koji nam je pružio maleni zaselak, na pozornicu stupaju bujne visoke crnogorične šume. Kolosalna zimzelena stabla obilježavaju ovaj završni dio puta. Protežu se, poput plahte i obavijaju i veće i manje brežuljke. Doimaju se homogeno, kao

jedan živi organizam. Veličanstveno tamnozeleno zdanje. Prirodne zidine. Na ulazu u sam gradić čeka nas Una. Izvire u Lici, put je vodi tik uz granicu s Bosnom. Teče podno masivne željezne konstrukcije od mosta. Ispod bjeline mosta hrđa. Tu se često podiže vodostaj, pa kasnije na suncu lagano puca i ljušti se boja. S druge je strane rijeke crkva sv. Antuna Padovanskog i franjevački samostan. Ipak, ono što vam prvo zapadne u oči kamena je tvrđava s dvije kule okružena visokim zidinama uz koju se izvija modro tirkizna Una. Skoro svake zime rijeka potopi okolna polja. Plodna tla pogodna za poljodjelstvo. Jedini način da se ovdje preživi. To i rade roditelji moje majke, udaljeni svega kilometar i pol od centra tog gradića. Žive u bijeloj dvokatnici nasuprot koje je lovačka kuća. Od ceste je dijeli zelena ograda od tanke, isprepletene, željezne zavarane žice. Iza nje je listopadna šuma u kojoj redovito beremo divlji kesten i gljive kad je sezona. Okolo se nalazi svega nekoliko kuća. Ogromna parcela prostire se iza kuće. Kukuruz se zlati. Dolje niže, ispred pokošenih polja, podno brežuljka, u daljini, jedan je odbjegli riječni rukavac. Ima duboko ko-

rito. Mala je to rječica kad se usporedi s veličinom korita. Vrlo brzo nabuja pa zna potopiti sve u radijusu od 200 metara. Sada stojim ledima okrenuta tom rukavcu. Ispred mene neugledno polje kukuruza. Iza njega se nazire ta predivna starinska kuća. Žubori rukavac. Podignem pogled iznad te blijeđe kutije koja ima krov boje terakote. U kontrastu su ta zagasita terakota i velebna, duboko zelena šuma koja se izdiže iza kuće. Ide u veliki polukrug, prati oblik brežuljka. Vjetar počinje jako puhati, čisto da me podsjeti da sam na nizinskoj goleti. Put mi se izgubio, prošao je pored mene dok sam opažala sve što se dalo zapaziti. Negdje u pola razgovora samo sam odlutala. Isključila se i samo promatrala. Bila sam tu nebrojeno puta, no prizor uvijek iznova ostavlja bez daha. Baka, djed, šuma, tlo – sve je isto, stojim na istom mjestu.

Desna obala plitkog žuborećeg rukavca rijeke Une, okrenuta prema sjeveru dok mi u bok udara snažan levanat. Gledam na zimzelenu šumu. Ispred šume leži blijeda seljačka kuća iz koje se sivo dimi. Hrvatska Kostajnica. Rosulje. Malo mjesto na granici s Bosnom. Mirno i spokojno.

U drugom izdanju

Drugo lice profesorice Ive Starčević

Salsa je puni pozitivnom energijom

Dugo sam mislila da ću studirati KIF. Ljubav prema prirodi tek me kasnije odredila.

Fran Bolf, II. d

Ove se godine u rubrici *Drugo lice* našla profesorica geografije, možda ne toliko poznata ljubiteljica *rocka*, *funka* i *jazza*, strastvena sportašica i speleologinja na zadatku, Iva Starčević. Pored predavanja u školi, profesorica Starčević našla je i vremena za aktivnosti, poput salse i badmintona, a u posljednje vrijeme česta je gošća teretana.

Kako biste opisali sebe u tinejdžerskim danima?

Hmmm... bila sam prilično živahan tinejdžer. Mojim roditeljima sigurno nije bilo lako jer sam stalno bila u nekakvoj akciji. Bavila sam se raznim sportovima, kao na primjer košarkom i odbojkom te sam zbilja voljela ići na treninge. Također, pohađala sam i satove klavira što nisam baš voljela. Na kraju krajeva, uvijek sam sve stigla

Prve godine

od sporta, škole pa sve do druženja i izlazaka.

Čega se rado prisjećate iz srednjoškolskih klupa?

Srednja mi je ostala u lijepom sjećanju s puno prijatelja, druženja, ispijanja kava i izleta. Profesori su bili kvalitetni. I da, bilo je markiranja, ali meni je to bilo malo teže izvesti jer mi je tata predavao TZK te imao uvid u dnevnik. Svejedno, povremeno sam uspijevala.

Kakva ste bili učenica?

Većinom odlična. U drugom sam razredu bila pod snažnim utjecajem puberteta te sam prošla s vrlo dobrim uspjehom.

Za koja ste se područja najviše interesirali?

Bila sam cijela u sportu. Čak sam dugo mislila da ću studirati KIF. Osim

sporta, uvijek me privlačila i priroda što me tek kasnije odredilo.

Kako i kada ste odlučili postati baš profesorica geografije?

Iskreno, nisam bila baš sigurna da ću biti profesorica. Samo sam voljela geografiju i bez puno razmišljanja o budućnosti upisala PMF (dosta infantilno razmišljanje). Sad mi je drago da sam ipak završila u prosvjeti jer stvarno volim ovaj posao.

Znači, taj poziv vas nije oduvijek privlačio.

Ne. Ali, nekoliko članova obitelji (baka, tata, sestra i brat) profesori su pa sam očito i ja morala završiti tako.

Putujete li često?

Putujem onoliko koliko mi vrijeme i financije dopuštaju. Prije sam imala puno više vremena te sam hvatala svaki slobodni trenutak da zbrišem negdje.

Dakle, volite putovati.

S obzirom na struku mislim da je jasno da obožavam putovati. Čak sam entuzijastično položila tečaj za turističkog pratitelja, ali se uspostavilo da ipak nemam vremena baviti se time.

Koje Vas se putovanje najviše dojmilo?

Teško mi je izdvojiti najdraže putovanje jer svako je bilo posebno i drugačije. Na putovanju nije bitna samo destinacija već i drugi parametri, poput ekipe s kojom si, možda partner, vibra, doba godine... I dalje ne znam koju bih destinaciju izdvojila, ali, evo, reći ću London.

Možete li izdvojiti anegdota s nekog putovanja?

Najbolje anegdote i pustolovine nisu za javnost. Ono što je i bilo zanimljivo, ne smijem reći. Navodim jednu banalnu. S kolegicom na faksu zakvačila sam se oko jednog projekta i nismo razgovarale cijelo vrijeme studiranja. Došla sam u Prag i srela tu kolegicu. Sjele smo na kavu, raspravile i na kraju završile u jako dobrom izlasku. Danas smo jako dobre prijateljice.

Koja biste područja tek voljeli posjetiti?

Imam toliko želja... Samo neke od njih su Vijetnam, Kambodža, Indija,

Brazil, Jordan, Jeruzalem. Mogla bih nabrajati do sutra.

Imate li neki hobi? Čime se bavite u slobodno vrijeme?

Bavila sam se i bavim se raznim aktivnostima, poput speleologije, badmintona, salse, a u posljednje vrijeme tjeram se ići u teretanu.

Opuštaju li Vas ti hobiji nakon napornog dana?

Kad osoba nađe aktivnost koju voli, onda je ona izrazito opušajuća, a usput i puni pozitivnom energijom. U takvom bih kontekstu izdvojila salsu.

Čitate li knjige? Koliko i što čitate?

Knjige volim i čitala sam jako puno. Nažalost, posljednjih godina puno manje čitam jer mi posao zahtijeva dosta čitanja stručne literature (znam da nije isprika). Tijekom ljeta čitam najviše. Za opuštanje volim pročitati dobar triler.

Slušate li glazbu? Koliko i što slušate?

Da! Glazba mi je oduvijek bila bitan dio života. Odrasla sam na *rocku*, a danas slušam raznoliku glazbu od *jazza*, *funka*, *rocka*. Sve osim bilo kakvih krajnosti (npr. *cajki* ili *death metala*). Glazba mi je prisutna u svakodnevnom životu.

Što Vas u poslu najviše ispunjava?

Rad s učenicima u razredu. Volim gledati kako napreduju i postaju kompletne osobe.

Kakvi ste u poslu? Jeste li ambiciozni, uporni ili nešto treće?

Mislim da sam zlatna sredina – zdravo ambiciozna. Kod zdrave ambicije imamo umjereno visoke ciljeve, postavljamo si ciljeve koje možemo i uglavnom uspijevamo ostvariti. Napredujemo i razvijamo se, uz sve teškoće koje život nosi. Zadovoljni smo kada postignemo željeni cilj, napuštamo zonu komfora, pomičemo se iz poznatog, riskiramo, trudimo se, učimo, ne pristajemo na osrednjost, želimo više.

Što sve možemo očekivati od Vas u budućnosti?

Pokušat ću zadržati entuzijastičnost, proaktivnost te opuštenost na nastavi. Privatno si samo želim mir, zdravlje, ljude koje volim kraj sebe i ono malo sreće.

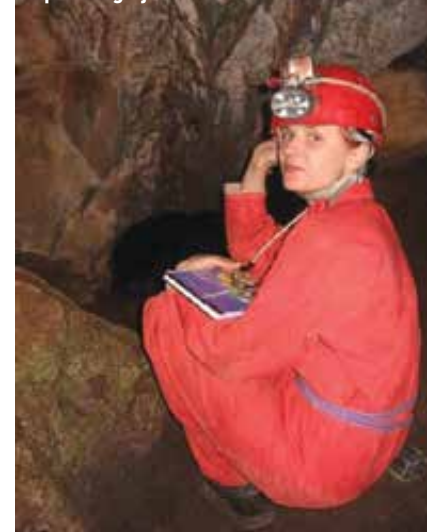
Uz golemu tortu

Mladost – ludost

Speleologinja na zadatku

Medo i ja

Pozdrav iz suncem okupanog Dublina

Erasmusovci na otoku sreće

Putovanje u znaku djeteline s četiri lista

Streličarstvo i penjanje bili su „mačji kašalj” u odnosu na *mud-sliding*

Patrik Raguž, IV. f

Luck of the Irish, Treća je sreća – bila je sudbina da oni najsretniji erasmusovci naše škole posjete Zeleni otok. Početak putovanja trebao je biti onaj u zračnoj luci Franje Tuđmana, 26. ožujka 2023., ali uz brojne štrajkove kontrolora leta diljem Europe naša se ruta do Irske temeljito promijenila – bilo je planirano presjedanje u Londonu. No, većina naših erasmusovaca sa sobom nije imala putovnice pa se među njihove redove uvukla panika. Srećom, mama jednog od naših učenika (kojeg nećemo imenovati) radi kao stjuardesa pa je tim učenicima osigurala let bez putovnice, doduše, dan kasnije preko Pariza (hva-

Naši kajakaši

la ti, mama). I tako su prof. Marijana Ivica te učenici trećih razreda, Antonija Alilović i Patrik Raguž, još prvi dan stigli do Longforda – novog, privremenog prebivališta, a prof. Milena Šujansky te učenice Katja Daić, Laura Potočki, Petra Pavliček i Valentina Bešlić dan kasnije kada je započela razmjena iskustava i različitosti kultura. Svaka je škola sudionica (dakle, učenici iz Hrvatske, Irske, Slovačke, Finske, Portugala i Nizozemske) predstavila neki svoj narodni festival, praznik ili običaj. Naši su kušlanovci, pogađate, predstavili maškare, učenici Nizozemske Kingsday, učenici Irske plesove za Dan svetog Patrika itd. Pored toga, učenici su u miješanim grupama svjedočili održavanju nastave u irskoj školi Templemichael college gdje su sudjelovali u izradi 3D modela čokolade i satima likovnog te španjolskog jezika.

Valjanje po irskom blatu

Kako smo od Dublina vidjeli samo aerodrom, odlučili smo mu se vratiti i malo ga bolje razgledati uz tradicionalno irsko vrijeme (jako puno kiše). No, uz to, nama ne tako uobičajeno, vrijeme uspjeli smo vidjeti nekoliko muzeja, Temple bar i Trinity college te, naravno, podosta suvenirnica. Na povratku u Longford također je kišilo što su naši domaćini s veseljem dočekali. Naime, već sljedeći dan učenicima su priređene razne aktivnosti, poput streličarstva i klasičnog penjanja, a kada je došao red na oblačenje odijela za vodu, gotovo svi su ostali zatečeni. Longford je smješten u samom središtu Irske pa je kupanje onemogućeno – ili? Po rijeci Shannon vozili su kakve oni učenici koji su htjeli zaraditi upalu pluća ili zamazati gaće. Druga je aktivnost bila još luđa, spuštanje po blatu ili, kako Irci kažu, *mud-sliding*. Od naših su erasmusovaca takvi pioniri hrabrosti i blata bili samo Katja i Patrik te, iako su završili s malo blata u ustima, trajnije posljedice zasad nisu vidljive. Tijekom ostalih dana daci su većinom vrijeme provodili u društvu i isprobavanju lokalnih restorana, kao i kušanju poznatih irskih pića. Memory Error imao je izvedbu još prvi dan na tulumu dobrodošlice nakon čega je stekao zavidnu bazu internacionalnih obožavatelja. Posljednji je dan putovanja, prema običaju, bio ispunjen raznolikim emocijama. Ovog su puta čak i profesori imali potrebu zaplakati, a sklopljena su neka zaista iskrena prijateljstva koja će nas, bez sumnje, jednog dana ponovno ujediniti.

Erasmusovci u Nizozemskoj

Proputovanje zemljom bicikala

Rastanak s domaćinima bio je bolan, ali vrijedan povratka našem gradu

Patrik Raguž, IV. f

Bicikli, *Red light district* i droge neki su od simbola Nizozemske koje naši erasmusovci na ovom putovanju, doduše, nisu iskusili. Naime, na ovo su putovanje naše đake vodile profesorice Ivana Delač i Katarina Essert, a bilo je prvo u sklopu projekta *LARP as an educational tool*. Za sve koji ne znaju, LARP je igra uloga uživo u kojoj sudionici prikazuju svoje zadane likove pokušavajući ostvariti određene ciljeve. Do Nizozemske je ipak trebalo i doći, a najbolji je način za dolazak do Gorinchema, grada domaćina, onaj vlakom. Kako Hrvatske željeznice na naše iznenađenje nemaju direktne linije do Nizozemske, do vlaka u Beču išli smo busom.

Lutanja Amsterdamom, Gorinchemom i Bredom

Naši učenici većinom nisu mogli prežaliti rasplet kojim su prvi dan svoga Erasmus putovanja proveli u Beču. Naime, naši su erasmusovci morali prespavati u vlaku u skućenim sobi-

cama i krevetima (što je opet bolje od sata glazbene umjetnosti u ponedjeljak). Noć je bila duga, no konačni dolazak na kolodvor u Amsterdamu te nedugo zatim upoznavanje s obiteljima domaćina u Gorinchemu, sladak i pobjedonosan. Obišli smo Fortes Lyceum – nizozemsku srednju školu gdje su nas školsko kino te učionice ispunjene 3D printerima uvjerile da onaj „europski standard”, često nazivan bajkom, doista postoji. Još u ranoj fazi putovanja imali smo priliku vidjeti goleme zidine u Gorinchemu koje sprječavaju poplave, a ušli smo i u jednu od lokalnih vjerenjača. Kako smo Amsterdam vidjeli samo kroz prozor vlaka, odlučili smo se vratiti i obići Rijksmuseum. Sam grad doživjeli smo u razgledu brodom koji je plovio amsterdamskim kanalima, a dobili smo i nešto slobodnog vremena (za razgledavanje suvenirnica, naravno). Iako nitko nije isprobao barem jedan od simbola Amsterdama iz uvodne rečenice članka, većina se, očekivano, htjela pohvaliti prijateljima da jesu. U četvrtak se pak među našim i nizozemskim učenicima provela LARP radionica, a tema joj je bila škola čarolije. Nakon što su sudionici prošli profile svojih likova i svoje zadatke, otpočela je višesatna igra koja je, unatoč povremenoj zbunjenosti igrača, svima bila zabavna. Kako se ne bi ograničili samo na Amsterdam, naši su učenici posjetili i Bredu – grad na jugu Nizozemske – gdje je za njih održano malo natjecanje u traganju za sakrivenim predmetima po gradu. Isti su dan imali priliku posjetiti tvornicu sira, kao i farmu uz nju (čiji miris nije bio baš sjajan). Čak ni oni naviknuti na smrad, koji žive uz Savu, nisu uspjeli ostati ravnodušni na neugodan miris izlučevina domaćih životinja. Posljednji smo dan proveli u Gorinchemu tražeći tzv. *memory bricks* – providne ciglice, najčešće u pločniku, koje predstavljaju segment prošlosti. Od naših smo se domaćina rastali u melankoličnom tonu, iako smo se svi, više-manje, veselili povratku. Ovo je putovanje bilo samo jedno u nizu inspirativnih i veoma poučnih, a naučili smo voljeti svoj grad kakav je (s puno manje, manje bicikala).

U srcu Maksimirske šume

Projekt BEST ožiljava svijest o klimatskim promjenama

Radionica o klimatskim promjenama u Maksimiru

Priča o generaciji koja je spremna oblikovati održiviju budućnost

Fran Bolf, II. d

Grupa učenika, strastvenih obožavatelja biologije, uz pratnju profesorice Sande Ilić zaputila se 26. travnja u park Maksimir u sklopu radionice o klimatskim promjenama. Akcija je potpomognuta financiranjem iz programa Erasmus+ kroz projekt BEST - *Building environmental awareness and sustainability values through the Head, Heart, Hands Model for Transformative Learning*. Osim toga, pod vedrim nebom parka Maksimir akcija je procvjetala zahvaljujući organizaciji udruge Pragma komunikacije i pedagoginje Nade Žalac. Radionice o klimatskim promjenama nisu bile samo obavezni korak, već umjetnost kojom su ovi mladi ljudi isprepleli glavu, srce i ruke kako bi ostvarili promjene, a njihov entuzijizam i angažman oduševljavaju.

U središtu pozitivnih promjena

Projekt nije tek puko izvođenje aktivnosti, on je pokretačka sila koja želi produbiti razumijevanje globalnih društvenih izazova, a spremnost mladih ljudi da se uključe u razvoj svoje lokalne zajednice i društva odjekuje kao odgovor na poziv održivog razvoja. Njihova sudjelovanja nisu tek tragovi u parku, već svjetionici svijesti koji pokazuju da zeleno razmišljanje nije samo želja, već snažna volja koja pulsira u njihovim srcima. Osim toga, primijetili smo poveznicu s primijenjenim modelom transformativnog učenja "Head, Heart and Hands" koje otvara vrata razumijevanju kako se može postati središtem pozitivnih promjena. O samom projektu razgovarali smo i s Davidom Štorgom koji je

s nama podijelio svoja iskustva: „Osim što smo naučili nešto o pojmovima vezanima za klimatske promjene, naučili smo i kako ljudski postupci mogu dovesti do većeg utjecaja tih klimatskih promjena na nas te kako možemo smanjiti naš utjecaj na njih. Meni se osobno svidjela radionica zato što sam nešto novo naučio, a i upoznao sam neke nove ljude. Osim toga, i zabavio sam se, a po dojmovima drugih osoba na radionici mislim da su se i oni zabavili. Svi smo podjednako radili i sudjelovali. Uz to, smatram da je ova radionica važna jer se kroz nju može puno toga naučiti o jednoj temi koja je vrlo bitna i koja će biti još bitnija u budućnosti, stoga bi bilo dobro da naša škola sudjeluje i dalje u ovom i sličnim projektima.“

Erasmus klub u Portugalu

Iskustvo boravka u vojnoj školi

Završetak projekta *Recentering learning* iznjedrilo je nova prijateljstva (i ljubavi)

Patrik Raguč, IV. f

Muška spavaonica

Spremni za surfanje

Na najzapadnijoj točki Europe

Kraj je školske godine, većina razmišlja o praznicima, mnogi o testovima, a nekolicina odabranih učenika razmišlja o dalekim obalama Lisabona. Naime, kraj školske godine označio je završetak projekta *Recentering learning* koji je našu školu na velika vrata uveo u blagodat Erasmus aktivnosti. U sklopu ovog projekta naši su učenici imali priliku posjetiti Finsku i Irsku, ugostiti strane učenike i nastavnike u Hrvatskoj te, konačno, otputovati u Portugal. Poput drugih Erasmus putovanja i ovo je potrajalo tjedan dana, od 7. do 13. svibnja, a nosilo je sa sobom niz čari i izazova. Uz pratnju profesorica Marijane Ivce i Ivane Delač u Portugal su otputovali učenici Tvrtko Pigac, Sara Maričić, Dora Boroša, Petra Krajinović, Jana Matić i Ema Vujnović.

U moru aktivnosti

Glavna specifičnost ovoga putovanja bilo je mjesto na kojem su spavali naši učenici. Naime, njih nisu u svojim domovima ugostili domaćini, nego su

spavali u spavaonicama vojne škole čiji su gosti bili. Učenici su se tako uz minimum privatnosti dodatno zblížili, no nakon aktivnosti koje su uslijedile i te su spavaonice pale u posve drugi plan. Sve nam je aktivnosti opisala vjerna članica Erasmus kluba, Ema Vujnović. „Nedjelju smo proveli putujući te smo u Lisabon sletjeli oko ponoći. Domaćini su s aktivnostima počeli već u ponedjeljak ujutro, obilaskom Sintre i najzapadnijeg dijela Europe. Atmosfera prvoga dana bila je još uvijek blago neugodna jer se dotad nismo stigli pobliže upoznati s drugim učenicima i domaćinima. Škola i cijeli kompleks je ogroman te se muške i ženske spavaonice nalaze u različitim zgradama. U ženskoj sobi bilo nas je 25, uglavnom stranaca i nekoliko Portugalki koje su se pobrinule da nam bude udobno. S prvom večeri stigla su i prva prijateljstva, a nakon nje su sve aktivnosti postale još zabavnije. Među aktivnostima koje smo još imali ističu se surfanje, *cookoff* (u kojem smo briljirali sa svojim čevapima) i šetnja

Lisabonom. Također, nalazili smo se u vojnoj školi pa smo imali priliku vidjeti vojnu obuku i specifičnu nastavu. Naravno, zadnja večer bila je najteža. Pala je i pokoja suza“, kazala nam je Ema Vujnović uz napomenu da je rastanak prihvatila tek u ponedjeljak, kada je krenula u školu. O ozbiljnosti vojne obuke (u kojoj su se naši učenici mogli okušati) govori bezbroj masnica na našoj erasmusovki Jani Matić. „Tako je to kada si kompetitivan“, potvrdila je svoju bol Jana. No, naizgled strog režim nije spriječio nicanje nove ljubavi na ovoj internacionalnoj razini. Naš je erasmusovac pokazao jednoj Portugalki svoje hrvatske čari razmišljeniji i više od razlike u kulturama. Valja napomenuti da je dio šarma otišao na njegovo učenje portugalskog jezika, iako je tek nakon putovanja dodatno upoznao jezik. Da ne biste krivo shvatili – Erasmus putovanja ne završavaju ovdje. Projekt *Recentering learning* možda je gotov, ali na njega treba gledati kao na začetnika svih budućih razmjena u Trećoj.

Na sastanku Erasmus kluba

Radionica o umjetnoj inteligenciji

Teorija nije bila problem, ali praksa nekima je

Sofija Penezić, II. a

U sklopu jednog od sastanaka našeg Erasmus kluba održala se radionica o umjetnoj inteligenciji na kojoj su sudjelovali učenici i mnogi profesori. Samu radionicu održale su ravnateljica Darka Sudarević i profesorica Ivana Jerković, a svaki je sudionik dobio laptop posuđen iz informatičke učionice. Na njima su zatim traživali razne AI servise, kao što su, svima poznati, chatGPT, You ili Bard. Navedene su servise sudionici ispitivali za vrijeme, dopisivali se s njima, predstavljali im se ili nešto posve drugo. Cilj je bio saznati kako su različiti (ili čak isti) servisi različito odgovorili na identične upite. U drugom dijelu radionice ravnateljica Darka Sudarević govorila je o umjetnoj inteligenciji općenito – vrstama, uporabi i načinu funkcioniranja što nam je samo jednim primjerom odlično razjasnila. Pitala nas je kako bismo odredili tko je od nas najpopularniji. Neki su se složili da bi na ploči napisali imena svih učenika i ispitivali ih koga od prisutnih poznaju. Svako poznanstvo obilježili bi linijom čime bi dobili mrežu. Slično funkcionira i umjetna inteligencija – spajanjem i povezivanjem poznatoga. Nakon teorijskog dijela uslijedio je i praktični dio radionice u kojemu je cilj bio napraviti program s pomoću aplikacije PictoBlox. Program koji smo trebali napraviti morao je prepoznati voćku ispred kompjutorske kamere. Najprije smo slikali voćke iz svih kutova, snimili svoje glasove dok govore imena voćaka i sve to dodali u jedan program. No, došlo je i vrijeme da programe zaista isprobamo. Nekim su učenicima programi radili, a nekima nisu što je rezultat vidljivih ruku koje su držale voćke, ponekad vidljivog vrha nečije glave ili stropa koji nije bio jednobojan. U svakom slučaju, naučili smo mnogo o alatu s kojim ćemo se u budućnosti sve više susretati.

Ekipe za očevid

U sklopu projekta *Think Green Be Fit*

Turneja češkim planinama

Obišli smo Prahovske stijene stare gotovo 60 milijuna godina

Sofija Penezić, II. a

U svibnju 2023. grupa od deset naših učenika napustila je Hrvatsku te uz pratnju profesora Antonija Perića i Ilije Barišića provela tjedan dana u Češkoj. Učenici su, kao i obično, spavali kod obitelji čeških domaćina, a profesori u hotelu u gradiću Příbram. Dan nakon dolaska zaputili su se u planine, i to izrazito šumoviti planinski lanac Brdy. Nakon iscrpljujućeg penjanja odmorili su uz prekrasan pogled, a sreću izazvanu povratkom u domove domaćina nisu mogli prikriti. „Jako su mi se svidjele planine Brdy jer se doimaju nerealno“, kazala nam je Lucija Matačić, jedna od naših učenica. U utorak su erasmusovci posjetili gimnaziju u Příbramu te sa zadovoljstvom upoznali tamošnje učenike. Naučili su ponešto o češkom školskom sustavu, a kasnije i samom gradiću. U srijedu, rano ujutro, obuli su svoje planinarske cipele i krenuli prema Prahovskim stijenama (Prachovské skály). Riječ je o formaciji stijena staroj gotovo 60 milijuna godina gdje su erasmusovci cijeli dan proveli hodajući i, nešto malo manje, odmarajući. Kako ne bi bilo zabune, naši đaci nisu stali na ovome. Svoju turneju nastavili su već

Meditacija uz sendviče

sljedeći dan boravkom u Šumavskim planinama gdje su posjetili Špicácké sedlo, Cerné jezero i Certovo jezero. Petak su dijelom proveli u Příbramu, a dijelom na planini Plešivec gdje su razgledali velike kamene formacije. No, htjeli – ne htjeli, došao je i posljednji dan druženja u Příbramu kada su se učenici morali rastati od obitelji domaćina. Nedugo zatim otputovali su u Prag gdje su i prespavali posljednju noć prije povratka u Zagreb. „Bilo mi je odlično. Uvijek mi je drago upoznati tuđu kulturu. Povezala sam se i s obitelji koja me ugostila. Zaista su bili dragi“, izjavila je Lucija.

Nizozemci u Hrvatskoj

Učenje kroz igru uloga

Od Zagreba do Varaždina i Karlovca, od tajnog društva do Divljeg zapada

Patrik Raguž, IV. f

Hranjenje labudova

Tijekom prošlih godina u više smo navrata dokazali da znamo biti i domaćini erasmusovcima iz različitih zemalja, a ne samo gosti. Posljednje naše Erasmus domaćinstvo zbivalo se tijekom siječnja, a grupa je bila znatno manja od dosadašnjih jer su nam u goste došli učenici samo jedne škole – učenici nizozemskog Fortes lyceuma, gdje smo i mi bili krajem 2023. Učenici su iz Gorinchema u Zagreb stigli u subotu 20. siječnja te su cijeli vikend imali slobodan. Valja napomenuti kako, zbog razlika u školskim sustavima, učenici koji su nas posjetili u prosjeku imaju 15 godina, dok su domaćini nešto stariji, između 17 i 18. Zbog toga su tijekom vikenda svi išli spavati prije 9 (ujutro), a pili samo sok od (fermentiranog) grožđa. Šalim se, naravno. Učenici su zajedno išli na klizanje te hvatali zadnje prilike za sudjelovanje u zimskim radostima.

U znaku zimskih radosti

Ponedjeljak je obilježio obilazak škole i grada te posjet Muzeju iluzija. Od najkraće žičare na svijetu do učionice fizike, nizozemske je učenike zaprepastila različitost vlastitog i našeg načina života, osjećaj koji su naši učenici već proživjeli u Nizozemskoj. Ipak, najveći šok za učenike Fortes lyceuma (i za roditelje domaćina) razlika je u prehrambenim navikama. Nizozemci jedu izuzetno malo u odnosu na Hrvate, a ne vole intenzivne okuse. Zato

Erasmusovci i zimske radosti

smo do utorka posjetili McDonalds već četiri puta.

Kraj snježnih radosti i McDonaldsa nije prestao ni u utorak. U posjetu Velikom taboru i Varaždinu naši učenici upetljali su se u veliku međusobnu bitku grudanja (što se tiče mjesta obroka, smatram da se ne treba ponovno isticati). U Varaždinu naše razgledavanje nije bilo uobičajeno; učenici su se podijelili u dvije ekipe te su zaigrali igru sakupljanja tragova za otkrivanje tajnog društva u Varaždinu. Nakon 55 minuta prva ekipa je završila, dok je druga završila 15 minuta kasnije. Unatoč tomu, druga je ekipa

pobijedila zbog korupcije u profesorskim redovima.

Divlji zapad na hrvatski način

Kao i kad smo bili gosti u Nizozemskoj, središnja misao projekta je „LARP as an educational tool“, te smo ponovno sudjelovali u jednom *roleplayu*, ovaj put imali smo gradić na Divljem zapadu. Igra se održala u kafiću Crni mačak uz pomoć organizatora „Terrible creations“, koji su ekskluzivno za nas napravili tu igru. Za vrijeme održavanja igre dolazilo je do prijevera, puno improvizacije te scene gdje je profesorica Delač gušila profesoricu Gracin. Po završetku igre podijelili smo dojmove te potom još malo proveli Nizozemce po gradu.

U četvrtak su gostujući učenici imali priliku svjedočiti jednom od najvećih ponosa Hrvatske – HŽ-u te se u vlakom voziti sve do Karlovca. Boraveći u gradu na četiri rijeke, učenici su posjetili interaktivni muzej Nikole Tesle, akvarij te, najbitniji lokalitet, zgradu u kojoj je živjela profesorica Delač. Petak je bio posvećen prezentacijama vezanima za projekt, dok su se ostatak dana učenici družili te se pakirali za sutrašnji put kući. Oni koji su spavali, u subotu su se budili izuzetno rano kako bi svoje goste otpratili do busa za aerodrom. Nakon posljednjih zagrljaja i riječi pozdrava svatko je krenuo svojim putem – Nizozemci ka Gorinchemu, a Hrvati ka krevetu.

Lucija i Lovro

Predstava Divan Teatra

Studentica u režiji bivšeg kušlanovca

Predstava je započela jednim telefonskim pozivom, Christian me nazvao i rekao da do sutra smislim 25 lica

Katja Ljubičić, III. f

U siječnju 2023. posjetili smo kazalište Mala scena kako bismo uživali u predstavi *Studentica* za čije su postavljanje zaslužni prije svega mladi umjetnici i produkcija Divan Teatar, a s ponosom ističemo da ju je režirao naš bivši učenik, Christian Jean-Michael Jalžević. Predstava *Studentica* komična je teatarska igra nastala na temelju improvizacija glumaca Lovre Jurage i Lucije Dujmović. Protagonistica predstave studentica je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gradu u koji je zaljubljena. Međutim, u životu joj nedostaje romantična komponenta, stoga se Lucija baca u potragu za srodnom dušom pri čemu nailazi na neugodna, ali i komična iznenađenja. Svaki od Lucijinih muškaraca ima svoje loše karakteristike, a one su posuđene iz naše svakodnevice što se učenicima najviše dopalo jer su u njima mogli prepoznati neke od svojih kolega. „Nasmijala sam se svaki put kada bi neki novi dečko došao na pozornicu jer sam u njima vidjela sličnosti sa svojim vršnjacima pa sam ih s prijateljicama rado komentirala. Predstava je odlična“, sažela je svoje dojmove jedna od gledate-

ljica. Pored ljubavnih zgoda i nezgoda mlade studentice, predstava govori i o stalnom pritisku koji okolina vrši nad mladima po pitanju zapošljavanja ili stvaranja obitelji. Osim toga, *Studentica* svim srednjoškolcima, a ponajviše maturantima, na duhovit način oslikava sve što ih čeka u studentskom životu. Nakon prvog gledanja zbog očitog smo oduševljenja odlučili pogledati predstavu iznova, no ovaj smo put razgovarali s glumcima i redateljem.

Opuštenost je ključ glumačke improvizacije

Za glumce smo smislili more pitanja, a nakon predstave održao se razgovor. Najprije nam je glumica Lucija Dujmović opisala slijed priprema za improvizaciju. „Obično dobijemo zadatak od redatelja i dramaturga na određenu temu i tada počinje naša izvedba. Za improvizaciju je najbitnija opuštenost i mašta jer čak i ako kažeš neku glupost, ona na kraju može ispasti smiješno. Bitno je imati partnera s kojim si opušten, otvoren i onda je puno lakše osmisliti sve“, kazala nam je Lucija Dujmović. Svoja iskustva ve-

zana uz izvođenje ove predstave podijelio je i Lovro Juraga. „Svaki put kada izvodimo ovu predstavu zapravo nastaje nova predstava jer meni najčešće tijekom izvedbe padnu gluposti na pamet pa krenem improvizirati i onda se malo zbunimo, ali nikada neću promijeniti cijelu scenu“, nadođao je Juraga, dok je Lucija pak ispričala jednu anegdodu u kojoj se Lovro previše uživio tijekom jedne od izvedbi tako da ju je prejako odgurnuo pa je ona zaista pala. Gledatelji su kasnije komentirali kako im je ta scena bila najrealističnija i kako su dobro to odglumili ne znajući da nije bila planirana. „Ova predstava započela je jednim telefonskim pozivom. Christian me nazvao i rekao da do sutra smislim 25 lica. Ja sam se začudio, ali napravio sam to i onda smo Lucija i ja počeli glumiti, a Christian je na kraju sve to uklopio u jednu cjelinu“, objasnio je Lovro. „Dojmovi najviše ovise o publici i ponesu nas ako je publika dobra, a ako nije, onda je malo teže opustiti se. Mi smo se krenuli opuštati kroz iskustvo, no još uvijek nismo u potpunosti opušteni. U publici je jednom prilikom bila škola koja je cijelo vrijeme komentirala i baš nas je svojim nekulturnim komentarima izbacila iz takta. No, naravno, tema je dobra jer ona znači da ti je stalo do onoga što radiš“, kazao je Lovro.

Bivši kušlanovac u cvijetu

Nakon razgovora s glumcima nekoliko pitanja postavili smo i samome redatelju, Christianu Jalževiću, koji je ujedno i bivši učenik Treće. „Osnovao sam Divan teatar za vrijeme pandemije, tijekom *lockdowna*. Skupilo se nekoliko mladih ljudi koji su već sada zauzeli pozicije u kazalištima i zbog njih se moja ideja ispunila. Od radionica u Divan teatru imamo glumačke i pjevačke te radionice kreativnog pisanja“, rekao je Christian i nastavio o svome putu u režiserske vode. „Završio sam studij kazališne i radijske režije na Akademiji dramske umjetnosti, a do toga je došlo jer sam ovisan o osjećaju kada gledaš kako se tvoje djelo razvija. Mnogo puta sam promišljao o svojoj odluci, no mislim da se svatko nekad upita zašto radi ono što radi“, objasnio je Christian koji je svoje vrijeme radio i u kazalištu KNAP kao dramski pedagog. U poslu ga motiviraju mladi talentirani ljudi te kada predstava ima jasnu poruku i dušu što je danas, kako kaže Christian, prava rijetkost.

Promocija romana *Izgubljena generacija*

Pandemija i potres u kontekstu uskraćene radosti

Rosie Kugli roman je posvetila maturantima koji su, kako sama kaže, *lockdownom* bili najviše pogođeni

Katja Ljubičić, III. f

Naša je novinarska skupina 23. svibnja posjetila Galeriju Kranjčar i prisustvovala promociji romana *Izgubljena generacija*, autorice Rosie Kugli. Promocija je započela pjesmom kako bi se od početka osigurala ugodna i opuštajuća atmosfera, a zatim su se izmjenjivali gosti komentirajući roman ili samu autoricu te svoja iskustva vezana uz njom. *Izgubljena generacija* bavi se mladima u vrijeme pandemije i potresa koji su zadesili Hrvatsku. Ti su događaji, kako u knjizi naglašava autorica, pridonijeli uskraćivanju radosti, a odrazili su se i na mentalno zdravlje, posebno mladih. Rosie Kugli vješto se stavlja u poziciju tinejdžera koje smatra baš tom izgubljenom generacijom.

Čips i koktel kao dio promocije

Na predstavljanju knjige gosti su istaknuli pouku *Izgubljene generacije* da je čovjek čovjeku lijek, a ne vuk, kao što nam govori dobro znana latinska poslovice, a alat kojim čovjek liječi jest riječ. Nakon gostiju na red za govor došla je i Rosie Kugli koja je objasnila da joj je ova tema najprije bila nezamisliva, no kako su na kraju ti traumatični događaji bili savršena inspiracija za pisanje. Knjigu je odlučila posvetiti maturantima jer su upravo oni bili najviše pogođeni potpunim zatvaranjem, a u svemu su uspjeli pronaći snagu za dalje. Ubrzo nakon autoričina govora napravili smo veću stanku uz gomilu grickalica i slatkih zalogajčića, a mogli smo kušati i koktele, što mi nismo, ali načuli smo da su jako ukusni. Nakon predaha gosti su razgovarali o ozbiljnijim temama od koktela i čipsa, poput fotografije, medicine i književnosti. Promociju je zatvorio autoričin sin govoreći upravo o medicini, a zatim je Rosie Kugli potpisivala knjige

Rosie Kugli, *Izgubljena generacija*

i odgovarala na pitanja znatiželjnih posjetitelja, kao što su, recimo, naši novinari. „Roman mi nije bilo teško napisati – emocije su same nadirale. U to vrijeme bilo je toliko zgusnutih emocija i toliko nestvarnih događaja. Kada smo bili u totalnom *downu*, stigla bi nam neka šala preko društvenih mreža i tada bismo shvatili da se još uvijek možemo smijati. Bilo mi je žao što je vaša generacija toliko toga izgubila pa sam rekla da ću napisati knjigu o tome i ostaviti trag u vremenu, ali s poukom i svjetlom na kraju. Ova je knjiga svjedočanstvo toga vremena uz pouku da dobrota uvijek negdje izade. Kada prolazim kroz svoju knjigu, često se prisjećam svoga života za vrijeme pandemije i to mi je baš drago zato što se uvijek mogu vratiti u prošlost

i vidjeti da nije bilo toliko loše“, odgovorila nam je sugovornica i u ugodnoj atmosferi završila promociju.

Novinari na sceni

Projekcija filma o poznatoj hrvatskoj spisateljici i novinarki

Ikona hrvatskog novinarstva

Marija Jurić Zagorka pohađala je Višu djevojačku školu, no zbog kompliciranih obiteljskih odnosa napustila ju je pred sam kraj školovanja

Matea Repek, II. a

Prošle su godine učenici dramske i novinarske skupine u društvu profesorice Maje Ilić Makar posjetili Kulturni centar Maksimir i prisustvovali projekciji filma o životu jedne od najvećih hrvatskih spisateljica, Marije Jurić

Poster filma Zagorka

Zagorka. Kako se početak projekcije bližio, sve je više ljudi pristizalo pa je dvorana ostala ispunjena željom za upoznavanjem važne ličnosti hrvatskog novinarstva. No, Zagorkin put nije bio tako jednostavan – morala se nositi s cijelim nizom prepreka još od ranog djetinjstva. Već u početnoj fazi karijere susretala se s neozbiljnim shvaćanjima muškaraca što ju nije omelo da postane važnim suradnikom tada najuglednijih književnih časopisa. „Iako je tečno govorila četiri jezika, bila izuzetno obrazovana, talentirana, duhovit i uspješna na više područja, zlostavljanje i omalovažavanje nije prestalo“, kazala nam je Biljana Čakić, redateljica filma *Zagorka* kojoj smo nakon projekcije imali priliku postaviti pitanja o Zagorkinu životu.

Četiri razdoblja Marijina života

Film *Zagorka* već je u prvim minutama osvojio srca gledatelja. Kako radnja teče, mijenjaju se naratori filma, a on se sastoji od snimaka iz Zagorkina života te povremenih kadrova čla-

nova njezine obitelji koji iz današnje perspektive govore o snovima koje je Marija ostvarila. No, nije sve bilo tako idilično. U trenutcima razgovora o Zagorkinu usamljenom staračkom životu upoznali smo tzv. „mrtve svjedoke“ – glumce koji su igrali preminule Marijine bližnje. Film je podijeljen na četiri dijela, a svaki od njih predstavlja pojedino životno razdoblje. Svako je razdoblje oslikano talentima glumica: Klare Justić kao djevojčice Zagorke, Irene Hihlik kao djevojke Zagorke, Vedrane Četković kao odrasle, samostalne Zagorke i Đurđe Veljović kao starice Zagorke. Glas je našoj velikoj spisateljici i novinarki dala Neva Rošić, kazališna, filmska i televizijska glumica te redateljica poznata po glavnoj ulozi u filmu *Vašar snova*.

Zagorkina upornost kao vječna inspiracija

Razgovor se nakon projekcije održao s redateljicom, ali i voditeljicom Memorijalnog stana Marije Jurić Zagorke, Anom Zbiljski, a vodila ga je Dijana Bolanča, poznata po ulozi Bibe Kosmički u seriji *Odmori se, zasluži si*. Redateljica Biljana Čakić predočila nam je riječima proces snimanja filma i opisala što se sve odvijalo iza kamera tijekom njegova snimanja. Kako je Zagorkin stan bio važna stavka u snimanju filma, Ana Zbiljski govorila je o postavu Zagorkina stana, kao i o Centru za ženske studije koji se o njemu brine. Naime, memorijalni stan otvoren je još 2009. godine na adresi Dolac 8. Razgovor je bio popraćen smijehom i pozitivnom energijom, a kada mu je došao kraj, naši su novinari pohrlili k pozornici kako bi se bolje upoznali s redateljicom filma. „Na filmu o Zagorki počela sam raditi jer su ljudi koji su je poznavali umirali, jedan za drugim. Nisam mogla dobiti novac za snimanje, mnogi su se tada tukli oko toga da snime film o njoj. Ja sam to jednostavno napravila. Moj je posao trajao sedam godina“, odgovorila je Biljana Čakić na znatiželjna pitanja naših novinara. Upravo zbog nedostatka financijskih sredstava, Biljana Čakić okupila je glumce iz glumačkog studija *Method acting*, a uz pomoć ravnatelja knjižnica, muzeja i arhiva uspjela je „vratiti“ Zagorku Hrvatima. Naposlijetku, izjavila je kako ju je Zagorkina upornost inspirirala i potaknula da slijedi svoj put i dokaže se u filmski zahtjevnim vremenima, što je ujedno i ciljana pouka filma.

Na premijeri

Skoknuli smo do ZKM-a na novu predstavu

Euforija, ali ne ona američka

Naši su učenici oduševljeni zanimljivom glumačkom tehnikom životinja

Marta Plavčić, I. b

Nekoliko dana nakon premijere, 9. prosinca, pogledali smo u ZKM-u predstavu *Euforija* koja na duhovit i nadasve originalan način donosi svijet današnjih tinejdžera. Predstava je autorski projekt Ksenije Zec, kazališne redateljice koja se poslužila tehnikom životinja kako bi iznijela osnovne ideje predstave i oblikovala raznolike likove. Radnja prati 4. C razred nekoliko dana prije maturalne zabave kada njegovi članovi uviđaju mnogobrojne probleme, a samo jedan od njih nesigurnost je oko odabira *outfita*. „Ako Netflixova *Euforija* stvara tešku atmosferu mračnih priča o izoliranim i anksioznim *zoomerima* koji teško nalaze potporu među vršnjacima, ova *Euforija* predstavlja jedan običan i dobar 4. C u kojemu i najveći autsajderi dobivaju trenutak u kojem se osjećaju uključeno,“

sažela je Sandra Pašić, asistentica dramaturga, temu predstave.

Od sramežljivih riba do ljutih bikova

Predstava je osmišljena s ciljem da ispita zašto mladi često poistovjećuju identitet s društvenim priznanjem, a mi smo ispitali je li se svidjela našim učenicima. „Predstava je vrlo zanimljiva i komična u isto vrijeme. Mogla sam se poistovjetiti s problemom kao što je nesigurnost u odabiru *outfita*. Definitivno ju preporučujem zbog raznolikih likova“, izjavila je jedna od učenica.

Na početku predstave glumci se obraćaju publici u kontekstu društvenih mreža, dijaloga ili komuniciranja emocionalnog stanja iz pozicija životinja, poput sramežljivih riba, nesigurnih hrčaka ili pilića i ljutih bikova. Upravo je to oduševilo mnoge, o čemu svjedoči i Gloria Vlajčić: „Tehnika životinja

na sceni u početku mi je bila neobična i smiješna, ali ustvari nisam shvaćala što su nam htjeli dočarati. Međutim, tijekom predstave shvatila sam da je ona zapravo ključna za razumijevanje teme. Usprkos tome, predstava mi se svidjela i mnogo sam se nasmijala, a krajnja plesna izvedba u kojoj glumci izvode svoje točke najviše mi se svidjela. Također, lik čaplje bio mi je izuzetno zanimljiv, a glumica Anđela Ramljak svojim specifičnim hodom i naglaskom nasmijala me i privukla moju pažnju.“ Cijeli je glumački ansambl odlično utjelovio, glasom i kretanjama, različite životinje na početku, a zatim se pretvorio u obične tinejdžere kakvima smo okruženi pokazujući nam, kako kaže Gloria Vlajčić, „da je raznolikost i originalnost ključna u ovom svijetu, da svatko ima mnoštvo vrata koja može otvoriti, ali samo jedna tvore jedinstven i originalan put.“

Karakaš o djetinjstvu

Sat lektire s Damirom Karakašem

Toalet kao prva biblioteka

Ako stavite šešir na glavu i držite se zgrčeno, bez samopouzdanja, izgledat ćete kao da ste ukrali kokoš iz kokošinjca. Ako ga nosite sa samopouzdanjem, onda će vas i ljudi gledati s više poštovanja.

Marija Miloš, I. f

Čitajući lektiru, sigurno ste bar jednom poželjeli postaviti pitanje autoru o nekom liku, događaju ili tek o poticaju za pisanje. Nama se ta želja ostvarila jer smo, 19. listopada, dva posljednja školska sata Hrvatskoga jezika, umjesto u učionici, proveli u knjižnici S. S. Kranjčevića razgovarajući o lektiri sa samim autorom, Damirom Karakašem. Upravo zbog toga, uvjereni smo, njegov roman *Sjećanje šume* ostat će lektira koju ćemo najdulje pamtili. Do tog trenutka Damir Karakaš bio je tek ime na naslovnici romana, a znanje o njemu bibliografsko. Vrijedno smo zapisali činjenice o njegovu životu, da je rođen 1967. godine u Plašćici kraj Brinja, u Zagrebu studirao agronomiju, pravo i novinarstvo. Saznali smo da je bio dragovoljac Domovinskog rata, da je radio kao novinar crne kronike splitskoga dopisništva *Večernjega lista* i izvještavao s ratišta u Hrvatskoj i BiH, a od 2001. do 2007. živio u Francuskoj gdje je bio ulični svirač, studirao francuski jezik na Novoj Sorboni, bavio se performansom i izlagao konceptualne radove. Čuli smo za neka njegova djela, za *Kino Liku*, *Blue Moon*, *Sjećanje šume*, *Okretište* i njegov najnoviji roman *Potop*. Međutim, sve te činjenice brzo bi ishlapjele da ih sam autor u susretu uživo nije upotrpunio slikovitim zgodama.

Kada ste uopće otkrili knjige? Kada su vam one postale zanimljive?

Rođen sam u Lici, selo se zove Plašćica, bez škole, crkve, trgovine.

Prepuna knjižnica

Televizor sam dobio tek u sedmom razredu, crno-bijeli, s jednim programom, a moj djed, kad bi se prikazivali ratni filmovi iz Drugog svjetskog rata, govorio je: *To nije ništa istina, ja sam bio u tom ratu, gdje su njima tada u ratu bile kamere*. Inače, kada idete na more, morate proći pored Brinja i dvorca Frankopana, a tamo iza su tri brda, jedno se dobro vidi, drugo slabije, a ono koje je u magli, tamo je moje selo. U kući nije bilo knjiga, jedino je moja baka Mande imala Katekizam za početnike pa sam to čitao. No, bio je jedan čovjek iz sela koji bi nabavljao knjige, ali za drugačiju svrhu. Pošto nije bilo toaletnog papira, on bi s knjigama ušao u svoj drveni toalet u dvorištu, zabio čavao kroz knjigu pa bi ljudi s listovima knjiga obavljali što su već trebali. Međutim, ja, kad sam ušao u taj toalet, nisam izlazio. To mi je bila prva biblioteka. Tako da znam, onako malo u šali, reći da sam pročitao najkraće izdanje Ane Karenjine koje je imalo samo sedam stranica.

Znači li to da ste u toaletu stvarno pročitali prve knjige?

Upravo tako. No kad si stalno u toaletu, postaneš sumnjiv, ljudi misle da si bolestan, pa sam morao mijenjati taktiku. Iz toaleta bih ukrao koju knjigu i za vrijeme čuvanja stoke u planini čitao. Jednom sam čitao Gogolja, a bio sam sam u planini sa stokom. Ravnao sam se po suncu, nismo imali satove. Znao bih kad je osam sati, kad bi sunce zapadalo, jer je trebalo do kuće pješaćiti sat-dva. No, tada sam zapa-

lio sam gore vatru, zaboravio na stoku; toliko me zanimalo čitanje da su me ljudi već počeli tražiti. Tad sam dobio od oca i batine.

PARIZ, HARMONIKA I KRAVATA

Stvarno je neobičan vaš prvi dodir s umjetnošću. Znamo da se, osim pisanjem, bavite i drugim umjetnostima. Je li i prvi dodir s njima bio neobičan?

Da, dugo već sviram harmoniku i crtam. Za vrijeme mojega šestogodišnjeg boravka u Parizu uzdržavao sam se svirajući. Lijepo je svirati neki instrument, glazba mi je bila uvijek važna, ali teško mi je shvatiti da ljudi danas pored tako divne glazbe na ovom svijetu mogu slušati stihove koji vrijeđaju inteligenciju, te cajke, nešto doista dirljivo glupo. Inače, odmah da kažem kako to nije narodna glazba, imate divne narodne glazbe, sevdah, romsku glazbu, ali slušati budalaštine poput „imao sam žena sto, ne zna im se broj“, ne, hvala. Stalna izloženost takvim trivijalnim glupostima unizi čovjeka a da nije ni svjestan, upada u neki loš prosjek. Raduje daje šansu nečem drugačijem i vidjet ćete koliko ćete se bolje osjećati. Zato uvijek mladima savjetujem da istražuju kvalitetne stvari, da se okrenu umjetnosti, glazbi, filmu, kazalištu, književnosti.

Svirate harmoniku? Zašto baš harmoniku?

Otac mi je kupio harmoniku, a moja baba bi stavila harmoniku na leđa i

pravo u planine gdje je jedan moj rođak Mičo čuvao ovce, a znao je svirati harmoniku, pa bi me onda učio. Nije znao note, nego onako, s prsta na prst. A sjajno je svirao. Međutim, kako sam slušao rock i sličnu muziku, počeo sam svirati žičani instrument, i zbog cura, jer kako da kažeš nekoj curi da sviraš harmoniku, a svi drugi električne gitare. No, nisam bio talentiran za to, shvatio sam da je upravo harmonika za mene pa sam nastavio. Harmonika je fantastičan instrument, ona se stavlja na prsa, ravno na srce i jedini je instrument koji diše. Od harmonike sam jedno vrijeme i živio, najprije u Bordeauxu, pa u Parizu gdje sam se uzdržavao svirajući harmoniku i izmjenjujući se s jazz bendovima na Saint Germainu.

Uzdržavali ste se samo svirajući?

Da, samo svirajući, dobro sam zaradivao. Slušalo me i puno poznatih osoba, svjetski pjevači, glumci, davali mi novac. Imam puno zgoda i zanimljivih doživljaja iz tog perioda svoga života. Jedne se baš posebno sjećam – kad sam naučio jednu rečenicu na francuskom. Pošto sam tad tek došao i još nisam znao jezik, a ljudi bi me stalno pitali odakle sam i kakva je to glazba, morao sam nešto reći. Rečenica je na hrvatskom glasila: „Ja sam Hrvat, a mi Hrvati izmislili smo kravatu.“ Kad god bi netko prišao, ja bih to rekao. Jednom je došla jedna skupina ljudi, onako malo pod utjecajem droge, i pitali me odakle sam. Ja sam izgovorio tu jedinu rečenicu koju sam znao i oni su me počeli grliti i nositi na rameni-

ma, slaviti me. Da bih ja nakon toga shvatio da su oni mislili da sam ja izmislio kravatu.

Jeste li ih ostavili u tom uvjerenju?

Ne sjećam se više...

Mi smo gradska djeca i čitajući vaš roman *Sjećanje šume*, shvatili smo u koliko ste težoj poziciji bili u odnosu na nas i naše odrastanje, a postigli ste toliko toga. Što vas je poticalo na ustrajnost da ostvarite svoje snove?

Kada nešto jako želite, imate svoj put i vjerujete u sebe i u to da ćete uspjeti, onda možete prijeći svaku prepreku. Eto, ja sam se u književnosti sam izborio, nikada nisam imao pomoći ni od koga, dječak sam iz nekog malog sela u Lici, čuvao sam stoku i imao svoje snove. No, bez obzira na početnu poziciju, dobio sam važne književne nagrade, o kojima sam kao mlad pisac sanjario. Primjerice, za *Sjećanje šume* uglednu talijansku nagradu Premio Itas, koju još nije dobio nijedan pisac s ovih naših prostora, preveden sam na desetak jezika, imam i prvi prijevod hrvatske književnosti na arapski, priče objavljene u Kairu, u travnju mi izlazi roman u San Franciscu u Americi. Mnogi su me pokušali zaustaviti, ali nisu uspjeli jer kada blokiraš rijeku, ne daš joj da više teče svojim putem, ona će još više ojačati, narasti i jednog dana srušiti sve te prepreke i nastaviti svoj put.

Što smatrate preprekama?

Ima svega. Zavisi od osobe do osobe. Za nekoga je to društvo koje ga uni-

štava, nekome su to roditelji. Nekad čak i naše misli. Poanta je da treba vjerovati u sebe. Moram reći da bi se došlo do nekog uspjeha u književnosti, treba puno raditi, jer književnost je poštena, koliko joj daš, toliko ti vrati. Kako je rekao veliki ruski pisac Puškin, a to se ne odnosi samo na književnost, i trud je talent.

Spominjete često vjerovanje u sebe i samopouzdanje. Zašto smatrate da je toliko važno?

Ako stavite šešir na glavu i držite se zgrčeno, bez samopouzdanja, izgledat ćete kao da ste ukrali kokoš iz kokošinca. Ako ga nosite sa samopouzdanjem i držite se tako, onda će vas i ljudi gledati s više poštovanja. A dosta dobra formula za stjecanje samopouzdanja je znanje, to vam nitko ne može oduzeti. Što više toga znate, to ste snažniji, ne može vas se nasamariti u raspravama, podvaliti vam. Kad razumijete neke stvari kojih se drugi boje, a vi u njima ne vidite strah, nego neke druge stvari, to je sjajno za samopouzdanje. Zato treba puno čitati, kvalitetna literatura je najbrži put da bolje shvatite svijet, razumijete sebe i druge.

ŠUMA PAMTI

U romanu *Sjećanje šume* govorite o svome djetinjstvu. Naslov je pomalo neobičan. Zašto baš *Sjećanje šume*?

Zato što šuma pamti puno toga iz moga djetinjstva, ona zna puno tajni, ona se sjeća puno toga.

A zašto ste pisali upravo o djetinjstvu?

Smatram da je djetinjstvo jako važno razdoblje za svaku osobu jer tada stvaramo sliku svijeta.

U jednoj od priča spomenuli ste pušenje s prijateljima tijekom čuvanja krava. Što danas mislite o pušenju, drogiranju i sličnim stvarima?

Ma, dobro, nisam ja sad neki svetac, ali iskreno, nikad me to nije privlačilo, pušenje, drogiranje, opijanje do besvijesti. Uvijek sam volio sport, prirodu, pa bolje napraviti jedan krug po maksimirskoj šumi, nego se nacugavati i drogirati. Pogotovo teške droge, one su katastrofa, osim što su štetne po zdravlje, to je i neka vrsta ponižavanja. Život je lijep, a sreću treba tražiti u malim stvarima. Naravno, dođu i problemi, ali onda ih riješimo i idemo dalje. A imamo divnu prirodu, ne znamo je cijeliti, mislimo da je sve tuđe ljepše. Bolje je okrenuti se prirodi nego sintetici. Znam da je to lakše shvatiti kad si stariji, ali mnogi radi besmislenih partijanja propuštaju lijepe stvari u životu. Bolje dobra knjiga, lijepa šetnja, nego loš tulum.

Spomenuli ste ranije da su vaši roditelji nepismeni, znači li to da nisu pročitali nijednu vašu knjigu?

Ponekad mi je žao što ne mogu pročitati neku moju knjigu, ali ova-ko slobodnije pišem. Neke pisce jako muči strah zbog onoga što će im roditelji reći o tome što su napisali pa budu često zakočeni. Oni su dobri lju-

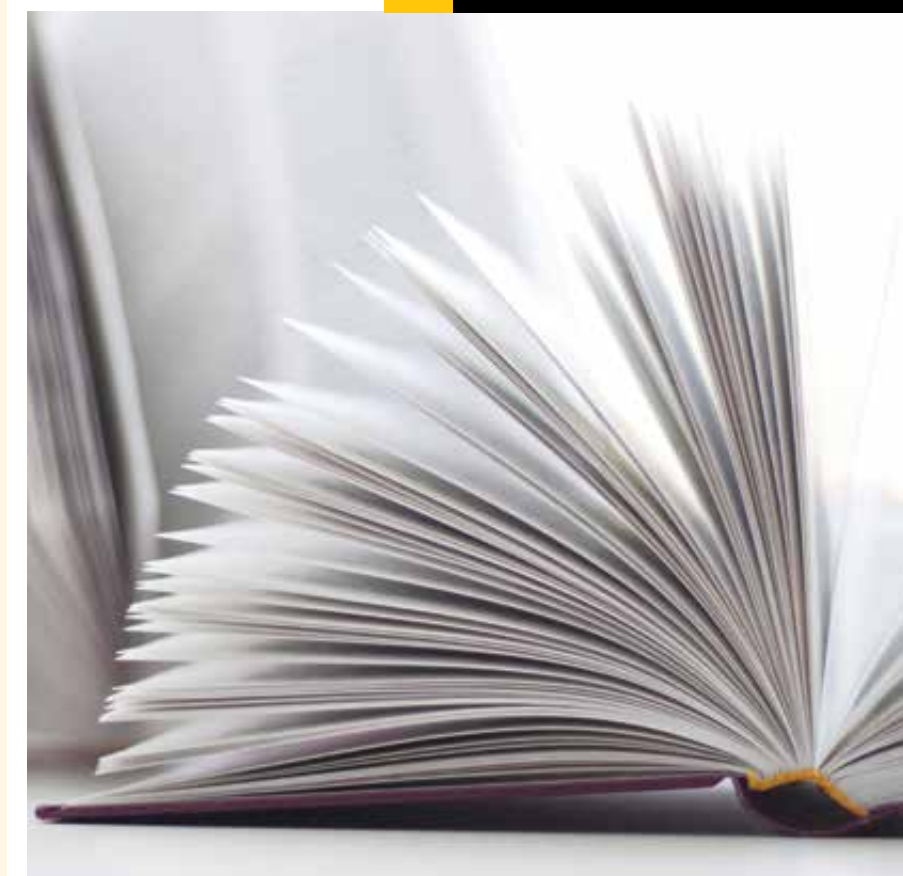
di, žive na selu, to nije njihov svijet i ja sam to prihvatio. Nisu nikad bili u kazalištu da vide neku moju predstavu, nisu nikad bili ni u kinu, ali pošto će za par mjeseci biti u kinima film po mom romanu *Proslava*, možda ih odvedem.

To bi baš bilo lijepo. Ima i danas mladih koji žele postati književnici, no ljudi im govore da se pisanjem ne može zaraditi. Što mislite o tome? Je li bitna samo zarada ili nešto više?

Nije sve u materijalnim vrijednostima i novcu. Novac je bitan, ali ne toliko da nam se cijeli život svodi na njega i zaradu. Postoje bitnije stvari u životu, to će vam čak i bogataši priznati. Kaže veliki pisac i nobelovac Marquez da su novci jedina govna koja mogu letjeti.

A što je bitnije?

Ne volim davati mudre poruke, ali treba uvijek raditi na sebi jer one osobine koje su nam dane, one nisu vječne, mi se svaki dan trebamo boriti da budemo bolji ljudi. Treba širiti horizonte, čitati, razgovarati, pokušati razumjeti druge ljude, druga iskustva, znati stati, promisliti, preispitati se s vremena na vrijeme. Najgore je drviti vazda po istom i bojati se svega što ne poznaš ili ne razumiješ, to ne vodi nikamo. Inače, za mene su čast i poštenje još važne stvari, tako su me moji roditelji odgojili. I ne može me nitko ničim kupiti. Tome učim i svoje kćeri, da budu pravi ljudi, da vole druge ljude, da budu slobodne i poštene – prema sebi i prema drugima. Naravno i da čitaju knjige jer, kako je rekao onaj glas Svetom Augustinu, uzmi knjigu, čitaj je, ispuni svoju prazninu, postani čovjek.

Mjesec knjige u Knjižnici Medveščak

O prevoditeljstvu s Androm Bukvić Pažin

Prevođenje možemo smatrati drugim pisanjem jer je potrebno tekst presaditi iz jednog jezika u drugi

Paola Prša, l. b

I ove smo godine obilježili Mjesec knjige odlaskom u knjižnicu Medveščak gdje smo imali prigodu razgovarati s prevoditeljicom Androm Bukvić Pažin koja radi i kao lektorica na Odsjeku za anglistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Prozu i publicistiku prevodi s njemačkog i engleskog jezika, a dobitnica je nagrade Iso Velikanović za prijevod romana *Manji smo boemi* autorice Eimeat McBride 2018. godine. Prevela je velik broj romana, slikovnica za djecu, ali mi smo najviše razgovarali o najnovijem prijevodu – *Čik, najbolje ljeto od svih* autora Wolfganga Herrndorfa. Roman je odmah ušao u njemačku školsku lekturu što nije čest

slučaj s novim djelima, a naša nam ga je sugovornica zato što su glavni likovi tinejdžeri pa je tematski i jezično blizak mladim čitateljima. „Roman započinje retrospektivno, glavni je lik u policijskoj postaji, dok se za njegova prijatelja Čika ne zna gdje je. Naime, njih dvojica ukrali su auto jer im je bilo dosadno na praznicima te su krenuli na put po njemačkoj provinciji. Na tom putu doživljavaju razne zgrade i nezgode“, otkrila nam je prevoditeljica.

Tko je prikrio prevoditelje?

Svi smo više-manje upoznati s činjenicom da pisanje romana može trajati čitavu vječnost, no prevođenje

Karikatura na dar

Nije mala stvar dobiti svoju karikaturu kao dar jednog od važnijih suvremenih pisaca. Jakovu Škevinu upravo se to dogodilo tijekom susreta s Damirom Karakašem u knjižnici. Pisac je, naime, poželio demonstrirati što je radio kao karikaturist u Parizu pa je zamolio da se javi dobrovoljac iz publike. Iako ih je bilo više, izbor je pao na Jakova, stoga su nas zanimali njegovi dojmovi.

Ova predivna karikatura nacrtana je u samo nekoliko minuta i prikazuje,

kako je Karakaš rekao, tebe za nekoliko godina. Zašto si se javio kao dobrovoljac koji će biti nacrtan?

Zato što me zanimalo kako će nacrtati karikaturu u tako malo vremena. To ne može baš svatko.

Karikaturu si dobio na dar. Što ti ona predstavlja?

Za mene je ta karikatura umjetničko djelo koje me podsjeća na taj događaj, na moj kratki razgovor s autorom mojih lektira i knjiga koje ću zasigurno u budućnosti čitati.

Još malo i... gotovo

Nešto stariji Jakov Škevin

S Andom Bukvić Pažin

često olako shvaćamo pa za njega ni ne pokazujemo zanimanje. „Književnost se prevodi sporo i strpljivo. Moji kolege prevode sa svih jezika koje možete zamisliti, od katalonskog preko islandskog do norveškog, kineskog i portugalskog. Ne pišemo tekst iz glave, ali ga prevodimo iz glave i na neki način stvaramo novi tekst. Sigurno ste čuli da se tekst ne prevodi riječ po riječ, ali on se upravo tako prevodi, od jedne riječi do druge“, objasnila je Anda Bukvić Pažin. Upravo su zbog toga ove godine u fokusu Mjeseca hrvatske knjige, često zanemareni, prevoditelji. Jeste li se ikada zapitali koliko uopće traje proces prevođenja? „Za prevođenje su mi obično potrebna tri do četiri mjeseca. Volim to malo rastegnuti, ostaviti tekst da odstoji pa ga onda pročitam *friškim* očima da mogu vidjeti što ću promijeniti“, nastavila je sugovornica napominjući kako nam je za uspješno prevođenje potrebno dobro poznavanje obaju jezika. „Problem sa studentima prevoditeljstva je taj što misle da dobro vladaju engleskim jer svi dobro znamo engleski pa kada prevode tekst na hrvatski, nedostaje im riječi. Onda oni, kao i svi mi u svakodnevnoj komunikaciji, ubace englesku riječ kada hrvatski to ne može tako dobro dočarati, ali to nije dobro“, kazala je prevoditeljica. Naime, treba se

uvijek potruditi pronaći pravu riječ pa su pri prevođenju potrebni i izvori koji olakšavaju posao, različiti rječnici, jednojezični i višejezični. „Zna se dogoditi, na primjer, da ne znam riječ na njemačkom, ali znam kako bi se to na engleskom baš dobro reklo pa se poslužim englesko-njemačkim rječnikom,“ objasnila je Anda Bukvić Pažin.

Uroni u svijet slikovnica!

Osim romana za odrasle i mlade, naša sugovornica prevodi i dječje slikovnice. „Kada uronite u svijet slikovnica, vidite da tu ima obilje žanrova. Nisu sve slikovnice samo slikovnice; postoje pustolovne, umjetničke, poetske, dramske, prozne, one koje se bave fantastikom ili znanstvenom fantastikom te mnoge druge. Strašno me zabavlja čitanje i prevođenje slikovnica, baš zbog interakcije slike i teksta“, pokazala nam je prevoditeljica nekoliko zanimljivih slikovnica. Budući da je u slikovnicama manje teksta, čini nam se da je automatski i prijevod jednostavniji, no da to ipak nije istina uvjerila nas je naša sugovornica pokazujući nam slikovnicu *Kralj koji je zabranio mrak*. „O ovoj su se slikovnici pisali i znanstveni radovi. Ona govori o dječaku koji se bojava mraka te je odlučio da će, kada postane kralj, zabraniti mrak. Prvi dan svoje vladavine pozvao je svoje savjetnike i rekao im

da će zabraniti mrak, a oni mu kažu kako ljudi ne vole kada im se naređuje, nego da ih treba uvjeriti kako je to bila njihova ideja. Kroz cijelo djelo uočava se moć ideologije i politike, tko donosi odluke i na koji način, kako ljudi reagiraju, kako uvjeriti nekoga da želi nešto što prije uopće nije želio. Sve su to jako odrasle teme i zato je ova slikovnica sjajna“, objasnila nam je Anda Bukvić Pažin. Mi smo se pak uvjerali da je ona jednako sjajno prevedena što uopće nije bio jednostavan zadatak jer je trebalo pratiti i prevesti igru riječi, naći odgovarajuću zamjenu na hrvatskom koja će zadržati željeno značenje, a biti kratka, zvučna i duhovita istovremeno. „Meni je posebno zabavna zbog ilustracija u kojima se nalaze neke *fora* stvari; *no dark, the light hat, light foods* što označava laganu hranu, ali *light* je zapravo svjetlo i znači sve što je vezano uz svjetlo na različite načine pa ja moram smisliti nešto što zvuči jednako efektno kao i na engleskom. Jedini je problem što sam ograničena prostorom na ilustracijama. Iako neki misle da se to ne treba prevoditi, zapravo treba jer ideja je da se slikovnica čita na hrvatskom jeziku. Dosjetila sam se sljedećeg: hrana sa žara, mračno dobri šeširi, luči za po kući... kako bih zadržala tu izvornu igru riječi“, dočarala nam je sugovornica cijeli proces svoga rada.

Srebrne šahistice

Košarkašice i prof. Kumbrija

Pregled sportskih natjecanja

Zlatna sezona naših sportaša

Lana Jelovac, III. f

Dragi čitatelji, iza nas je još jedna uspješna sportska sezona. Naši sportaši i sportašice svojim su trudom došli do izvanrednih postignuća, a mi smo na tom putu pratili svaki njihov korak. Od košarke i atletike pa sve do šaha i plesa talentirani učenici Treće ostavili su tragove na različitim gradskim, državnim i međunarodnim natjecanjima osvajajući čak i europske titule.

Mlade košarkašice u akciji

Iza košarkašica iz Treće stoji još jedna uspješna sezona. Može se reći da se trud mentora Luke Kumbrije i voditelja Zorana Galića isplatio, a to su dokazale i naše djevojke svojim izvrsnim drugim mjestom u Gradu Zagrebu i izbornim prolaskom na državno prvenstvo koje se igralo od 9. do 11. svibnja 2023. u Poreču. Najviše su se istaknule Kristina Jurić i Hana Budimir koje su se upisale na listu top 10 najboljih strijelaca na gradskome prvenstvu.

Naše plesne zvijezde ne silaze s vrha

Vjerujemo da nevjerojatan talent, koji iz godine u godinu naše plesačice

pokazuju na pozornici, jednostavno svakog obara s nogu. U Poreču 8. veljače 2023. djevojke su pokazale da je državno prvenstvo tek mačji kašalj za njihove mogućnosti. Kući su se, naravno, vratile sa zlatom u rukama koje će zauvijek biti zapamćeno. Ena i Leona Bukal, Dunja Gomerčić, Patricija Kršić, Marija Milić i Karla Tome čist su primjer kako se trud baš uvijek isplati. Natjecateljice i voditeljica Ozana Radovniković cijelu su školu učinile ponosnom jer Treća ipak može biti prva. I ostati prva! Naime, plesna grupa je i ove godine, iako dijelom u novom sastavu, ponovila uspjeh osvojivši, 27. siječnja, prvo mjesto na prvenstvu

Prepoznajete li našeg učenika?

Grada Zagreba u sportskom plesu. Za državno natjecanje koje će se održati u Poreču pripremaju se: Dunja Gomerčić, Patricija Kršić, Jana Koren, Marija Karamatić i Greta Taskera.

Spektakularno postignuće stolnotenisačica

Ema Fruk, Jana Jukić, Lana Vučen i Luna Vukoja djevojke su koje su 29. ožujka 2023. ispisale povijest. Toga dana održalo se županijsko natjecanje u stolnome tenisu gdje je predanost sportu ovih djevojaka dobila svoju nagradu. Prvi put ikada s natje-

canja smo uzeli treće mjesto čime bi se djevojke i mentor Zoran Galić trebali ponositi. S obzirom na to da je državno prvenstvo bilo samo na korak od nas, možemo reći da je ostvaren nevjerojatan uspjeh te da će nas djevojke već sljedeće godine učiniti još ponosnijima.

Atletičari po starom običaju osvajaju vrhove

Smatra se nepotrebnim dodatno hvaljenje naših atletičara, no ipak nas i dalje ostavljaju u šoku svojim izvršnim rezultatima, stoga su sve riječi

hvale ipak nedovoljne. Sa sigurnošću se može reći da su atletičari Treće gimnazije u najmanju ruku talentirani. Profesor Galić je sa svojim timom u sastavu od čak 14 mladića otišao na prvenstvo Grada Zagreba s kojega su se vratili s drugim mjestom i osiguranim plasmanom na Državno prvenstvo iz atletike. Iz Istre su se, pak, naši momci vratili kući s osvojenim prvim mjestom. Priznaje se da nitko nije očekivao prvo mjesto, no također se nitko nije ni iznenadio jer su svi vjerovali u sposobnosti naših atletičara koji svaki put zablistaju svojim nastupima

i uspjesima te se od njih ne očekuje ništa manje ni sljedeće sezone.

Uspjeh našeg rukometaša

Učenik III. f razreda, Ante Lasan, sudjelovao je na Tiby turniru s kadetskom rukometnom reprezentacijom u pariškom predgrađu Val D Oise. Ante je dobio priliku sa svojim timom obraniti prošlogodišnju titulu te su to i ostvarili. „Sretan sam što sam dobio priliku uopće zaigrati za hrvatsku reprezentaciju, a kamoli što sam svojim trudom pridonio u obrani već osvojenog turnira.“

Treće mjesto za Danijela

Razgovor s Danijelom Hrvaćaninom

U plesu od malih nogu

Najbitnije nam je bilo dobro razraditi temu kako bi glavna poruka koreografije doprla do svakoga u publici

Lana Jelovac, III. f

Ako Treća gimnazija može biti još po čemu poznata, onda su to svakako uspjesi naših učenika-plesača. Već neko vrijeme besprijekoran tim kušlanovaca osvaja plesne podije, a o izuzetnom talentu koji posjeduje razgovarali smo s Danijelom Hrvaćaninom, učenikom III. e razreda, koji se okitio brojnim plesnim nagradama ove sezone. Ples je, kako kaže, s njim bio od malih nogu, a prošlogodišnje državno i europsko natjecanje došli su mu kao prava prilika da pokaže svoje vještine (iliti, plesne korake). Na europskom natjecanju, u kategoriji formacija, Danijel i njegove kolegice iz

plesnog studija *Step by step* očarali su sudačku postavu.

Možeš li nam nešto reći o svojim uspjesima na državnom i europskom natjecanju u plesu?

Na državnom sam natjecanju bio prvi u pet kategorija što je svakako bio izazov dostići, no zahvaljujući tome, izborio sam plasman na europsko natjecanje. Europsko se prvenstvo održalo u susjednoj Sloveniji, gdje sam uz koreografiju „Cry Me a River“ završio kao trećeplasirani. Koreografija je bila osmišljena tako da svaki pokret bude

uklopljen u temu i pridonese karakteru koreografije i dobroj izvedbi.

Ali na europskom si se natjecanju natjecao i u kategoriji formacija, zar ne?

U kategoriji formacija izveo sam koreografiju na temu *adoption* s još 23 djevojke iz plesnog studija *Step by step*. Mislim da je svatko tko je plesao ovu koreografiju, uključujući i mene, dao svoj maksimum. Najbitnije nam je bilo dobro razraditi temu kako bi glavna poruka doprla do svakoga u publici, pa tako i do sudaca. Nastojali smo plesnim koracima dočarati težak život siročadi. Na kraju smo za taj trud nagrađeni broncom.

Kako su izgledale pripreme za europsko natjecanje?

Imali smo treninge koji su se održavali sedam puta tjedno po tri sata. Dakle, puno je truda uloženo u te koreografije, ali sve se na kraju ipak isplatilo. Atmosfera na natjecanju bila je divna jer smo imali priliku upoznati mlade plesače iz svih dijelova Europe pa smo stekli i neka nova prijateljstva.

Mladi najčešće odabiru nogomet, rukomet ili košarku. Kako si se počeo baviti baš ovim sportom?

Plesom sam se počeo baviti jer se njime prvobitno bavio moj stariji brat pa mi se činilo nekako zanimljivo. Krenuo sam još od malih nogu na treninge i naprosto zavolio ples. Većina ljudi i dalje začuđeno gleda na mušku osobu koja se bavi ovim sportom, ali mislim da trebamo raditi na suzbijanju stereotipa, a ne na njihovoj ekspanziji. Za sve neupućene, dečki su izrazito cijenjeni u plesu baš zato što ih je malo.

Plivačice i prof. Zoran Galić

Plivačice na državnom prvenstvu

Plivaju prsno, plivaju leđno, plivaju butterfly

Lana Jelovac, III. f

Još su jednom naše plivačice pokazale snagu, hrabrost i ljubav prema sportu nastupivši najprije na gradskom, a zatim i na državnom natjecanju koje se održalo na bazenima Kantride u Rijeci, od 29. studenog do 1. prosinca. Učenice Lea Sremac, Gloria Galić, Vanja Vrbanac, Ana Paić i Dora Geršak, uz mentorstvo profesora Zorana Galića, osvojile su sjajno treće mjesto s ukupno 97 bodova. Posebno se istaknula Vanja Vrbanac koja je u kategoriji *50m butterfly* bila trećeplasirana i donijela timu čak 17 bodova. Lea, Dora i Gloria bile su četvrte (svaka u svojoj katego-

riji) te timu ukupno donijele 48 bodova. Lea se okušala u kategoriji *50 m freestyle*, Gloria u *50 m backstroke*, a Dora u *50 m breaststroke*. U posljednjoj kategoriji, *4x50 m slobodno štafeta*, djevojke su morale udružiti snage i opet nisu nimalo razočarale. Izborile su visoko četvrto mjesto s vremenom od 1:54.00, a od trećeg mjesta dijelile su ih samo četiri stotinke. Donijele su timu još 32 boda i tako Treću svrstale u „top 3“ u državi. Ponosni smo na naše učenice i želimo im puno uspjeha u daljnjem radu s iščekivanjem novih, velikih dostignuća.

Na terenu

Znate li što je curling?

Kamenjem do centra

Lucija Matanić je među prvim hrvatskim juniorkama koje su stupile na svjetsko prvenstvo u curlingu

Lana Jelovac, III. f

Curling tim

Curling je zanimljiv zimski sport koji potječe iz Škotske odakle se proširio na prostore Kanade, SAD-a, Švedske, a zatim i na mnoge druge zemlje. Pa iako je već dugo prisutan, a u nekim zemljama i tradicionalan, za ovaj sport tek rijetki znaju jer se na zimskim olimpijskim igrama pojavio tek 1998. godine. U Hrvatskoj je, pak, Curling savez osnovan kasne 2003. godine. Stoga smo itekako sretni što se ovim sportom bavi jedna naša učenica, talentirana Lucija Matanić iz II. a razreda. Zahvaljujući velikom uloženoj trudu, Lucija je, s klubom u kojem trenira, ove godine sudjelovala na svjetskom natjecanju u Finskoj.

Možeš li opisati sport kojim se baviš?

Curling je sport na ledu, dosta rijedak, pogotovo u Hrvatskoj. Zna se usporediti sa šahom na ledu jer je taktika dosta komplicirana. Ukratko, cilj je igre imati što više kamenja što bliže centru. Svaki tim ima četiri igrača, a svaka tekma ima osam endova i traje po otprilike dva sata, čak i malo više.

Odakle želja baviti se ovim specifičnim sportom?

Za sport sam saznala sasvim slučajno, preko prijateljice, prije sedam godina. Otišle smo probati, svidjelo nam se i, evo, treniramo i dandanas. Od samog početka pružio nam je mnogo prilika za putovanje i upoznavanje. Prije korone putovali smo svaki drugi vikend u neku drugu državu dok sada, recimo, putujemo jednom u dva mjeseca. Odlazimo u druge države jer, nažalost, u Hrvatskoj ne postoje pravi tereni za curling pa ovdje improviziramo, a na vježbanje odlazimo tamo.

Bez obzira na takvu situaciju ti i tvoj tim ostvarili ste odličan uspjeh.

Da, prošle smo godine treći put osvojile prvo mjesto na ženskom juniorskom prvenstvu Hrvatske, ali nam se ovaj put (nakon korone) prvi put otvorila prilika za odlazak na svjetsko koje čekamo već tri godine. Na svjetsko smo išle u Finsku, na deset dana.

Kakve uspomene i dojmove donosiš iz Finske?

Bilo je izazovno jer su tamo sve vrhunski sportaši koji treniraju svaki dan na pravom ledu i po sat vremena. Upoznali smo puno ljudi iz različitih država, stekli nova prijateljstva i iskustva. Sve u svemu, bilo je jako zabavno i definitivno bih to iskustvo ponovila. Također, mi smo prve hrvatske juniorka koje su ikad stupile na svjetsko u curlingu.

Naprostoj sjajne

Sjajna ženska ekipa

Razvaljuju na plesnim podijima

Pred kraj natjecanja postajemo iscrpljeni, no adrenalin nas drži ponekad i do Zagreba

Karla Meaški, II. d

Od 9. do 12. studenog u Laškom u Sloveniji održan je IDO European Show Dance Championship na kojemu su plesačice plesnog studija *Step by step*, ujedno i naše učenice, odmjerile snage s drugih 1300 plesača iz 21 države. Kušlanovke Dunja i Ana Gomerčić, Jana Koren te Patricija Kršić postigle su izvrstan rezultat kojemu su se i nadale, a od svega najveće im je zadovoljstvo raditi ono što vole. Ponešto o koreografijama i treninzima upitali smo Patriciju Kršić. „Koreografije s kojima smo nastupale počele su se spremati početkom godine.

Ovo je zadnje i najvažnije natjecanje u *show* kategorijama gdje dolaze plesači iz svih država Europe. Tijekom godine imamo treninge tri do četiri puta tjedno, ali prije natjecanja čak i češće i intenzivnije. S koreografijom *Lonely people* osvojili smo drugo mjesto. Koreografiju je plesalo nas 18-ero. Ponekad je dosta teško

uskladiti toliko ljudi, pogotovo u elementima kao što su piruete, ali mislim da smo mi uspješni. U kategoriji *Show dance dou mixed* osvojila sam prvo mjesto, a otplesala sam ga s Lucijanom. Stvarno sam bila ponosna na njega i sebe“, kazala nam je Patricija. „Na natjecanju je atmosfera uvijek odlična – nema bolje. S obzirom na to da smo seniorska kategorija dosta često znamo biti na natjecanjima sve dane ili pri kraju kada dječja juniorska kategorija ode doma. Njihov nedostatak osjeti se u publici i zna biti malo lošija atmosfera, ali tu su uvijek roditelji koji dolaze na sva natjecanja i pružaju nam podršku. Na samom smo kraju natjecanja iscrpljeni, ali adrenalin nas drži, u ovom slučaju, sve do Zagreba. Već smo sad krenuli s novim koreografijama i planiramo prvo natjecanje u ožujku“, opisala je Patricija atmosferu prije, tijekom i nakon natjecanja. Našim djevojkama želimo svu sreću u pripremi novih koreografija i držimo im *fige* da ostvare još mnogo sjajnih rezultata.

Patricija Kršić

Šahistice – državne viceprvakinje

Drugoplasirane bez ijednog poraza

Lana Jelovac, III. f

Nepobjedive

U Poreču, od 20. do 24. studenog, održalo se Državno prvenstvo u šahu za učenike osnovnih i srednjih škola, a naše su ga učenice, Dora Arnold, Luna Vukoja, Lucija Čurić, Gabrijele Habulin i Mia Lončar, uz profesora Zorana Galića, spremno dočekale. Djevojke su svih devet kola odigrale s prijenosnim, pametnim šahovskim pločama. Svoje dojmove s državnog natjecanja izdvojila je Luna Vukoja. „Mislim da je najteže bilo plasirati se na jedno takvo natjecanje uz sve vrhunske igrače iz Grada Zagreba“, izjavila je Luna. Zbog takvih su okolnosti odlučujući bili dodatni kriteriji, to jest pojedinačni bodovi. No, naše su djevojke unatoč tome izborile prolazak na državno, a završile su kao drugoplasirane bez ijednog poraza. „Lijepo smo se provele, a rezultati su bili još bolji. Moram priznati da smo i očekivale dobar plasman jer smo na svim pločama imale jake igrače“, rekla nam je Luna. Bez presedana, djevojke su oduševile svojim uspjehom, a nadamo se da će sljedeće sezone postići još bolji rezultat.

FILM

KNJIGE

Moxie

Preporučuje: Katja Ljubičić, III. f

Moxie je film o tinejdžericama kojima je dosta seksizma i toksičnog školskog okruženja, a izašao je 2021. na stranici Netflix. Glavni lik filma, šesnaestogodišnja djevojka Vivian, bila je mirna i povučena srednjoškolka, no nakon samo jednog dana sve se promijenilo. Htjela je izbjeći uznemiravanje i ruganje ostalih učenika koji su radili različite liste razvrstavajući djevojke po izgledu. No, zbog dolaska nove učenice njezina se perspektiva o seksizmu u potpunosti mijenja pa odlučuje pobuniti se. Objavljuje anonimnu publikaciju *Moxie* koja će postati središte te pobune i govoriti o rodnoj neravnopravnosti. Njihova pobuna urodit će plodom, a kako film završava, pogledajte sami. Posebno preporučujem ovaj film tinejdžericama koje se iz bilo kojeg razloga osjećaju loše s muškarcima u svome okruženju.

Air

Preporučuje: Sofija Penezić, II. a

Film nas vraća u razdoblje osamdesetih godina prošlog stoljeća. Sonny Vaccaro (kojeg utjelovljuje Matt Damon) treba potpisati unosan ugovor s jednim od triju košarkaša koji bi tvrtki Nike donio najveći uspjeh. Odlučuje potpisati ugovor s Michaelom Jordanom što dovodi do stvaranja jednog od najutjecajnijih sportskih brendova svih vremena. Film je zabavan i humorističan, a gledajući ga, svjedočimo izrazito jednostavnom poslovnom dogovoru. Redatelj Ben Affleck uspio je dočarati barem dio napetosti iako je gledateljima kraj dobro poznat. Film preporučujem svima bez obzira na interese. Mislim da može osvojiti i ne baš pretjerane ljubitelje sporta jer je zaista sjajno napravljen.

Killers of the flower moon

Preporučuje: Sofija Penezić, II. a

Killers of the flower moon najnoviji je film poznatog redatelja Martina Scorsesea. Prošle je godine izašao u kina 19. listopada, a snimljen je prema istoimenoj knjizi Davida Granna koja se temelji na istinitim događajima. Radnja je smještena u Oklahomu ranih 1920-ih. Na zemlji indijanskog plemena Osage pronađena je nafta što pleme učini izrazito bogatima. Međutim, nafta i novac potaknuli su pohlepne bijelce da se dosele u Osage. Tada upoznajemo Williama Halea (Robert DeNiro) koji se htio obogatiti preko Osagea koristeći nečaka Ernesta Burkhartha (Leonardo DiCaprio). Film preporučujem svima jer nas može mnogo naučiti o događajima koji su se odvijali ne tako davno u Americi. Ovo će izvanredno djelo zasigurno steći titulu klasika u budućnosti.

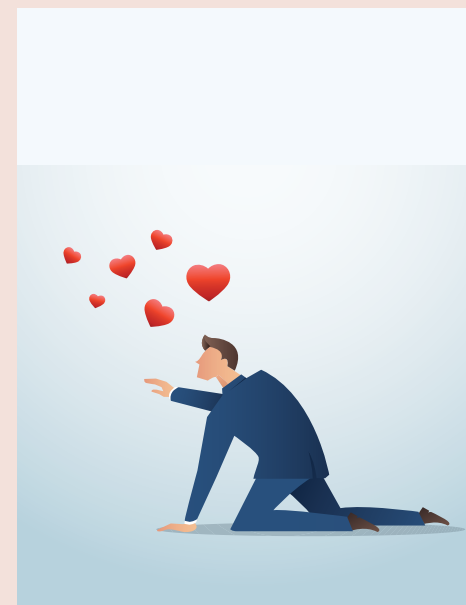
Bilježnica

Preporučuje: Paola Prša, I. b

Onima koji vole romantične filmove preporučujemo *Bilježnicu*, redatelja Nicka Cassavesea. Film se temelji na romanu *Zima za dvoje*, autora Nicholasa Sparksa, a u njemu pratimo ljubavnu priču dvoje mladih: Noaha (kojeg utjelovljuje Ryan Gosling) i Allie (koju utjelovljuje Rachel McAdams). Sve od upoznavanja pratimo uspone i padove u njihovu odnosu koji su dodatno zakomplicirani viđenjem Allieinih roditelja. Dok je Noahin otac oduševljen mladom Allie, njezini roditelji pak smatraju da Noah kao dječak sa sela kvari ugled njihove bogate obitelji. Kada ipak stupe u vezu, gotovo sve se čini savršenim, no idilu ubrzo prekida niz novih nesuglasica. Ono što će vas u filmu dotjerati do suza svakako su isječci iz života starijeg muškarca koji vrijeme provodi čitajući baš ovu

priču svojoj voljenoj supruzi. No, stariji muškarac je Noah, a starija gospođa oboljela od Alzheimerove bolesti njegova voljena Allie. Film završava spoznajom da će Noah vječno čitati svojoj Allie priču njihovih života kako bi se svakodnevno barem na tren sjetila te ljubavne priče dok opet sve ne zaboravi.

Karen M. McManus,
Lažljivac
među nama

Preporučuje: Katja Ljubičić, III. f

Likovi romana učenici su zadržani nakon odrađivanja produžne nastave. Njih petero živi u potpunosti različitim životima – Bronwyn je štreberica koja želi upisati najbolji mogući fakultet, Addy više opterećena izgledom nego ocjenama, Nate popularan dječak upitnog morala, Cooper sjajan sportaš (poput onih iz naše škole), a Simon učenik kojega svi mrze jer odaje najveće tajne drugih učenika i profesora. No, školu ubrzo potresa neželjen rasplet – Simon umire od alergijske reakcija, a istraga njegove smrti upravo počinje. Naravno, najveći je fokus na preostaloj četvorki koja je s njim provela zadnje trenutke života. Ako želite saznati kako istraga teče i završava, svakako pročitajte roman, a usput možete pogledati i istoimeni film.

Gillian McAllister,
Krivo
mjesto, krivo
vrijeme

Preporučuje: Marija Miloš, I. f

Krimići – žanr koji toliko volimo da nam nikada ne dosadi. Blagdan je Svih svetih, prošla je ponoć. Majka Jen brine jer njezin osamnaestogodišnji sin Todd još nije došao kući. Budna iščekuje njegov dolazak. No, kad se Todd pojavi iz mraka, briga zbog kasnijeg dolaska prerasta u nešto puno više. Jen s prozora svjedoči nečemu što nijedna majka ne bi poželjela. Gleda kako se njezin život, kao i Toddov, raspada. Nakon incidenta, Jen usne u očaju. No, kad se probudi, shvaća da se probudila dan ranije. Ubojstvo još nije počinjeno, a možda postoji neka mogućnost da ga se spriječi. Jen se svakim novim jutrom budi u još daljoj prošlosti i shvaća da povod stravičnom zločinu leži negdje duboko u njoj. Njezin je zadatak da ga otkrije i spriječi.

Khaled Hosseini,
Gonič
zmajeva

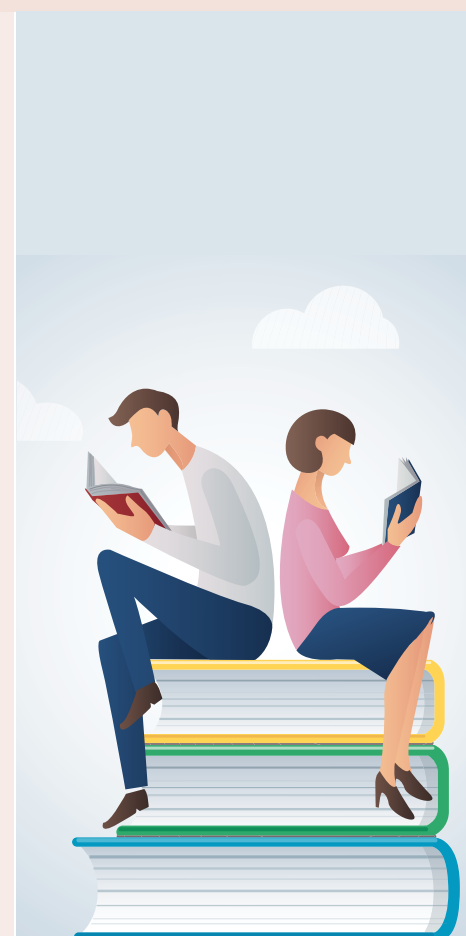
Preporučuje: Matea Repek, II. a

Cijelim se romanom provlači bezbroj pouka i mudrih izreka poput ovih: „Djeca nisu bojanke, ne možeš ih ispujati svojim omiljenim bojama“ ili „Čovjek bez savjesti i bez dobrote ne pati.“ Khaled Hosseini, autor romana, pokušava nam predložiti život u Afganistanu krajem 20. stoljeća iz perspektive glavnog lika, Amira, osjetljivog i inteligentnog pojedinca te sina dobrostojećeg poslovnog čovjeka Babe. Autor nas u isto vrijeme pokušava naučiti nošenju s promjenama, šaskim trenucima i preprekama koje život nosi. Teme prijateljstva, savjesti, izdaje i ljubavi obogaćuju ovaj roman emocijom koja pomaže čitatelju poistovjetiti se s glavnim likom. Roman progovara o aktualnim temama i stvarnom životu, stoga valja ga već sutra uzeti u ruke.

Louise May Alcott,
Male žene

Preporučuje: Paola Prša, I. b

Ovaj roman već generacije i generacije uči o ambiciji i mogućnostima onih s velikim snovima. U knjizi *Male žene* upoznajemo četiri sestre: Meg, Jo, Beth i Amy. Svaka od njih ima svoju ambiciju, svoj san i svoj cilj. Meg želi biti glumica i obožavana na pozornici, Jo je postala spisateljica, Amy je željela biti slikarica, a Beth je ostala kakva je bila kao dijete. Neke od želja koje su imale u djetinjstvu odrastanjem su se ostvarile, za neke su shvatile da su suviše i nepotrebne, no saznale su da je bit života da ostanu zajedno, jedna uz drugu. Knjiga dotiče i teme kao što su novac i brak, a inspirirana je životom autorice. Naime, Louise je često morala uzdržavati sebe i sestre pa je ubrzo shvatila da može ponešto zaraditi pisanjem. Izdavač je od nje tražio „djevojačku knjigu“, a ona je napisala *Male žene*.

Carmina puniunt poētas

Dario Samardžija, II. b

Da nisam pjesnik bio bih ratnik
što napinje oruđe svoje
ne štujuć zakone onoga
koji ga je Zemlji uputio.
Tako krut i isprazan
ne bih ni tebe pronašao
jer si kapljica jutarnje rose
na dlanu prvog šetača.
Brušena kao dijamant
sjajiš unutarnjom ljepotom
koju moje tupo oko
ne bi ugledalo.
Ali, ja sam ipak samo pjesnik
i već danima besciljno
kolaš svojim pjesmama.
O, da sam barem ratnik...

San

Dario Samardžija, II. b

Tiho u noći postelja diše
– kao gonič tjera misli što se kote.
Gle čuda, u sjenci što vrluda
vidim zjene napukle dobrote.

Vidim polja usnula od srama
gdje ih mokro klasje čežnjom omotava.
Vidim krdo toplih ovaca
čiji meket ruši, zastire i baca.

One davne bujice što huče
neke razdiru, a neke duše glade.
Ljudi tuđom kosti svoju skelet grade
pa ih ona često u dno srca vuče.

Žalopojka

Dario Samardžija, II. b

Bila si mi bliža nego što si sad
– obrise je tvoje zatomilo vrijeme.
S usana mojih curi teški jad,
na plećima mojim čuči neko breme.
Bila si mi bliža nego što je pjesma
koju pjevam našoj ljubavi u čast.
Nek' joj pokoj sad umiva lice
kad ne mogu vječno ja.
Bila si mi tužba koju podigoh iz mulja,
al' Nebesa sude kad na Zemlji tuđ je trag
uraslih i silnih školja.
Časak vrijedi moja bol na dlanu
tog smušenog nebeskog pandura
čiji sve je teži potisak avanu.

Banu Jelačiću

Elizabeta Abramović, II. b

Baštu radim, razmišljam, kad viču dječica
Da treba im klobuk, frak i par čizmica.
Narod se žali, nema za ničeg volje
Jest kažu, da nam je prije bilo bolje.
Bilo je više ambicija prije
Ničim naš stijeg bio zastrt nije
Ljudi se okrenu samo na tren
Kad tvog imena čuju spomen.
Okna su nam mutna sada
Ne vidimo dalje od jada.
Spram općine čuju se grleni zvuci
U ljutini marva, brže bolje povuci.
Tako je bilo, uvijek će i biti
Jer ljudi nikad nisu siti
Mirno spavaj do nove zore
Jel' prije bilo bolje, il' gore.

Noć punog mjeseca

Ema Fruk, III. f

Fučka, uzdiše,
puše, vrišti –
u vjetru zbor
kasnojesenskih nepogoda
pjeva jezno belkanto –
o hladnoći,
o mraku i noći,
dok navlači platu oblaka,
pjevuši sve tiše
i tiše,
šapatom,
jedva čujnim glasom
kao da zaziva snove.

Usred gole parcele
gdje strše poput kula
dvije crne bale sijena,
nebesa nalik na svod
protestantske crkve –
ni zvjezdice nema,
jedino svijetli mjesec
kao kakav okulus
obasjava joj lik zrakama
nekog drugog neba.

Raširenih slijepih očiju
naćuli uši.
Za drhtajem brzina.
Trenom iznad miša
– ipak tvrde zemlje.
Jadna,
tjedan gladna,
bijedna krzna, poluzaprljena
nevjernica opipava,
njuška iznad crne rupice
nedostižna obroka.
Mišići lica se opuštaju,
koščate noge u zagrljaju,
dok vlažan jezik plazi po truhu.
Glavom utone u klupko
svoga tijela,
dok ne zaspi,
siva s kojom pjegom i mrljom
postane kamena skulptura,
hladna i mirna,
pod studenim mrakom
i kiparom svojim,
stjenovitim suncem –
punim mjesecom.

Haiku niz

Dario Samardžija, II. b

djedova veranda
klapa pjeva zadnju pjesmu
o dobroti

*(osvojeno prvo mjesto na Natječaju za najbolji neobjavljeni
haiku Gradske knjižnice „Juraj Šižgorić“ iz Šibenika)*

u parku zdenac
jato golubova svinutih
nad vodom

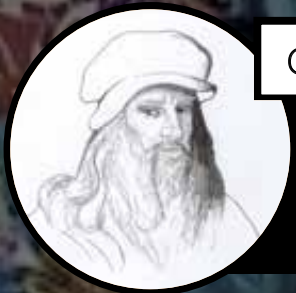
gužva na sajmu
djeca kupuju
drvene igračke

roza celofan
licitarsko srce
ženi na dar

HOROSKOP

Koji si pokretač promjena?

Tekst i crtež: Ema Fruk, 3.f

OVAN (21.3. - 20.4.)

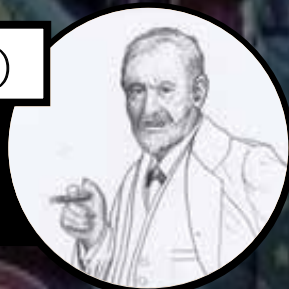
Leonardo da Vinci (15.4.1452.)

Ne nazivan bez razloga najvećim renesansnim genijem, da Vinci svojim širokim utjecajem utjelovljuje ovnovu hrabrost, upornost i entuzijastičnost, dok otvoreno slika i gradi svoje vizije - remek-djela u znanosti i umjetnosti koja su postala uzor i predmet divljenja do danas.

Sigmund Freud (6.5.1856.)

Pouzdan, praktičan i odan svojim ciljevima kao pravi bik, Freud je austrijski neurolog koji je svojim promišljenim i kontroverznim tvrdnjama utemeljio psihoanalizu i značajno doprinio razvoju psihologije.

BIK (21.4. - 21.5.)

BLIZANCI (22.5. - 21.6.)

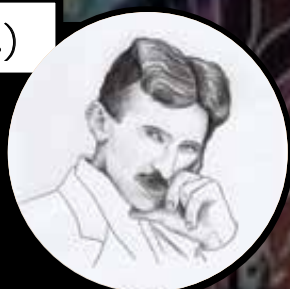
Christine Jorgensen (30.5.1926.)

Ova američka glumica i umjetnica bila je i transrodna aktivistica. Kao blizanci, Jorgensen se pripisuju prilagodljivost, znatiželja i kreativnost što se očituje u njenom zanimanju i uspjesima, a poznata je u SAD-u kao prva osoba koja je prošla operaciju promjene spola.

Nikola Tesla (10.7.1856.)

Koliko Teslu svijet drži u sjeni s obzirom na veličinu njegovih dostignuća? Hrvatsko-američki inženjer srpskog podrijetla bio je kao tipičan rak duboko sentimentalna, maštovit i vrlo inteligentan čime dobiva naslov velikog izumitelja, pa i drugačiji od svoje sredine, što pokazuje njegov put obrazovanja i dugog rada u Americi.

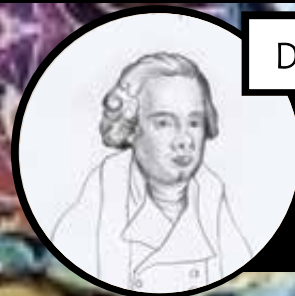
RAK (22.6. - 22.7.)

LAV (23.7. - 22.8.)

Alexander Fleming (6.8.1881.)

Fleming je škotski znanstvenik koji je otkrio lizosim i penicilin te pomaknuo granice moderne medicine i antibiotika. Jeste li znali da su se oba otkrića dogodila slučajno zbog nereda u laboratoriju? No, uz uloženi rad i svoju lavlju znatiželju postigao je mnogo što ga je 1945. učinilo Nobelovcem.

DJEVICA (23.8. - 23.9.)

William Wilberforce (24.8.1759.)

Sa svojim osobinama djevice Wilberforce se pamti kao britanski političar i filantrop. Njegova kritičnost prema svijetu oko sebe, kao i marljivost i praktičnost učinili su ga vođom pokreta za ukidanje trgovine robljem. Njegov život pun promjena učinio ga je vrijednim i posvetio zalaganju za humanost u društvu.

John Lennon (9.10.1940.)

Član je iznimno utjecajnog i popularnog rock sastava *The Beatles* - Lennon kao vaga se ne boji preći granice i pobrinut će se da ostvari svoje kreativne zamisli, tako je život proveo pišući pjesme i skladajući, a zapamćen je kao talentirani pjevač i gitarist, koji je uz nebažno djetinjstvo dosegao svjetsku slavu.

VAGA (24.9. - 23.10.)

ŠKORPION (24.10. - 22.11.)

Marie Curie (7.11.1867.)

Ovu Francuskinju poljskog podrijetla znate kao kemičarku i fizičarku zaslužnu za otkriće radija i polonija u svojim istraživanjima prirodne radioaktivnosti. Jeste li znali da je zbog svoje škorpionske strastvenosti i goruće želje za istraživanjem radila kao prva profesorica od 1906. u Parizu i osvojila čak dvije Nobelove nagrade?

Walt Disney (5.12.1901.)

Znate ga kao američkog crtača crtića i producenta, a uz strijelčev otvoren um i ambiciju popularizirao je u nedostižnoj mjeri animirane filmove sa svojim domišljatim Mickey Mouseom i kasnijim čarobnim djelima. Sloboda i želja za stvaranjem ocrtavaju se u osvojenih 22 Oscara i 3 Zlatna globusa.

STRIJELAC (23.11. - 21.12.)

JARAC (22.12. - 20.1.)

Simone de Beauvoir (9.1.1908.)

Najpoznatija po svom pionirskom djelu u feminističkoj filozofiji, de Beauvoir je bila intelektualna i poduzetna - poznato lice u filozofskim raspravama i književnim krugovima. Jarčeva odgovornost i nezavisnost vodile su ju putem neodustajanja i propitkivanja nepravednih tradicionalnih vrijednosti.

Rosa Parks (4.2.1913.)

Ime joj je i „majka modernog Pokreta za ljudska prava“, Afroamerikanka čiji je vodenjački intelekt i beskompromisno djelovanje potaknulo velike promjene diljem svijeta i ukidanje rasne segregacije širom Zapada. Ipak je najveći strah vodenjaka biti prisiljen na nešto, posebice tako nepravedno.

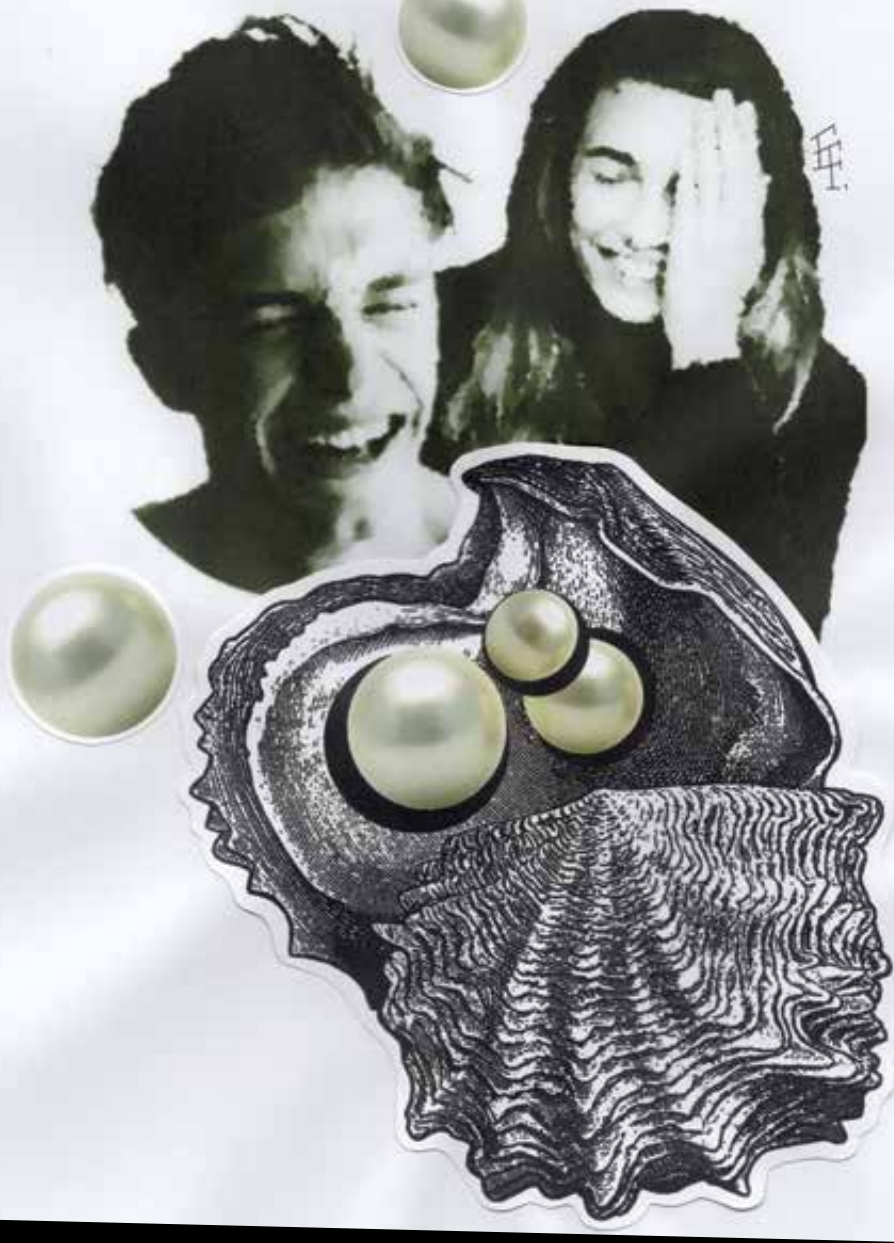
VODENJAK (21.1. - 19.2.)

RIBA (20.2. - 20.3.)

Albert Einstein (14.3.1879.)

Einsteina oči svijeta vide kao otkrivaoca brojnih zakona prirode, profesora teorijske fizike i pamte po teoriji relativnosti. Ali u sebi je nosio i karakteristike ribe od širokog prihvaćanja, miroljubivosti i komunikativnosti.

Školski biseri

Sakupili: Dario Samardžija, Katja Ljubičić, Paola Prša

Naši su vrijedni novinari tijekom cijele godine za vas sakupljali najzabavnije i najsmješnije situacije u učionicama Treće kako biste se „odvalili od smijeha“ čitajući naše *Školske bisere*.

Učenik: „Dobar dan, profesorice. Kako ste?“
Profesorica: „Krepano.“

Profesorica: „Ako kažem da se ponašaš infantilno, što sam ti rekla?“
Učenik: „Istinu.“

Učenik: „Profesore, želite li žvakaću?“
Profesor: „Zar mi smrdi iz usta?“
Profesorica: „Znate li navesti nekog predstavnika carstva protoktista?“ (nakon razredne tišine)
Profesorica: „Ja bih, recimo, navela svoga sina.“

Profesorica: „Zašto nisi dovršio zadaću?“
Učenik: „Potrošio sam mine.“

Razrednica: „Što radiš na satu matematike?“
Učenik: „Gledam i ne vjerujem.“

Profesorica: „Da se hoću derati, bila bih u HNK. Nažalost, nemam talenta.“

Učenik 1: „Što ako opet dobijem jedinicu?“
Učenik 2: „Baci se kroz prozor.“

Profesorica: „Koliko rupa na tijelu ima žena?“
Učenik 1: „Sedam?“
Učenik 2: „Ama dvije su rupe, majmune!“

Profesorica: „Sumnjivi ste mi... Nadam se da niste pili neke hidrosilne skupine.“

Dopunjaljka

Dario Samardžija, II. b

Kaleidoskop je naprava čiju bazu čine tri pravokutna **Z__CA__A**, međusobno nagnuta pod **Š__** **ST__M** kutom. Na jednom se kraju kaleidoskopa nalazi otvor za **O__**, a na drugoj strani **P__OV__N** **A** kutijica u kojoj su pohranjeni sitni pomični elementi poput kamenčića, **P__LI**, šarenih stakalaca ili papirića. Cijev se rotira, a **P__ED__** **T__** u njoj se miješaju i stvaraju različite vidne oblike. Nastali oblici imaju karakterističnu **S__M__R** **I__U** i mijenjaju se pri svakom novom pokretu. Kaleidoskop nam tako nudi beskonačno mnogo različitih **SL__** **A** i odličnu zabavu, prije svega, djeci.

Jezikolomci

Osmislili: Dario Samardžija i Paola Prša

Hej, jezici, zubi i sva nepca svijeta, možete li izgovoriti sljedeće rečenice?

- Rječit liječnik rijedi rječnik.
- Stamen šišmiš je sivaš šuman.
- Čvrknuta vrana vršlja vršćak ščija.
- Ljeti na Mljetu ljubim Ljerku.
- Sive škare sijeku šaš uz šupu.
- Ljiljana njiše ljiljane u Ljubljani.

Križaljka i osmosmjerka

Dragi čitatelji, pred vama je naša ovogodišnja križaljka. Koristeći zanimljive opise, okušajte se u njezinu rješavanju, a dobivene pojmove zatim pokušajte pronaći u osmosmjerki. Sretno!

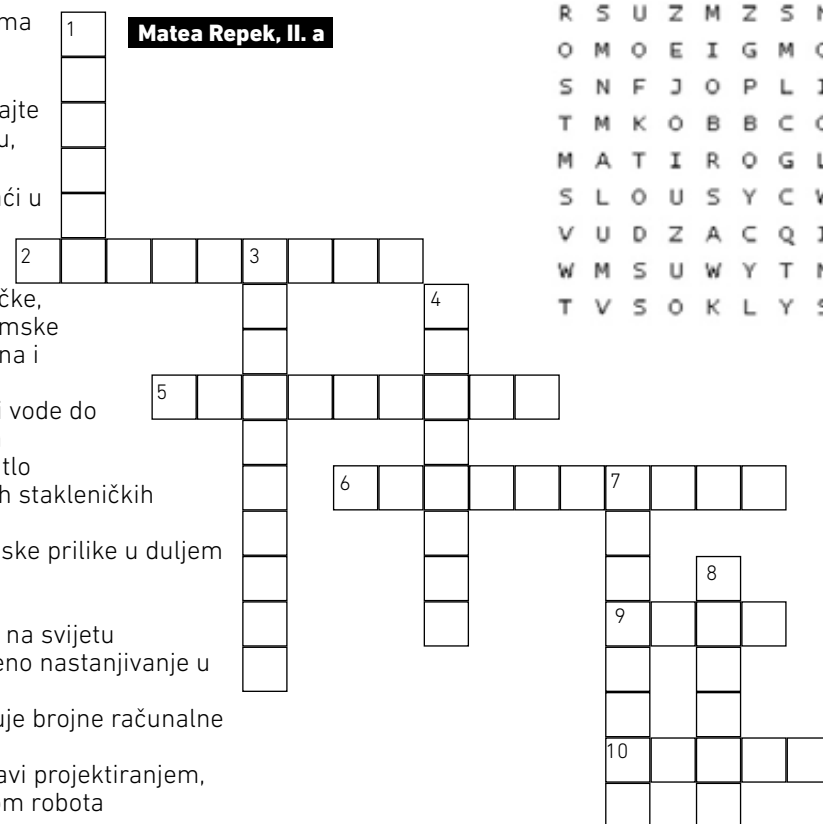
Matea Repek, II. a

VODORAVNO:

- Zagovaranje političke, društvene i ekonomske ravnopravnosti žena i muškaraca
- Niz postupaka koji vode do rješenja problema
- Trajno zamrznuto tlo
- Jedan od najčešćih stakleničkih plinova
- Prosječne vremenske prilike u duljem razdoblju

OKOMITO:

- Najpoznatija lutka na svijetu
- Stalno ili privremeno nastanjanje u drugoj zemlji
- Mreža koja povezuje brojne računalne sustave
- Znanost koja se bavi projektiranjem, izradom i uporabom robota
- „Blues mama“

P	T	O	T	H	B	I	Q	S	Q	M	I	P	X	D
E	I	E	U	M	R	A	U	O	A	R	M	O	T	Y
R	K	D	N	U	G	P	R	Z	S	W	I	G	J	H
M	G	R	O	R	K	Q	I	B	B	C	G	T	B	V
A	X	L	B	D	E	N	S	H	I	Q	R	T	O	F
F	Q	W	S	O	I	T	H	H	A	E	A	H	U	M
R	S	U	Z	M	Z	S	N	A	K	F	C	I	U	A
O	M	O	E	I	G	M	G	I	I	Y	I	R	S	E
S	N	F	J	O	P	L	I	N	T	B	J	Z	I	V
T	M	K	O	B	B	C	Q	N	O	K	A	S	T	M
M	A	T	I	R	O	G	L	A	B	G	L	O	R	K
S	L	O	U	S	Y	C	W	K	O	X	C	I	I	N
V	U	D	Z	A	C	Q	I	O	R	T	S	W	M	L
W	M	S	U	W	Y	T	N	U	I	X	P	C	J	A
T	V	S	O	K	L	Y	S	R	G	O	E	H	N	Q

SIKA PROMJENE

Ena Fruki, 3.8

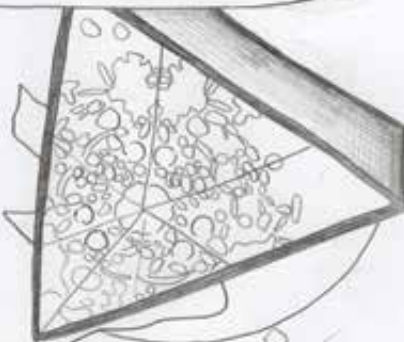

Mi smo kao ove slike!

Kako to misliš? Zar nas vidiš kao čudne šarene oblike?

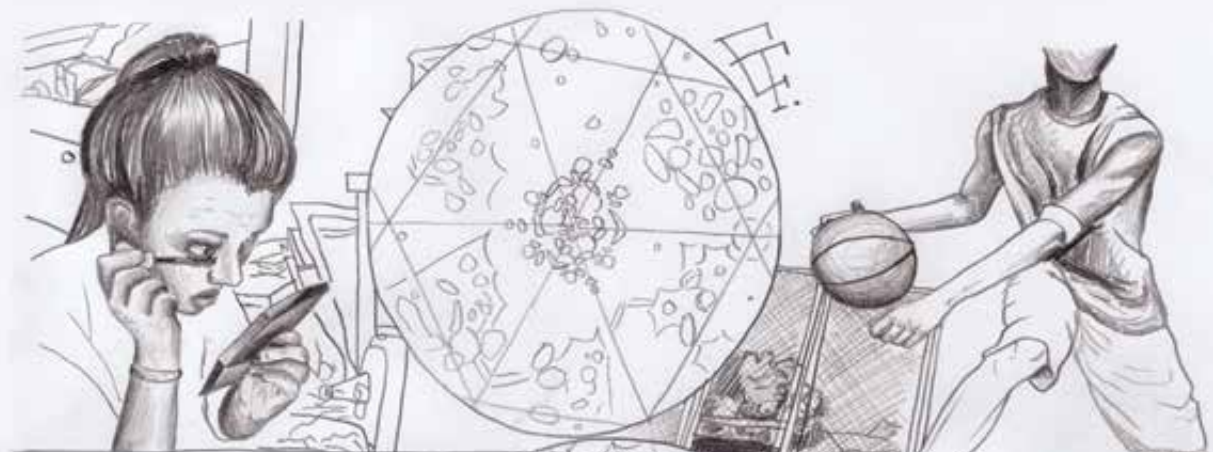
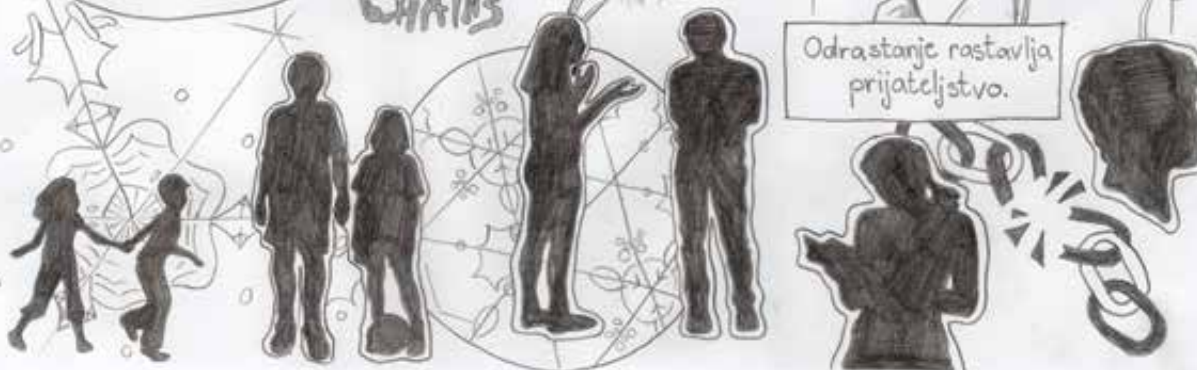
Joj, dakako! Razmišljam kako se stalno mijenjamo. Rastemo, učimo, neki mijenjamo stilove i interese svaki tjedan...

Ej, nemoj me tako gledati! Otkad sam čuo takav ritam jučer, ne mogu ih prestati slušati.

ALICE IN CHAIRS

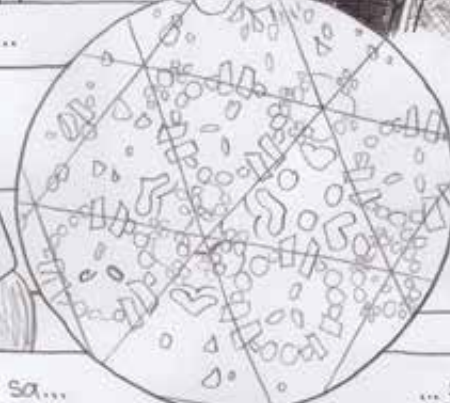
Odrastanje rastavlja prijateljstvo.

Vrijeme je prošlo...

...i svatko se suočavao sa...

...svojom okolinom, sam.

Jednog dana...

Gdje li je taj punjač? Kad mi je najviše potreban – nestane! Ah, mora da je ovdje...

Naš dječji kaleidoskop... Koliko lijepih sjećanja...

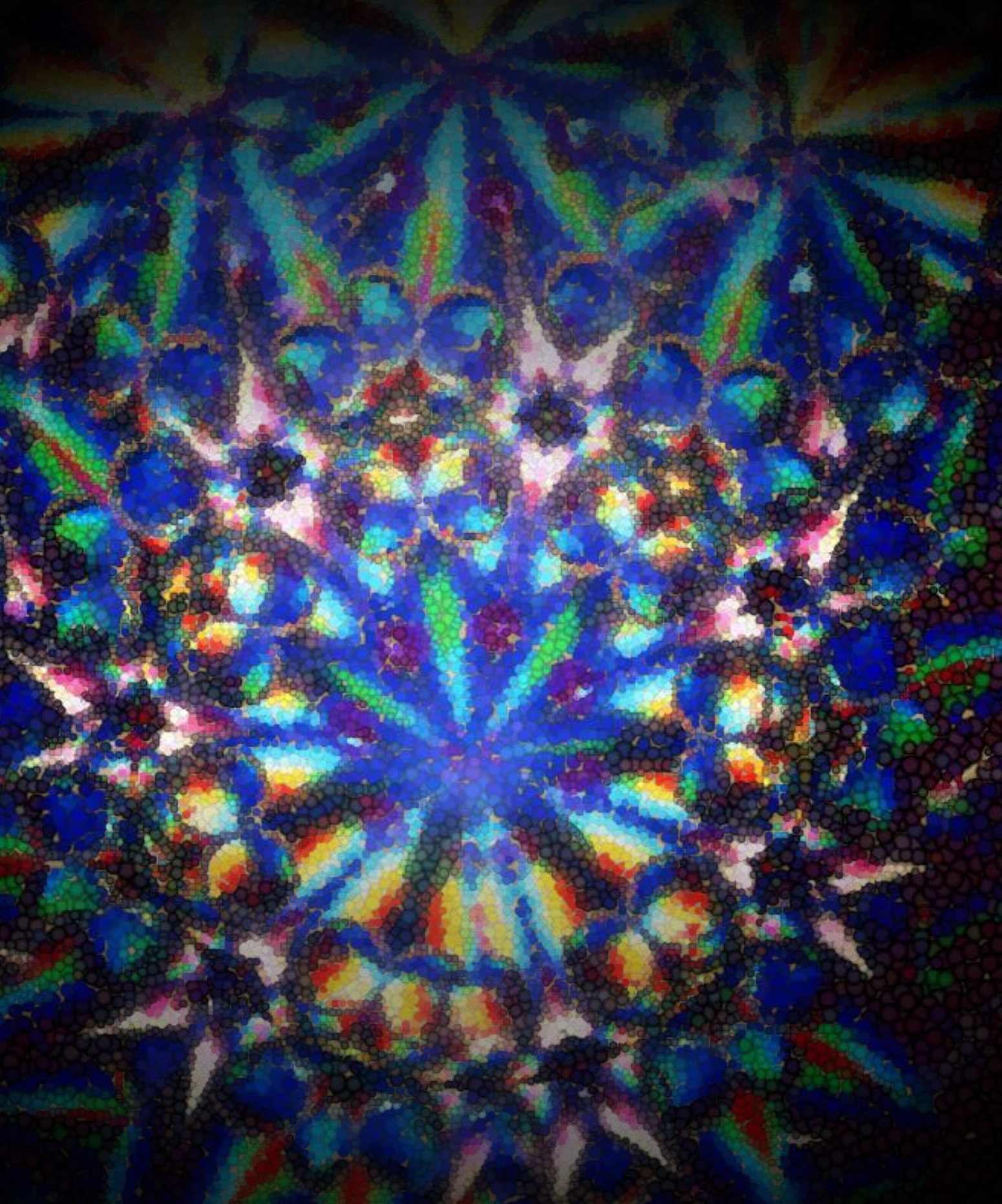

Otkud ovo ovdje?

Tu je i punjač. Odlično! Htjela bih ga što prije nazvati, stvarno se dugo nismo čuli...

Da, halo?

Beskraj promjena